

**REVISTA ROMÂNĂ
DE BIBLIOTECONOMIE
ȘI ȘTIINȚA INFORMĂRII**

An 3, nr. 4
2007

REVISTA ROMÂNĂ DE BIBLIOTECONOMIE ȘI ȘTIINȚA INFORMĂRII

REVISTĂ TRIMESTRIALĂ EDITATĂ DE
ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR DIN ROMÂNIA
CONTINUĂ PUBLICAȚIA „BULETIN ABIR” (1997-2004)

<http://www.abr.org.ro/rrbsi.html>

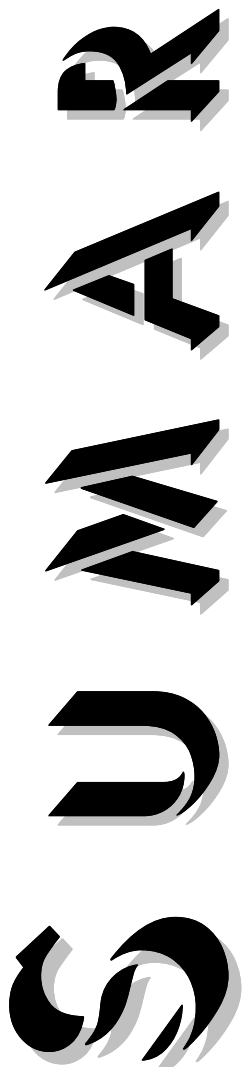
CERCETARE ȘI INFORMARE DOCUMENTARĂ ÎN BIBLIOTECI

Număr coordonat de:
Conf.univ.dr. Agnes Erich

EDITAT CU SPRIJINUL AUTORITĂȚII NAȚIONALE PENTRU CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ
TIRAJ: 200 EXEMPLARE
PREȚ ABONAMENT: 40 LEI/AN

ISSN 1841-1940

© *Asociația Bibliotecarilor din România (ABR)*

CERCETARE ȘI INFORMARE DOCUMENTARĂ ÎN BIBLIOTECI

- Rezumatele articolelor 5
- *Argument*
Agnes Erich 9
- *Informare și documentare în biblioteca contemporană*
Elena Tîrziman 11
- *Produse informaționale și de documentare oferite de
Biblioteca Națională a României*
Lucian Popa 17
- *Intermedierea informației, imperativ al societății contemporane*
Cristina Popescu 24
- *Evaluarea resurselor electronice folosite în cercetarea științifică*
Angela Repanovici 32
- *Rolul bibliotecilor în organizarea sistemului informațional
al universității*
Rodica Maria Volovici 36
- *Importanța resurselor umane în realizarea unei eficiente activități
de informare și documentare în biblioteci*
Victor Petrescu 40
- *Cercetare și informare documentară în bibliotecă*
Ileana Bălan 44
- *Strategii de stimulare a lecturii prin Centrele de Documentare
și Informare*
Claudia Pop 47
- *Veghea documentară și instrumente de veghe pe Internet în sprijinul
activității de cercetare*
Octavia-Luciana Porumbeanu 51
- *Rolul bibliotecarului în sectorul medical nord-american*
Adela Sala 55

MISCELLANEA

- *Ingineria informației și reprojectarea activităților bibliotecii*
Marcela Groza 60

RECENZIE

- *Agnes Erich, Elena Tîrziman. Informație și document în Societatea Cunoașterii*
Victor Petrescu 63

INDEX

RESEARCH, INFORMATION AND DOCUMENTATION IN LIBRARIES

▪ Abstracts	5
▪ <i>Argumentum</i> Agnes Erich	9
▪ <i>Information and documentation in contemporary library</i> Elena Tîrziman	11
▪ <i>Information and documentation publications edited by Romanian National Library</i> Lucian Popa	17
▪ <i>The intermediary information, an imperative of the contemporary society</i> Cristina Popescu	24
▪ <i>Evaluation of the electronic resources used in the scientific research</i> Angela Repanovici	32
▪ <i>The library role in the organization of the university information system</i> Rodica Maria Volovici	36
▪ <i>The importance of the human resources in the realization of efficient information and documentation activity in the libraries</i> Victor Petrescu	40
▪ <i>Information and documentation research in library</i> Ileana Bălan	44
▪ <i>Strategies for stimulation of reading through information and documentation centers</i> Claudia Pop	47
▪ <i>Business intelligence and Internet search tools for supporting the research activity</i> Octavia-Luciana Porumbeanu	51
▪ <i>The role of the librarian in the North American health sector</i> Adela Sala	55

MISCELLANEA

▪ <i>Information engineering and redesigning the library activities</i> Marcela Groza	60

REVIEW

▪ <i>Agnes Erich, Elena Tîrziman. Informație și document în Societatea Cunoașterii</i> Victor Petrescu	63

Elena Tîrziman **Informare și documentare în** **biblioteca contemporană**

Mutațiile vizibile la nivelul societății ca întreg și datorate afirmării Societății Informației se regăsesc și la nivelul bibliotecilor. Acestea s-au transformat ca structuri de informare și documentare, reafirmându-și funcțiile și rolul în comunitatea deservită; și-au diversificat produsele și serviciile oferite în acord cu solicitările utilizatorilor, au asimilat Tehnologiile Informației și Comunicării în procesele și activitățile desfășurate, în conținutul profesiilor biblioteconomice.

Cuvinte cheie: *informare; documentare; bibliotecă*

Lucian Popa **Produse informaționale și de** **documentare oferite de** **Biblioteca Națională a României**

Lucrarea prezintă publicațiile informaționale și de documentare editate de Biblioteca Națională a României: *Bibliografia Națională Română* (seriile *Cărți, albume, hărți; Teze de doctorat; Publicații seriale; Articole din publicații periodice. Cultură; Românică*), *Bibliografia CIP, ABSI: Abstracte în bibliologie și știința informării, Biblioteconomie: Culegere de traduceri prelucrate, Revista Bibliotecii Naționale a României, Revista Română de Istorie a Cărții, Aniversări culturale*. Sunt prezentate, de asemenea, sursele de informare tradiționale utilizate în cadrul procesului de informare bibliografică.

Cuvinte cheie: *publicații informaționale; Bibliografia Națională Română; Bibliografia CIP*

Cristina Popescu **Intermedierea informației,** **imperativ al societății** **contemporane**

În condițiile în care societatea trăiește prin informație, se pune problema dacă nu ar trebui urmărit

un acces mai larg la aceasta și nu doar o creștere a productivității și a eficacității gestiunii. Din această perspectivă, biblioteca - una dintre principalele instituții furnizoare de informație - trebuie să-și adapteze existența la noile cerințe care-i sunt adresate. Așadar, specialistul în informație, bibliograful sau bibliotecarul de referințe trebuie să-și demonstreze atât capacitatea de analiză, cât și buna cunoaștere a unor sisteme dintre cele mai diverse de regăsire a informației.

În mod inevitabil, procesul comunicării este într-o permanentă evoluție, fapt ce influențează major atât intermedierea, cât și tehnicile aplicate de intermediari, iar acestea sunt, indubitabil, impuse treptat dar firesc societății informaționale.

Cuvinte cheie: *bibliografie; intermedierea informației; referințe bibliografice; societate informațională; utilizatori*

Angela Repanovici **Evaluarea resurselor electronice** **folosite în cercetarea științifică**

Cercetarea științifică presupune ca prim pas informarea și documentarea asupra nivelului de dezvoltare și a stadiului actual al cercetărilor în domeniu.

Structurile infodocumentare depun eforturi susținute pentru ca oferta resurselor informaționale să corespundă rigurozității științifice și să răspundă nevoilor de informare ale utilizatorilor. În condițiile exploziei informaționale și a exploziei prețurilor resurselor electronice, selecția și achiziția lor presupune analize ținând cont de mulți factori. Se iau în considerare nevoile de informare, analiza conținutului, analiza accesului, posibilitățile de stocare a informației, cheile de căutare, preț, mod de acces, facilitățile oferite de interfața grafică. Aceasta selecție devine o specialitate. Expertii în știința informării își concentrează eforturile în dobândirea de competențe în evaluarea resurselor informaționale.

Lucrarea prezintă un mod practic de evaluare a resurselor informaționale.

Cuvinte cheie: *știința informării; bibliotecă digitală; resurse informaționale; evaluarea bazei de date; acces electronic*

Rodica Maria Volovici **Rolul bibliotecilor în** **organizarea sistemului** **informațional al universității**

Tehnologia informației și comunicării ne-a schimbat în mod fundamental stilul de viață. Și nu au scăpat din vedere nici bibliotecile. De la descoperirea tiparului biblioteca a adunat documente manuscrise și printate făcându-le accesibile sub forma cărților.

Cuvinte cheie: *sistem informațional; bibliotecă universitară; digitizare; recunoaștere optică a caracterelor (OCR)*

Victor Petrescu **Importanța resurselor umane în** **realizarea unei eficiente** **activități de informare și** **documentare în biblioteci**

Bibliotecile sunt instituții culturale cu o largă arie de cuprindere. Ele trebuie să țină pasul cu mutațiile profunde de ordin informațional și comunicațional ale zilelor noastre. Un rol determinant îl au resursele umane eficiente și puterea lor de adaptabilitate, deschiderea spre nou. Politica managerială, învățământul trebuie să țină pasul cu ce se întâmplă pe plan mondial. Este imperios necesar să apară o altă concepție guvernamentală a administrației publice față de instituția bibliotecară, pornind de la resurse de ordin material, financiar, uman, acestea din urmă fiind determinante în procesul dezvoltării bibliotecii performante de mâine.

Cuvinte cheie: *resurse umane; structuri info-documentare și comunicaționale; bibliotecă; rețea organizațională*

Ileana Bălan
Cercetare și informare
documentară în bibliotecă

Impresionanta dezvoltare a științei a dat forță producției editoriale, iar pentru a face față șocului viitorului, cercetarea și informarea documentară au căpătat un statut nou: acela de parte constitutiv-organică și eficient instrument al cunoașterii umane.

Noul statut investește biblioteca - acest centru complex de focalizare, organizare și valorificare a informației și documentației cultural-științifice - cu însemnate misiuni în cadrul contextului științific, social și, de ce nu, și politic al epocii noastre.

Cuvinte cheie: *baze de date; utilizatori; cercetare; informare; documentare*

Claudia Pop
Strategii de stimulare a lecturii
prin Centrele de Documentare și
Informare

Importanța unui expert în documentare va deveni crucială în viitorul imediat în învățământ. Elevii trebuie să fie pregătiți în permanență, să devină receptivi la nou, capabili pentru a studia și a se informa. Pentru a obține și pentru a împărtăși informația avem nevoie de specialiști care să o adune, administreze și să o comunice. În prezent profesiile din sfera documentării trebuie să se dezvolte mult mai mult.

Cuvinte cheie: *lectură; centre de documentare și informare*

Octavia-Luciana Porumbeanu
Veghea documentară și
instrumente de veghe pe Internet
în sprijinul activității de
cercetare

Articolul abordează activitatea de veghe documentară cu diferitele sale tipuri și grade și evidențiază importanța sa la nivelul activității de cercetare. De asemenea, sunt prezentate instrumente avansate de căutare pe Internet și caracteristicile lor, instrumente care sprijină

dispozitivele de veghe documentară.

Cuvinte cheie: *veghe documentară; cercetare; Internet*

Adela Sala
Rolul bibliotecarului în sectorul
medical nord-american

În lucrarea de față am prezentat avantajele legate de funcția bibliotecarului documentarist în mediul medical, bazându-mă pe modelul bibliotecarului medical din America de Nord (Statele Unite ale Americii și Canada). Am încercat să arăt utilitatea unui bibliotecar documentarist în medicina bazată pe dovezi și să exemplific modul de căutare și selectare a informației.

Cuvinte cheie: *biblioteci medicale; bibliotecar medical*

Marcela Groza
Ingenieria informației și
reproiectarea activităților
bibliotecii

Acest articol prezintă modalitățile de adaptare a serviciilor oferite de bibliotecă în contextul actual al dinamicii informaționale. Sunt discutate tehnologiile existente din două perspective: cea a științei calculatoarelor și, respectiv, cea a biblioteconomiei. Ipoteza noastră este că instrumentația tehnică în știința calculatoarelor este compatibilă și converge spre noile tendințe din biblioteconomie.

Cuvinte cheie: *servicii de bibliotecă; tehnologia informației*

Elena Tîrziman
**Information and documentation
in contemporary library**

The visible mutations at the society level as a whole, which are due to the development of Information Society, are also present at the libraries level. They became information and documentation structures, reaffirming their functions and roles in the community they serve; the libraries diversified the products and services they offer, in accordance with users' requests, assimilating the information and communication technologies in the unfolded processes and activities, in the content of library science professions.

Keywords: *information; documentation; library*

Lucian Popa
**Information and documentation
publications edited by Romanian
National Library**

The article presents the information and documentation papers published by the Romanian National Library: *National Romanian Bibliography* (Series: *Books, albums, maps; Thesis; Serial publications; Articles from periodical publications. Culture; Română*), *CBP (Cataloguing In Print) Bibliography, ABSI: Abstracts in bibliography and information science, Librarianship: collection of adapted translations, Review of Romanian National Library, Romanian Review of Book History, Cultural celebrations*. The traditional information sources used in the process of bibliographical information are also presented.

Keywords: *information publications; National Romanian Bibliography; Cataloguing In Print*

Cristina Popescu
**The intermediary information,
an imperative of the
contemporary society**

As the society lives through information, enhancing the access to information and not only a development of the administration productivity and efficiency becomes a priority. From this point of view, the library - as one of the main information provider institution - must adapt its existence to the new requests. Thus, the information specialist, the bibliographer or the references librarian must demonstrate not only the capacity of analysis, but also the good command of diverse systems for information retrieval.

Inevitably, the communication process is in a continuous evolution, fact which has a major impact over the intermediation and techniques which are applied by the mediators, and these are, no doubt about it, imposed gradually, but naturally to the information society.

Keywords: *bibliography; information intermediary; bibliographic references; information society; users*

Angela Repanovici
**Evaluation of the electronic
resources used in the scientific
research**

The scientific research implies, as its step, the information and documentation about the level of development and current stage of the research in the field.

The infodocumentary structures make great efforts for the offer of information resources to correspond to the scientific strictness and answer to the information needs of users. Under the circumstances of the informational boom and the explosion of the prices for electronic resources, their selection and acquisition imply analyses which take into account many factors. There are taken into consideration the information needs,

content analysis, analysis of access, possibilities of information storage, search keys, price, access means, facilities offered by the graphical interface. This selection turns into an expertise. The experts in the information science concentrate their efforts in acquiring competences for evaluating the information resources.

The paper submits a practical way of evaluating the informational resources.

Keywords: *information science; digital library; information resources; database evaluation; electronic access*

Rodica Maria Volovici
**The library role in the
organization of the university
information system**

Information technology and communication technology have fundamentally changed our life. They have not missed libraries. Since the discovery of printing, the library has gathered written and printed papers, making them accessible under the form of books.

Keywords: *information system; academic library; digitization; Optical Character Recognition (OCR)*

Victor Petrescu
**The importance of the human
resources in the realization of
efficient information and
documentation activity in the
libraries**

The libraries are cultural institutions with a large area of coverage. They must keep up with the deep mutations in information and communication of our days. The efficient human resources, their adaptability power and their opening towards new have an important role. The managerial politics, education system, must be in accord with what is happening in the world. There is a strong need for another governmental conception of public administra-

tion towards the libraries, starting with material, human, financial resources, as these are decisive in the process of future library development.

Keywords: *human resources; information and documentation structures; library; organizational network*

Ileana Bălan

Information and documentation research in library

The imposing development of science gave force to the editorial production, and in order to outface the shock of the future, the research and the documentary information got a new statute: that of constituent and organic part and efficient instrument of human knowledge.

The new statute invests the library - this complex centre of focusing, organizing and valorisation of information and cultural and scientific documentation - with important missions regarding the scientific, social and, why not, political context of our age.

Keywords: *databases; users; research; information; documentation*

Claudia Pop

Strategies for stimulation of reading through information and documentation centers

The importance of an expert in documentation will become crucial in the next future of education. The pupils have to be prepared permanently and they have to become responsive to the new, capable to study and inform themselves. To obtain and to share the information, we need specialists who can gather, administrate and communicate it. In order to do that the professions in the documentation area have to develop much faster.

Keywords: *reading; information and documentation centres*

Octavia-Luciana Porumbeanu

Business intelligence and Internet search tools for supporting the research activity

The paper approaches the business intelligence concept with its different types and levels and highlights its importance for the research activity. There are also presented advanced search tools on the Internet and their characteristics, tools that support business intelligence services.

Keywords: *business intelligence; research; Internet*

Adela Sala

The role of the librarian in the North American health sector

The present paper is a portrait of the medical librarian in the United States of America. I tried to emphasize his role in academic medical libraries, health care practice environments, research, and public health. Further I presented the important task of the librarian in evidence-based medicine and how one can retrieve and select quality information.

Keywords: *health libraries; medical librarian*

Marcela Groza

Information engineering and redesigning the library activities

This paper presents the strategies of updating the services which the library provides to its users in the current context of information dynamics. The existing technologies are discussed from two perspectives: computer science and respectively, library science viewpoint. Our hypothesis states that technical instrumentation developed in computer science is compatible and converges through the new tendency in library science.

Keywords: *library services; information technology*

Argument

Agnes Erich

Autoarea

Conferențiar univ. dr. Agnes Erich este cadru didactic la Universitatea „Valahia” din Târgoviște, Facultatea de Științe Umaniste și directorul bibliotecii Universității
E-mail: eagnes@valahia.ro

Tema abordată în numărul prezent de specialiști ai domeniului info-documentar din diverse tipuri de biblioteci este aceea a activității de cercetare și informare documentară în bibliotecă. Profesiile cercetării și documentării se organizează fie în jurul cărții, fie în jurul informației, dar cel mai adesea într-o combinație a celor două aspecte.

Tendința actuală este de diversificare și de adecvare a serviciilor de bibliotecă, în vederea gășirii de noi soluții, ținându-se cont de criteriile de adresabilitate, accesibilitate și disponibilitate a informației. Obiectivul oricărei structuri de informare este acela de a oferi accesul la orice tip de informație, pentru oricine, oricând și oriunde. **Rodica Volovici**, în articolul *Rolul bibliotecilor în organizarea sistemului informațional al universității*, afirmă că pentru ca biblioteca să devină cu adevărat o componentă sine qua non a cercetării de calitate, în condițiile exploziei de cunoaștere determinată strâns de dezvoltarea tehnicii informației, se impune o reorganizare a lucrului cu documentele și a gestiunii bibliotecilor.

În același sens, **conf. dr. Elena Tîrziman** face referire, în articolul *Informare și documentare în biblioteca contemporană*, la mutațiile privind informarea și documentarea ce se regăsesc și la nivelul bibliotecilor, care s-au transformat în structuri de informare și documentare, diversificându-și produsele și serviciile oferite în acord cu solicitările utilizatorilor.

Tehnologiile informării și documentării au început să influențeze profesiile din cadrul structurilor info-documentare, punându-se un accent tot mai pronunțat pe conceperea și

producerea de baze de date, pe gestiunea electronică a documentelor etc. Astfel, apar profesii noi, care nu mai fac parte din tradiționalul lanț documentar: expert în inginerie documentară, specialist în bibliometrie sau scientometrie, creatori de sisteme de informație și produse multimedia sau hipermedia, specialiști în arhivare electronică. Tot mai des, bibliotecarii devin moderatorii unor forumuri electronice pe Internet (gen blog), folosindu-și competențele pentru comunicare.

Sesizând aceste mutații, **conf. dr. Victor Petrescu** își pune întrebarea: care este rolul instituției bibliotecare într-o rețea documentară? Iar răspunsul pe care îl găsește este acela de a contribui la formarea inițială (oferind un mediu ambiant plăcut, resursele pentru documentare, personal care să sprijine utilizatorii în folosirea acestora); este implicată major în formarea continuă, autoperfecționarea și reconversia profesională; asigură la parametrii superiori informarea și documentarea, dezvoltarea cercetării (*Importanța resurselor umane în realizarea unei eficiente activități de informare și documentare în biblioteci*).

Importanța unui expert în documentare este aspectul pe care îl are în vedere **lector dr. Claudia Pop**, care susține în articolul *Strategii de stimulare a lecturii prin centrele de documentare și informare* că acesta va deveni crucial în viitorul imediat în învățământ. Elevii trebuie să fie pregătiți în permanență, să devină receptivi la nou, capabili de a studia și a se informa; pentru a obține și pentru a împărtăși informația, este nevoie de specialiști care să o adune, să o administreze și să o comunice.

Documentarea nu se mai

poate reduce la o seamă de activități obișnuite (catalogare sau indexare), tendința fiind de încorporare a valorii adăugate a produselor și serviciilor de informație. Nu mai este suficient ca periodicele să circule corect în instituție sau în laboratoarele universităților. Acum informația trebuie exploatată (adunată, concepută), devenind un produs adaptat la diferite nevoi. Această cercetare de o mare valoare adăugată se exprimă în același timp în conținut, în informație chiar (expertiză, sfat, supraveghere...), în amestecul dintre informare și documentare (gestiunea sistemelor de informare, conceperea sistemelor ajutoare pentru decizii, elaborarea unor lucrări de sinteză) sau chiar în modalități de difuzare (conceperea produselor specifice, întocmirea scrisorilor informative, realizarea posterelor sau expozițiilor).

Noile misiuni ale documentării, în condițiile reorganizării cercetării, se referă la „participarea în dinamica echipelor științifice favorizând interactivitatea documentare/cercetare/învățământ superior, la transformarea centrului de documentare într-un loc de animație și de schimburi științifice, la satisfacerea nevoilor de informare la nivelul unităților de cercetare și, evident, la propunerea unor servicii reînnoite și cu valoare adăugată, în special un serviciu de veghe” (**Octavia Porumbeanu**, *Veghea documentară și instrumente de veghe pe Internet în sprijinul activității de cercetare*).

Destinată a sprijini și spori productivitatea muncii intelectuale, biblioteca, prin sistemul său de informare, urmărește optimizarea transferului de informații, reducerea timpului afectat de specialist informării și scăderea pierderilor produse de necunoașterea sau cunoaște-

rea cu întârziere a unor informații (**Ileana Bălan**, *Cercetare și informare documentară în bibliotecă*).

În acest sens, **Lucian Popa**, bibliotecar la Biblioteca Națională a României, face o prezentare a publicațiilor informaționale și de documentare editate de către B.N.R.: *Bibliografia Națională Română* (seriile *Cărți, albume, hărți; Teze de doctorat; Publicații seriale; Articole din publicații periodice. Cultură; Românică*), *Bibliografia CIP, ABSI: Abstracte în bibliologie și știința informării, Biblioteconomie: Culegere de traduceri prelucrate, Revista Bibliotecii Naționale a României, Revista Română de Istorie a Cărții, Aniversări culturale*, surse de informare tradiționale utilizate în cadrul procesului de informare bibliografică.

Este absolut necesar să se facă cunoscute sistemele de acces la informație și cunoaștere, începând cu școala și universitatea. Frecventarea bibliotecilor școlare, publice, a centrelor de documentare și informare, a bibliotecilor universitare și a altor structuri documentare, consultarea bazelor de date, lectura critică a lucrărilor și a articolelor din reviste, trebuie să constituie o etapă esențială a oricărei formări moderne.

Utilizatorii trebuie învățați să se „descurce” în imensitatea informației, trebuie atrași să acceseze bazele de date, cataloagele informatizate ale bibliotecilor, să consulte documentele electronice. Trebuie stimulate aptitudinile de navigare pe rețele electronice, dar trebuie să-i învățăm pe utilizatori să știe să selecționeze sursele pertinente și să le exploateze. **Prof. dr. Angela Repanovici** conchide că, în condițiile exploziei informaționale și a exploziei prețurilor resurselor electronice,

selecția și achiziția acestora presupune analize ținând cont de o multitudinea de factori, luându-se în considerare nevoile de informare, analiza conținutului, analiza accesului, posibilitățile de stocare a informației, cheile de căutare, preț, mod de acces, facilitățile oferite de interfața grafică (*Evaluarea resurselor electronice folosite în cercetarea științifică*).

De asemenea, **lector dr. Cristina Popescu** ajunge la concluzia că specialistul în informație, bibliograful sau bibliotecarul de referințe trebuie să-și demonstreze atât capacitatea de analiză, cât și buna cunoaștere a unor sisteme dintre cele mai diverse de regăsire a informației (*Intermediera informației, imperativ al societății contemporane*), iar **Adela Sala** prezintă în articolul *Rolul bibliotecarului în sectorul medical nord-american* avantajele legate de funcția bibliotecarului documentarist în mediul medical, bazându-se pe modelul bibliotecarului medical din America de Nord (Statele Unite ale Americii și Canada).

În concluzie, instituția bibliotecară, în contextul actual, suportă o desacralizare, nemăfiind văzută ca un templu, ci fiind concepută ca un organism viu, în continuă prefacere. Pentru a putea supraviețui, aceasta este obligată să excludă anacronismul, adoptând modele noi și flexibile, trecând printr-un proces de adaptare la cerințele societății informaționale, asumându-și noi competențe și responsabilități.

Elena Tîrziman

Autoarea

Conferențiar univ. dr. Elena Tîrziman este cadru didactic la Universitatea din București, Facultatea de Litere, Secția de Biblioteconomie și Știința Informării și director general al Bibliotecii Naționale a României
E-mail: elena.tirziman@bibnat.ro

Introducere

Mediul profesional și științific din domeniul Biblioteconomiei și Științelor Informării este preocupat de evoluția bibliotecii ca structură de informare și documentare, precum și de evoluțiile și transformările meseriilor din domeniul biblioteconomic. Diversificarea tipologiei documentare și a modalităților și tehnicilor de acces la resursele informaționale a făcut ca aceste structuri de informare și documentare să înceapă să piardă poziția lor de lider al furnizorilor de produse și servicii informative. Întrebarea corectă ar fi dacă bibliotecile sunt cu adevărat într-o situație de criză; în ce măsură înțeleg noul context informațional și își redefinesc rolul lor?

Contextul informațional actual

În evoluția lor, bibliotecile au acumulat, dezvoltat și perfecționat metode și tehnici de organizare a documentelor, de exprimare a conținutului lor informativ; au realizat documente de sinteză cu valoare adăugată pentru a veni în întâmpinarea nevoilor utilizatorilor; s-au implicat în activitățile educative și de cercetare. La ora actuală, când se vorbește de informație se folosesc sintagme precum „explozia informațională”, „implozia timpului de comunicare”, făcându-se referire la evoluția cantitativă și nu obligatoriu și calitativă, a resurselor informaționale și documentare precum și la necesitatea comunicării acestora dincolo de barierele de timp și spațiu. Bibliotecile tradiționale nu mai pot răspunde tuturor cerințelor.

Prin urmare, sunt obligate să asimileze Tehnologiile Informației și Comunicării și să își modeleze funcțiile și activitățile, să-și diversifice produsele și serviciile oferite, să își asume rolul activ de intermediar al informației în lanțul dintre autor și utilizator. Bibliotecile își pot asuma cu adevărat un rol educativ pentru că principala lor menire este de a pune la dispoziția utilizatorilor resursele documentare și informaționale necesare precum și instrumentele și metodologia de utilizare a lor. De asemenea, își pot asuma un rol de manager al cunoașterii, întrucât sunt structuri intim legate de ceea ce înseamnă document, informare, cercetare.

Transformările vizibile la nivelul societății actuale aduc și bibliotecile în fața unor provocări:

- extinderea comunității deservite și exigențe din ce în ce mai ridicate din partea utilizatorilor;
- asimilarea informaticii în conținutul activităților biblioteconomice;
- diversificarea tipologiei documentare;
- diversificarea tipologiei produselor și serviciilor oferite;
- mutarea accentului de la document spre informație;
- mutații în ciclul de viață al unui document (construcția, prelucrarea, comunicarea, utilizarea, arhivarea)
- mutații în conținutul proceselor biblioteconomice în funcție de tipologia documentară și a produselor și serviciilor solicitate (și oferite);
- necesitatea depășirii barierei spațiu - timp în comuni-

care și utilizarea informației etc.

Pentru a putea răspunde acestor provocări, bibliotecile ca structuri de informare și documentare, sunt obligate să se transforme, să evolueze în direcția asimilării noilor solicitări ale utilizatorilor, a modelării funcției de informare și documentare în acord cu cerințele societății ca întreg, să-și asume rolul, funcția și propria existență într-un mediu concurențial în care nu mai sunt singurele structuri care operează cu resurse documentare și informaționale.

În evoluția bibliotecilor distingem mai multe etape sau forme de existență: bibliotecă tradițională → bibliotecă hibrid → bibliotecă electronică → bibliotecă digitală → bibliotecă virtuală.

Biblioteca tradițională - accentul cade pe document în forma tipărită (peste 85%). Vorbim de achiziția, prelucrarea, comunicarea, prezervarea, conservarea și arhivarea documentelor după reguli și practici specifice. Utilizatorul are referința asupra documentului în care găsește informația utilă. Biblioteca oferă accesul la document iar accesul la informație este sub forma produselor de informare cu valoare adăugată, în principal bibliografii și sinteze documentare.

Biblioteca hibrid - structură în care coexistă documente tradiționale tipărite, documente audio-vizuale, documente multimedia, precum și posibilitatea de regăsire a resurselor informaționale și documentare prin instrumente specifice în format electronic, accesibile sau nu

prin rețele și în principal prin Internet.

Biblioteca electronică - biblioteca în care sunt documente text, audio-vizuale, multimedia, *transferate* pe suport electronic, organizate în colecții sub forma bazelor de date (bibliografice, full-text, multimedia etc.) și impunând condiții specifice de consultare. Mai multe biblioteci electronice legate într-o rețea își pot partaja resursele informaționale.

Biblioteca digitală - structura de informare și documentare care se sprijină pe trei piloni importanți: biblioteca electronică, tehnologiile informației și comunicațiilor, utilizatorul - oferind acces direct la resurse informaționale și documentare (prelucrate, comunicate, arhivate după norme specifice în funcție de tipologia documentară, suport, tehnologia utilizată) localizate în spații diverse.

Astfel:

- biblioteca digitală nu este o entitate singulară;

- biblioteca digitală necesită o tehnologie compatibilă cu resursele celorlalte biblioteci, o tehnologie care să asigure accesul la resurse informaționale externe;

- legăturile dintre mai multe biblioteci electronice și serviciile de informare sunt transparente pentru utilizatorii finali;

- scopul este asigurarea accesului universal la colecțiile bibliotecilor digitale și la serviciile de informare;

- colecțiile bibliotecilor virtuale nu sunt limitate la documente text, hypertext sau hypermedia, ci se extind la

documente digitale care nu pot fi reprezentate sau distribuite în format tipărit.

Biblioteca virtuală - un concept organizațional sau o bibliotecă digitală fără precise delimitări spațio-temporale.

Rolul educativ al bibliotecilor

A vorbi de rolul educativ al bibliotecilor înseamnă a vorbi de rolul lor într-un cadru mult mai larg al formării și educării utilizatorului, al formării profesionale sau al formării la diferite nivele educaționale (școlar, liceal, universitar), rolul lor de suport al activităților didactice și de cercetare.

Un utilizator al unei structuri de informare și documentare, în principal al unei biblioteci, ar trebui să cunoască acea structură căreia i se adresează pentru obținerea de resurse informaționale și documentare, adică trebuie să știe tipul de bibliotecă (publică, de învățământ, specializată), natura și dimensiunile colecțiilor deținute, produsele și serviciile oferite de acea bibliotecă, drepturile și obligațiile sale ca utilizator.

Bibliotecile universitare își ajută utilizatorii (studenți, profesori, cercetători) să înțeleagă cum sunt organizate fondurile documentare, cum sunt structurate elementele informaționale, care este forma lor de prezentare, cum pot fi accesate, evaluate și utilizate. Asemenea activități ar trebui să aibă ca finalitate modificarea proceselor cognitive de analiză, interpretare, evaluare a informațiilor, a cunoașterii în general și dezvoltarea gândirii critice, formarea autonomiei informa-

ționale și intelectuale și în ultima instanță, formarea unei metodologii de muncă intelectuală.

Dincolo de un nivel general de instruire informațională, colaborarea cu facultățile, cu profesorii ar putea conduce la dezvoltarea unor programe instructive specializate pe anumite discipline sau tipuri de activități. Colaborarea între biblioteci și universități este necesară pentru a corobora oferta bibliotecilor în materie de resurse documentare și de informare (și metodele, tehnicile și instrumentele de utilizare a acestora) și cerințele informaționale ale universității.

O colaborare reală și eficientă între universitate și biblioteca universitară are ca finalitate o ofertă variată de produse și servicii informative ce pot constitui un adevărat suport educativ și de cercetare:

- împrumut pentru cărți, periodice; fotocopii ale articolelor;
- căutări în bazele de date;
- împrumut interbibliotecar;
- sprijin informațional oferit de serviciile de referință;
- asistență și îndrumare în utilizarea resurselor electronice;
- acces la cataloagele electronice, la OPAC, la Internet;
- asigurarea unor servicii de comunicare între bibliotecă și utilizatorii ei (prin poșta electronică);
- serviciu special pentru referințele electronice;
- serviciu de editare (lucrări realizate la nivelul universității sau lucrări informative de sinteză, bibliografii realizate de bibliotecă);

- modele flexibile de transmitere a cererilor de informare prin telefon, fax, e-mail, WWW;

- transmiterea la cerere, în cazul în care este posibil, a resurselor electronice existente în bazele de date ale bibliotecilor;

- activități de instruire informațională.

Un asemenea model are în vedere cei trei parteneri ai actualului educațional: studentul, profesorul, bibliotecarul. Fiecare se concentrează pe propriile obiective, care sunt însă complementare, se întâlnesc în același spațiu referențial: *informarea și cercetarea* și au același obiectiv: *ameliorarea procesului educativ și de cercetare*.

Rolul bibliotecilor de manageri ai resurselor cunoașterii

Bibliotecile sunt în același timp mari colecții de cărți, periodice și alte resurse documentare și informaționale pentru uzul studenților, profesorilor și altor membri ai comunității universitare, în cazul bibliotecilor universitare, sau pentru uzul utilizatorilor specifici în cazul celorlalte tipuri.

Indiferent de tipul de bibliotecă și, în consecință, de tipologia utilizatorilor, putem vorbi de rolul de manageri ai resurselor cunoașterii pe care trebuie să și-l asume aceste structuri. Bibliotecile reprezintă spațiul în care un utilizator întâlnește, într-o structură integrată, o întreagă tipologie documentară, tradițională și electronică, pe care o utilizează în vederea satisfacerii unei nevoi de informare, un spațiu în care

se realizează instruirea informațională necesară mai ales în cazul utilizării resurselor electronice.

Bibliotecile mari participă la realizarea instrumentelor de informare necesare utilizatorilor lor, la remodelarea sistemelor de informare și documentare; se implică în activitățile informative și de cercetare ale utilizatorilor. Bibliotecile se preocupă de disponibilizarea elementelor informaționale, utilizând ca surse publicațiile electronice și, de asemenea, de facilitarea accesului la resursele informaționale prin intermediul noilor tehnologii, utilizându-se diferite programe, inclusiv programe multimedia. Cataloagele de bibliotecă trebuie să fie punctul de plecare în asigurarea accesului direct la multe documente electronice. Aceasta poate să însemne și că bibliotecile furnizează referințe pentru sursele de informare electronice, precizând de exemplu unele site-uri, calitatea și adresabilitatea lor.

Ca manager al resurselor documentare și informaționale, biblioteca susține activități metodologice în sprijinul utilizatorului:

- metodologii de căutare după diverse criterii (inclusiv după citate și referințe bibliografice) în bazele de date;
- recomandă metodologii de realizare a bibliografiilor și/sau a webgrafiilor;
- furnizează criterii de evaluare a surselor de informare;
- inițiază și susține servicii de informare și documentare în centrele de cercetare;
- recomandă alte biblioteci cu fonduri documentare com-

plementare și facilitează accesul la acestea;

- identifică liste de difuzare, forumuri de discuții, conferințe;

- facilitează participarea la videoconferințe;

- furnizează utilizatorilor suport tehnic și asistență în regăsirea surselor de informare relevante;

- devine partener activ în activitățile de cercetare.

Informarea în contextul Internetului

Ca sistem de informare și comunicare, Internetul prezintă următoarele caracteristici: are o structură dispersată; este eterogen, permițând coexistența a resurse din cele mai diferite, cu grad de efemeritate diferit; are un caracter public întrucât numeroase spații de informare și comunicare sunt accesibile de oriunde și în mod gratuit; este în continuă evoluție și are, deci, o anumită instabilitate, zilnic apărând, evoluând sau dispărând site-uri.

Pentru a înțelege Internetul este necesară cunoașterea noii accepțiuni a noțiunii de document, a noilor tipologii de documentare, a noilor metode și tehnici de prelucrare a documentelor electronice, a metodelor, tehnicilor și instrumentelor de regăsire și utilizare a resurselor informaționale. Toate acestea contribuie la definirea noului context informațional, la formarea unei noi culturi informaționale.

Deși a fost conceput și dezvoltat pentru punerea în comun a rezultatelor științifice, a publicațiilor și a documentelor de care cercetătorii aveau nevoie,

astăzi Internetul conține o multitudine de documente din toate palierele vieții economico-sociale, culturale, politice etc.; altfel spus: forma concretă a societății informaționale.

a. Furnizori de conținut: tipologie

Michel Cartier vorbește de o adevărată industrie de conținut în care identifică o întreagă tipologie de furnizori de conținut (1):

- creatorii și producătorii independenți sau în asociații, editorii de carte, de discuri, CD-ROM etc.

- jurnaliștii, specialiștii în marketing;

- brokerii, specialiștii în consiliere;

- cei ce dezvoltă baze de cunoștințe, de resurse etc.

- radio ca furnizor de conținut, de asemenea, TV;

- furnizorii primari: bibliotecile, universitățile, muzeele, galeriile, întreprinderile, ziarele și revistele, băncile, bursele, guvernele, ministerele și alte servicii publice, organizațiile și asociațiile artistice.

b. Tipologie documentară

Fiecare utilizator are posibilitatea, cel puțin teoretic, să fie în același timp și producător și consumator de informație sub formă de articol, mesaj, imagine, schemă etc.. Totuși, în complexitatea cantitate de informație disponibilă în rețeaua Internet se poate distinge o tipologie documentară din care se evidențiază:

- *Jurnalele electronice*: Web a facilitat publicarea și transferarea on-line a rezultatelor activităților de cercetare.

Preluând o mare parte din modelul tradițional, jurnalele electronice, cu precădere cele științifice, s-au impus în comunicarea prin rețea. Jurnalele electronice sunt concomitent suport de publicare, comunicare și validare a rezultatelor științifice. Este necesar să facem distincția între jurnal științific și text științific prezent de asemenea on-line. Jurnalul științific are un conținut structurat în unități document (articole), are o periodicitate, o continuitate în timp. Textul științific este o entitate de sine stătătoare, fără condiționări de periodicitate și continuitate în timp.

- *Documentele pedagogice* disponibile pe serverele universitare, în cantitate din ce în ce mai mare. Pot avea forma cursurilor, articolelor, comunicărilor, discuțiilor de grup, manualelor etc.

- *Documentele de bibliotecă, colecțiile, arhivele, elementele de patrimoniu* de fapt, forma electronică a documentelor clasice disponibile în diverse colecții și care sunt în principal destinate conservării (în forma lor fizică) pentru a putea fi transmise generațiilor viitoare.

- *Documentele publice*: documentele emise de diversele paliere administrative dintr-o țară (administrația centrală sau locală).

- *Documentele legislative*, frecvent sub forma bazelor de date.

- *Documentele tehnice privind rețelele și informatica*: programe informatice, manuale de programare, instrumente de cercetare, specificații tehnice

etc.

- *Statistici naționale și internaționale* (științifice, economice etc.).

- *Documente personale*: paginile Web personale.

- *Media prin Internet*: în multe țări radio și televiziunea își difuzează programele prin rețea.

c. Resurse informaționale educaționale și aplicații disponibile pe site-uri Web.

Tipologie (2):

- prezentarea instituțiilor, a facultăților, a centrelor de cercetare afiliate, a proiectelor (este posibilă navigarea între diferite nivele de prezentare);

- publicarea de cursuri, de schițe de curs, de îndrumare practice, exerciții etc.; în unele cazuri este posibilă realizarea de conexiuni cu bazele de date;

- listele bibliografice sau webgrafice (cu posibilitatea de conectare la site-urile specificate);

- adresele de contact tradiționale sau electronice;

- posibilitatea de descărcare de text, imagini fixe sau animate, sunete, programe informatice demonstrative etc.;

- listele de difuzare și forumurile de discuții ce permit schimburi de informații sau de opinii pe subiecte precise (cu posibilități de răspuns și de arhivare);

- FAQ, o listă a celor mai frecvente întrebări dintr-un domeniu, însoțite de răspunsurile adecvate;

- bazele de date pe diferite subiecte, repertoriile de resurse, cataloagele diverse, link-urile clasate tematic;

- posibilitatea de a com-

pleta diverse formulare pentru a comanda anumite lucrări, articole, programe informatice sau pentru a solicita pur și simplu informații;

- dezvoltarea interactivă de site-uri;

- activitățile interactive la nivelul unui site.

Reguli ale căutării în Web

Amploarea rețelei și arhitectura sa fac imposibilă realizarea unui inventar exhaustiv al resurselor disponibile. În ciuda ofertelor făcute de serverele comerciale, nu se poate vorbi de existența unei strategii unice de regăsire a resurselor informaționale. Numeroasele instrumente și programe de căutare disponibile se caracterizează printr-o specializare mai mult sau mai puțin importantă, mai mult sau mai puțin adecvată scopului propus. Metodele de adunare și selecție a elementelor informative variază în limite largi de la un instrument de căutare la altul. Pentru a optimiza o căutare informațională, pentru a găsi cele mai bune surse este necesară o multiplicare a strategiilor de căutare, o coroborare a lor. Paginile gazdă ale motoarelor de căutare oferă multiple funcționalități cum ar fi posibilitățile de restrângere a cererii de căutare, o mai mare precizie în exprimarea acesteia, servicii complementare de traducere, selecție de site-uri, abonamente la reviste sau baze de date.

Metodologia de căutare presupune înainte de toate:

- înțelegerea a ceea ce este din punct de vedere fizic Internetul; cunoștințe de bază

privind arhitectura și funcționarea; ce este URL; serviciile de bază;

- cunoștințe generale privind panoplia de instrumente ce au fost dezvoltate pentru a facilita căutarea de resurse informaționale: roboți, repertorii, motoare, meta-motoare, motoare specializate, agenți inteligenți;

- recunoașterea tipului de resursă informațională găsită: adresă, program, articol, raport, documentație comercială, liste sau forumuri de discuții, bibliografie etc.;

- cunoașterea delimitărilor spațiu public/spațiu privat în domeniul surselor de informare (nu tot ce se poate găsi pe Internet este gratuit).

Analiza întrebării se face în funcție de sursa și de instrumentul de căutare folosit și are în vedere următoarele etape:

- definirea caracteristicilor întrebării: ce tip de obiect se caută? (un server Web, un articol, o adresă, un catalog de bibliotecă etc.); în ce spațiu lingvistic? etc.;

- definirea contextului întrebării: cunoașterea domeniului, a factorilor implicați în construirea unei valori adăugate, instituțiile implicate etc.;

- punerea în relație a întrebării cu un ansamblu de instrumente de căutare și cu sursele disponibile; luarea în considerare a particularităților și a limitelor instrumentelor de căutare.

Ultima etapă constă în formularea întrebării sau lansarea propriu-zisă a căutării.

Concluzii

Observațiile asupra bibliotecilor și a rolului lor în actuala societate, a modului în care se adaptează cerințelor noi, ne-au permis să formulăm o serie de concluzii:

- bibliotecile își desfășoară activitatea într-un mediu concurențial, există surse alternative de informare, apar forme de concurență în deservirea informațională a comunității. Internetul și mass-media devin principalii concurenți;

- comunitatea deservită s-a extins și în mare măsură și-a modificat comportamentul informațional;

- apare o „presiune” din partea utilizatorului pentru diversificarea tipologiei produselor și serviciilor oferite. Produse și servicii noi au la bază în principal informația și nu documentul, se prezintă sub forma resurselor informaționale integrate, au o dinamică deosebită a conținutului informațional, necesită standarde și norme diverse utilizate în etapele care constituie ciclul de viață al resurselor informaționale și documentare, sunt disponibile prin rețele, sunt integrate în procese complexe - vezi de exemplu e-learning;

- elaborarea de produse și servicii de informare electronice accesibile prin Internet;

- necesitatea elaborării și punerea în aplicare a noi modele de organizare a informației;

- stabilirea și furnizarea de criterii de regăsire a informației (criteriile derivate din analiza comunității deservite, din misiunea și obiectivele bibliotecii, din cunoașterea mo-

dalităților și formelor de construcție și comunicare a informației);

- dezvoltarea *cercetării fundamentale și aplicative* în domeniul Științelor Informării și Comunicării.

NOTE

1. **CARTIER, Michel.** *Le nouveau monde des infrastructures.* Quebec: Fides, 1997, p.49.

2. Adaptare după **MASSELO, Cyril.** *Pratiques pédagogiques et internet.* În: ANIS, Jacques (coord.). *Internet, communication et langue française.* Paris: Hermes Science Publication, 1999, p. 113-131; **CHARTRON, Ghislaine.** *Ressources électroniques documentaires et enseignement supérieur: regard sur les pratiques et les nouveaux services.* <http://www.ext.upmc.fr/urfist/archives/paris8/Paris8-fev99.htm>

BIBLIOGRAFIE

1. **CACALY, Serge** (coord.). *Dictionnaire de l'information.* 2-ème édition. Paris: Armand Colin, 2004.

2. **ERICH, Agnes; TÎRZIMAN, Elena.** *Aspecte ale regăsirii resurselor informaționale electronice.* București: Editura Universității, 2005.

3. **GOETSCH, Lori A.; KAUFMAN, Paula T.** *Readin', Writin', Arithmetic, and Information Competency; Adding A Basic Skills Component to a University's Curriculum.* În: *Campus-Wide Information Systems*, vol. 15, nr. 5, 1998, p. 158-163.

4. **LE COADIC, Yves-François.** *Usages et usagers de l'information.* Paris: ADBS, Nathan,

2001.

5. **MACAULEY, Peter; MC KNIGHT, Sue.** *A New Model Of Library Support For Off-Campus Postgraduate Research Students.* În: M. Kiley, G. Mullins (eds.), *Quality in Postgraduate Research: Managing the New Agenda: Proceedings of the 1998 Quality in Postgraduate Research Conference.* The Advisory Centre for University Education, The University of Adelaide, 1998, p. 95-106.

6. **TÎRZIMAN, Elena.** *Utilizarea Noilor Tehnologii ale Informării și Comunicării în mediul universitar: aspecte ale formării unei culturi informaționale.* București: Editura Universității din București, 2002.

WEBGRAFIE

1. **PRICE, Gwyneth.** *User education in higher education: helping academics join the learning environment.* 1999. http://www.iatul.org/doctrinary/public/Conf_Proceedings/1999/USEREDUCATIONONINHIGHEREDUCATIONPrice.doc

2. **STEPHENS, Kate; UNWIN, Lorna.** *The heart of the matter: libraries, distance education and independent thinking.* În: *The Journal of Library Services for Distance Education*, vol. 1, nr. 1, 1997. http://www.westga.edu/~library/jlsde/vol1/1/KStephens_LUnwin.html

3. **STOFFLE, Carla.** *The Emergence of Education and Knowledge management as major functions of the Digital Library.* 1996. <http://www.ukoln.ac.uk/services/papers/follett/stoffle/paper.html>

Produse informaționale și de documentare oferite de Biblioteca Națională a României

Lucian Popa

Autorul

Lucian Popa este bibliotecar în cadrul Biroului Referințe Bibliografice din Biblioteca Națională a României

E-mail: lucian.popa@bibnat.ro

Biblioteca Națională a României este agenție bibliografică națională și, în această calitate, elaborează bibliografia națională curentă prin înregistrări bibliografice autorizate și comprehensive pentru fiecare publicație apărută în țară. În realizarea acestei activități, agenția bibliografică națională se sprijină pe resursele tehnice și de personal ale Bibliotecii Naționale, a cărei parte integrantă este, având acces direct la publicațiile curente, ca rezultat al aplicării Legii depozitului legal.

Bibliografia Națională Română, cu seriile *Cărți*, *Albume*, *hărți* și *Teze de doctorat*, apare din anul 1952, cu o periodicitate bilunară. Se elaborează pe baza existentului de titluri din Depozitul legal al Bibliotecii Naționale și este rezultatul muncii întregului colectiv de prelucrare din bibliotecă. Fiecare compartiment introduce în baza de date centralizată datele specifice, în așa fel încât, la încheierea circuitului de prelucrare, descrierea bibliografică este completă și conformă cu normele ISBD(M).

Bibliografia este structurată conform CZU, pe cele nouă domenii și subdomenii. La începutul lucrării există o listă a divizionarelor folosite. În cadrul fiecărui domeniu, descrierile bibliografice sunt ordonate în ordine alfabetică după numele autorului lucrării sau titlul acesteia, dacă documentul prelucrat nu are autor sau are mai mult de trei autori.

O importanță deosebită trebuie acordată vedetelor, atât a celor de autori persoane fizice, cât și celor de autor colectiv

permanent sau temporar. Ele trebuie să fie unice, adică să se folosească o singură formă pentru o persoană, instituție, eveniment, domeniu geografic etc.

Pentru ușurarea căutărilor, lucrarea conține următoarele indexuri:

- Index alfabetic de nume (autori și alte persoane responsabile de conținutul documentului, vedete de subiect, numai în cazul în care în titlul sau subtitlul cărții se face referire la o persoană, domeniu geografic, eveniment istoric);

- Index alfabetic cu titlurile cărților ce fac obiectul numărului respectiv din bibliografie;

- Index alfabetic al editurilor.

Din anul 1992, Bibliografia Națională Română s-a îmbogățit cu o nouă serie, aceea a publicațiilor seriale (*Bibliografia Națională Română. Publicații seriale*). Explozia de producție editorială ce s-a produs în România în această perioadă a făcut necesară inventarierea lor riguroasă și, implicit, a dus la apariția acestei publicații.

Numărul mare de publicații periodice, a căror dinamică este bine cunoscută, a devenit din ce în ce mai greu de urmărit. Multe titluri dispar doar după câteva apariții, altele reapar după o întrerupere ce poate varia de la câteva luni la ani buni. Cea mai importantă și mai des întâlnită modificare este aceea ce survine în privința titlului. Conform normelor internaționale, orice modificare a titlului publicației aduce după sine o altă descriere bibliografică a acesteia. Toate aceste modificări, și nu numai, sunt

■ Produse informaționale și de documentare oferite de Biblioteca Națională a României ■

urmărite și evidențiate de seria pentru publicații seriale a Bibliografiei Naționale Române.

Lucrarea se elaborează pe baza existentului de titluri din depozitul legal al Bibliotecii Naționale. O altă sursă de informare demnă de semnalat este Centrul Național ISSN din cadrul Bibliotecii Naționale, ce ne pune la dispoziție datele furnizate de editorii care solicită numere standard internaționale pentru publicații seriale. La rândul nostru, punem la dispoziția Centrului date despre publicațiile ce nu se află în baza lor de date.

Bibliografia este structurată conform Clasificării Zecimale Universale. Bibliografia are, la început, o listă a divizionarelor folosite. Sub fiecare divizionară sunt inserate, în ordine alfabetică, publicațiile din respectivul domeniu. Descrierile bibliografice au fost realizate conform normelor ISBD(S).

Pentru a ușura căutările, lucrarea conține următoarele indexuri: index alfabetic de titluri, index alfabetic al instituțiilor editoare, index alfabetic al redactorilor publicațiilor.

Elaborarea bibliografiei naționale pentru articole din presă a fost începută în anul 1953 de către Camera Cărții, și continuată de Biblioteca Centrală de Stat până în anul 1989. Din anul 2000, Biblioteca Națională a României a reluat seria de articole a bibliografiei naționale, dar numai din domeniul culturii. Publicația poartă numele de *Bibliografia Națională Română. Articole din publicații periodice. Cultură*. Înregistrarea a început cu publi-

cațiile din iulie 1999.

Publicația are o periodicitate lunară și semnalează articole din publicațiile de cultură existente în Depozitul Legal al Bibliotecii Naționale a României.

Publicațiile nu sunt bibliografiate exhaustiv. Sunt excluse următoarele tipuri de articole: articole din alte domenii decât cultură, articole de revistă a presei, notițe informative și altele.

Informațiile oferite sunt din diverse sfere culturale: literatură, lingvistică, teatru, cinematografie, muzică, arte plastice, filozofie, religie, istorie, geografie și altele.

Descrierile bibliografice sunt organizate pe domenii, după o listă de divizionare ce se află la începutul fiecărui număr al publicației. În cadrul fiecărui domeniu înregistrările sunt ordonate alfabetic.

Mijloacele de regăsire a informației pe care le oferă publicația sunt: index de nume, care cuprinde autorii și alte persoane care au contribuit la apariția articolului; index de subiecte, care cuprinde vedete de subiect, nume de persoane, instituții, manifestări culturale sau nume geografice despre care se vorbește în articol; lista publicațiilor seriale bibliografiate.

Toate indexurile sunt ordonate alfabetic și fac trimitere la numărul înregistrării bibliografice la care se referă.

Cei interesați pot afla cu ușurință din bibliografia mai sus-amintită care sunt revistele de cultură apărute în România la un moment dat, cine sunt cei ce semnează articole în presa

culturală, care sunt tendințele de ultimă oră în acest domeniu, cum se desfășoară viața culturală în România, ce manifestări în acest domeniu au loc pe teritoriul țării sau în străinătate, care este activitatea din domeniului precum teatru, cinematografie, arte plastice și nu numai.

Bibliografia Națională Română. Românică înregistrează publicații consacrate integral sau în parte unei tematici românești, ori semnate sau editate de autori români sau de origine română, apărute în străinătate. La alcătuirea ei sunt folosite deopotrivă surse de informare interne (colecțiile Bibliotecii Naționale, *Catalogul cărților străine intrate în bibliotecile din România*) și externe (bibliografii naționale, *Index translationum*, alte publicații cu caracter bibliografic, baze de date de specialitate - cataloage on-line ale bibliotecilor din lume, site-uri ale distribuitorilor de cărți etc.).

În anul 1993 este publicat un prim volum al seriei, pentru ca din 1997 aceasta să apară regulat, cu o periodicitate anuală.

Volumele editate până acum reflectă răspândirea spiritualității românești în întreaga lume, precum și modul în care sunt privite din exterior realitățile românești. Lucrările aparțin unor domenii generale: științe exacte, filozofie, religie, etnologie, artă, literatură, lingvistică, arheologie, istorie, sau abordează teme actuale precum: reforma economică, reforma sistemului bancar, relațiile economice internaționale, legislație, protecția mediului, integrarea europeană, istoria și analiza regimurilor comuniste, istoria și

■ Produse informaționale și de documentare oferite de Biblioteca Națională a României ■

sociologia minorităților etnice din România.

Având în vedere faptul că la realizarea acestei bibliografii nu avem documentul în față, ci doar date obținute despre acesta din diverse surse de informare, descrierea bibliografică nu conține totdeauna datele complete, importantă fiind stabilirea unicității acesteia. Ca formă de înregistrare, ca structurare a datelor, ea este identică cu cea folosită la întocmirea bibliografiei pentru cărți.

Un ultim element important al bibliografiei sunt vedetele de subiect, ce completează descrierile, menite a spori calitatea informației oferite și a înlesni utilizarea ei. Pentru stabilirea acestora, de multe ori sunt necesare căutări aprofundate în diverse surse de informare.

Bibliografia CIP este o publicație periodică, lunară, ce a debutat în anul 1998, sub responsabilitatea Centrului Național ISBN-ISSN-CIP, din cadrul Bibliotecii Naționale a României.

Bibliografia CIP este rezultatul aplicării Programului Național CIP, de catalogare a cărților înaintea publicării lor, un program de colaborare între editurile din România și Biblioteca Națională a României, în care sunt semnificate, prin descrieri bibliografice standardizate, cărțile ce urmează să apară, la nivel național.

Lunar, aceste semnalări-descrieri bibliografice standardizate sunt reunite în *Bibliografia CIP*. În cadrul acesteia, materialul bibliografic este ordonat pe domenii. Lucrarea dispune de mai multe indexuri.

Beneficiarii acestui material de referință se înscriu într-o sferă largă:

- bibliotecile - au la dispoziție descrierea bibliografică standardizată a cărții chiar înaintea apariției acesteia în colecțiile bibliotecii; atât pentru bibliotecile din țară cât și pentru partenerii din străinătate ai Bibliotecii Naționale a României, *Bibliografia CIP* reprezintă un instrument de lucru dinamic în activitatea de achiziții;

- editorii - beneficiază de un serviciu gratuit, rapid, realizat la standarde internaționale, de promovare în țară și străinătate a cărților pe care le editează;

- difuzorii de carte - pot afla din timp aparițiile editoriale, contactând imediat editurile în vederea achiziționării noilor titluri;

- cititorii - dispun de o sursă de informare simplă și rapidă.

Bibliografia CIP este un produs dinamic, în continuă dezvoltare, atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ. Pe măsură ce condițiile tehnice, software și hardware o vor permite, ea se va transforma într-o bază de date accesibilă on-line.

Serviciul Cercetare-Dezvoltare editează, la rândul său, mai multe publicații.

ABSI: Abstracte în bibliologie și știința informării. Buletin informativ profesional. Data primei apariții: 1960. Periodicitate: 12 numere/an. Se adresează atât profesioniștilor din rețeaua de biblioteci publice, universitare și specializate, cât și cadrelor didactice și stu-

denților din învățământul biblioteconomic, cărora le pune la dispoziție o bază de informații selectate din periodice de specialitate, românești și străine, aflate în colecțiile Cabinetului Bibliologic.

Fiecare informație este prezentată ca referință bibliografică, însoțită de un abstract. Materialul organizat tematic și indexurile (de subiecte, de nume și geografic) care îl completează facilitează accesul la un volum apreciabil de informații care pot servi, în funcție de cerințe, la actualizarea cunoștințelor în domeniu, la elaborarea de studii și cercetări info-documentare, la pregătirea examenelor de atestare sau de promovare profesională, la întocmirea de lucrări pentru sesiuni de comunicări și referate, la adoptarea unor metodologii moderne de lucru în practica de zi cu zi etc.

Începând cu anul 2002, toate abstractele care se află în această publicație există și în baza de date TINLIB, regăsitele pentru utilizatori prin intermediul OPAC.

Periodicul *Biblioteconomie: culegere de traduceri prelucrate* apare din 1964 și încearcă să aducă în atenția publicului de specialitate noutățile domeniului bibliologiei și științelor informării. Publicația este trimestrială, într-un format de 14,8 x 21 cm, 120 de pagini și un tiraj de 180 de exemplare.

Începând cu anul 2000, publicația și-a redefinit politica editorială, îmbunătățindu-și prezentarea grafică și conținutul; de la numărul 3/2003, include și un index de subiecte. Cuprinde traduceri din limbile

■ Produse informaționale și de documentare oferite de Biblioteca Națională a României ■

engleză, franceză, germană și rusă, oferă liste ale achizițiilor recente, aflate în colecțiile Cabinetului Bibliologic, și are, în prezent, structura unui caleidoscop.

Traducerile tratează probleme variate, de la impactul noilor tehnologii informaționale asupra domeniului până la prezentarea de noi sisteme și programe, de la organizarea serviciilor și a colecțiilor, cu deosebire a celor neconvenționale, până la studii de caz, de la analiza unor concepte noi precum micromanagementul și managementul calității până la studierea raportului dintre bibliologie și domenii conexe, precum socionica și psihologia.

Periodicul se adresează specialiștilor din domeniu (angajați ai structurilor info-documentare de orice tip, cercetători), cadrelor universitare și studenților de la specializările bibliologie și știința informării, biblioteconomie și arhivistică și, nu în ultimul rând, persoanelor interesate de evoluția fenomenului info-documentar din alte țări.

Revista Bibliotecii Naționale a României este o publicație editată de Biblioteca Națională din 1995, bianuală, distribuită în sistemul de biblioteci publice, universitare și specializate din țară, precum și în exterior, prin Serviciul de Schimb Internațional. Se prezintă în format 29 x 21 cm, cu un număr de 72 de pagini, într-un tiraj de 500 de exemplare.

Din anul 1999, publicația și-a redefinit politica editorială și prezentarea grafică, astfel încât ea să răspundă mai bine așteptărilor publicului: cercetă-

tori, bibliotecari, persoane care lucrează în domeniul info-documentare, studenți la bibliologie și, în general, la facultățile umaniste, cercetători din domeniile umaniste, persoane interesate de fenomenul producerii și receptării cărților și a altor tipuri de documente în România.

Revista Română de Istorie a Cărții este editată de Biblioteca Națională din 2004 și este produsul colaborării a trei importante instituții de cultură din România: Biblioteca Națională a României, Biblioteca Centrală Universitară București și Biblioteca Academiei Române. Publicația are o apariție anuală, format 24 x 17 cm broșat, 240 de pagini, tiraj de 500 de exemplare și este distribuită în sistemul de biblioteci publice, universitare și specializate din țară, precum și în exterior, prin Serviciul de Schimb Internațional. Începând cu nr. 2 (2005), editarea revistei a intrat în activitatea curentă a Bibliotecii Naționale. Revista are ca scop coagularea forțelor științifice din domeniul istoriei cărții și a tiparului și promovarea culturii românești și a istoriei scrisului românesc în țară și în străinătate.

Aniversări culturale apare din 1964, cu o întrerupere de 3 ani, între 1999-2002. Cuprinde prezentări biobibliografice ale unor personalități ale culturii românești și mondiale. Criteriile de selecție sunt legate de importanță și de numărul anilor comemorați (sunt preferate centenarele).

În final, mă voi opri asupra utilizării surselor de informare tradiționale în cadrul biroului Referințe Bibliografice din Bi-

blioteca Națională a României.

Poate că cea mai cuprinzătoare și totodată cea mai concisă și mai vehiculată definiție dată unui serviciu de referințe este aceea formulată de către Bill Katz: „Serviciul de referințe este un serviciu care răspunde la întrebări”. În bibliotecă, în covârșitoarea majoritate a cazurilor, prin serviciu de referințe se înțelege asistență directă, personală, acordată celor care caută informația.

Informarea bibliografică, una dintre principalele obiecte de activitate ale Biroului Referințe Bibliografice, constă în comunicarea unei bibliografii asupra temei de cercetat. În sensul modern al cuvântului, bibliografia reprezintă acea parte a bibliologiei care se referă la listele sau repertoriile de texte tipărite și oferă mijloacele de a procura informații asupra surselor.

Louise Malclès, una din personalitățile marcante ale bibliologiei, conservator al bibliotecii Sorbona, oferă următoarea definiție a bibliografiei: „Bibliografia este cunoașterea tuturor textelor imprimate sau multigrafiate. Ea se bazează pe cercetarea, transcrierea, descrierea și clasarea acestor documente cu scopul de a se organiza serviciul sau de a elabora repertorii destinate înlesnirii activității intelectuale”.

Cea mai importantă fază a elaborării unei bibliografii este cercetarea, investigarea surselor. În general, toate tipărițile sau reproducerea asimilate sunt incluse într-o publicație oficială, savantă sau de corporație care reprezintă sursele unde bibliograful trebuie să

■ Produse informaționale și de documentare oferite de Biblioteca Națională a României ■

caute pentru a-și duce la bun sfârșit cercetarea. El trebuie să cunoască accesul la aceste surse și utilizarea lor. În cele ce urmează, vom examina succint sursele tradiționale utilizate în cadrul biroului Referințe Bibliografice din cadrul Bibliotecii Naționale a României. Categoriile mari sunt: bibliografiile naționale (surse de cărți) și periodicele (surse de articole) și, acolo unde există, bibliografiile de periodice, surse muzicale, hărți, planșe etc. Această gamă de surse este foarte variată, mergând de la articolul din periodic până la înregistrările audio, de la carte la manuscris și fotografie.

O trăsătură caracteristică a cercetării bibliografice este aceea că aproape niciodată ea nu se sfârșește, putând fi reluată pentru noi cercetări.

Revenind la surse, acestea se clasifică în două mari categorii: surse primare - cărți de referință (enciclopedii; dicționare lingvistice; dicționare biografice; tratate, manuale, cursuri; monografii; culegeri, antologii, volume omagiale) și surse secundare - bibliografii. Acestea din urmă se împart în două categorii: bibliografii generale (bibliografii universale; cataloage tipărite de bibliotecă; cataloage colective; bibliografii naționale - curente și retrospective; bibliografii de bibliografii - sume și ghiduri bibliografice; repertorii de periodice - internaționale și naționale; cataloage colective de periodice; repertorii de traduceri; repertorii analitice de periodice - internaționale, naționale, generale, speciale) și bibliografii speciale (bibliografii internaționale - cu-

rente și retrospective; bibliografii naționale; ghiduri de documentare în diferite științe).

Pentru a realiza o informare, bibliografică sau documentară, se impune o bună cunoaștere a surselor. Informarea științifică presupune mai întâi stabilirea și ierarhizarea surselor, precum și fixarea ordinii și metodei de abordare, de consultare a acestora, în funcție de parametrii cercetării.

Sursă de informare bibliografică sau documentară este orice text tipărit sau multiplicat din care se poate extrage o informație referitoare la o temă dată.

După modul în care răspund întrebărilor puse cu privire la un subiect, dat sursele se împart în două categorii:

A. Surse de informare directă sau primare, care sunt chiar documentele purtătoare de informație referitoare la subiect.

B. Surse de informare secundară sau secundare, care sunt mijloacele de descoperire a documentelor, a surselor primare, constituind rezultatele muncii bibliografice sau de documentare; se utilizează în faza incipientă a cercetării, fiind directe sau îndrumătoare către documente; pot fi definite ca titluri care trimit la alte titluri.

În continuare ne vom ocupa de enumerarea și detalierea tuturor acestor tipuri de surse, aducând exemple din fondul de referințe utilizat de către biroul Referințe Bibliografice din Biblioteca Națională a României, cu precădere din domeniul literaturii românești de specialitate.

Din categoria surselor pri-

mare fac parte lucrările de referințe de tipul enciclopediilor, dicționarelor, lexicoanelor, tratatelor, manualelor, monografiilor, ghidurilor de țări, orașe, culegeri în primul rând, periodice în al doilea rând, dar și alte forme precum instrucțiunile, avizele, foile volante, brevetele, standardele și normele.

A. 1. Enciclopediile pot fi grupate în funcție de tipul de informație pe care îl conțin, din toate domeniile sau dintr-unul singur. Exemple din prima categorie ar fi: *Enciclopedia României* (4 vol.), editată între anii 1936-1940; *Enciclopedia "Cugetarea"*, editată de Lucian Predescu (1940); *"Minerva"-Enciclopedie română* (1930); *Dicționarul enciclopedic ilustrat "Cartea românească"* (1932); *Enciclopedia română*, editată de Corneliu Diaconovici (3 vol. - 1898-1904); *Dicționar enciclopedic* (6 vol. - 2001-2006); *Encyclopaedia Britannica*; *Encyclopaedia Universalis*; *Axis (L' univers documentaire)*. Enciclopediile generale pot fi naționale sau universale. Din categoria enciclopediilor și lexicoanelor speciale fac parte: *Encyclopedie internationale des sciences et techniques*; *Lexiconul tehnic român*; *Dicționarul medical*, *Enciclopedia de chimie*, *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*; *Dicționarul de artă*; *Dicționarul de artă modernă și contemporană*; *Dicționarul mitologic*; *Dicționarul enciclopedic de biologie*; *Dicționarul enciclopedic de marină*; *Dicționarul enciclopedic de psihiatrie*; *Dicționarul enciclopedic managerial*; *Dic-*

■ Produse informaționale și de documentare oferite de Biblioteca Națională a României ■

ționarul enciclopedic militar; Dicționarul mitologic greco-roman; Enciclopedia civilizației egiptene/grecești/romane; Dicționarul de cinema; Enciclopedia de istorie a României; Enciclopedia geografică a României; Enciclopedia de chimie; Dicționarul literaturii engleze / americane / italiene / franceze.

Un al treilea tip de enciclopedii îl reprezintă cele destinate copiilor. Alte surse cu caracter enciclopedic sunt suplimentele enciclopedice seriale, almanahurile și anuarele.

A. 2. Dicționarele lingvistice pot fi monolingve generale sau speciale și polilingve. Dintre dicționarele limbii române le menționăm pe cele generale: *Dicționarul general al limbii române*; *Dicționarul explicativ al limbii române*; *Dicționarul limbii române moderne*; *Dicționarul limbii române contemporane*; *Dicționarul etimologic al limbii române*; *Dicționarul esențial al limbii române*, iar dintre cele speciale *Dicționarul de neologisme*; *Dicționarul de sinonime*; *Dicționarul de antonime*; *Dicționarul de omonime*; *Dicționarul de pleonasm*.

A. 3. Dicționarele biografice cuprind biografiile unor personalități din diverse domenii, ordonate alfabetic. Exemple: *Who's Who*; *Dicționar de literatură română contemporană*; *Dicționarul scriitorilor români*; *Dicționarul scriitorilor români din Statele Unite și Canada*; *Dicționarul biografic al literaturii române*; *Membrii Academiei Române. Dicționar*; *Dicționarul plasticienilor români*; *Enciclopedia*

artiștilor români contemporani; *Deutsche Biographische Enzyklopädie*.

A. 4. Tratate, manuale, compendii. Cartea științifică prin excelență, documentul de informații bine coordonate, sumă asupra cunoștințelor unui obiect este tratatul, lucrare de sinteză care expune totalitatea cunoștințelor verificate și definitiv dobândite. Expunerile sintetice pot fi făcute și sub formă de manual sau curs. Exemplu: *Istoria României. Compendiu*.

A. 5. Culegeri, antologii. Cuprind selecțiuni de articole, uneori reproduse din reviste și ziare sau din broșuri referitoare la o anumită problemă. Pot fi editate cu ocazia aniversării unei personalități, ca volum omagial.

A. 6. Monografii. Includ un studiu științific asupra unui subiect dat.

A. 7. Ghiduri și cataloage care pot fi de ghiduri de instituții (*Ghidul bibliotecilor din România*); *Ghidul instituțiilor și organizațiilor științifice din România*), ghiduri de întreprinderi și societăți comerciale, cataloage de librărie, cataloage de editură, ghiduri de ghiduri.

A. 8. Surse geografice: hărți (*România. Harta fizică și administrativă*) și atlase, care pot fi geografice (*Atlas geografic*) sau tematice (*Atlas istoric*).

A. 9. Surse istorice: cronologii naționale generale (*Istoria României în date*) sau naționale universale (*Istoria universală în date*; *Istoria lumii în date*); cronologii și indexuri de evenimente speciale sau pe perioade determinate.

A. 10. Surse statistice: anuare statistice generale naționale (*Anuarul statistic al României*); publicații statistice oficiale; statistici speciale (demografice sau economice).

A. 11. Documente oficiale: legislație curentă; indexuri legislative; legislație locală.

A. 12. Periodicele. Valoarea informativă și actualitatea informațiilor conținute face ca periodicele (reviste de specialitate sau cotidiene) să constituie o sursă majoră în informare și documentare.

B. Surse secundare. Sunt cuprinse în două mari categorii: generale și speciale. Bibliografiile generale sunt acelea care se referă la toate domeniile și includ următoarele categorii: bibliografiile universale, cataloagele tipărite de biblioteci, cataloagele colective, bibliografiile naționale, bibliografiile naționale retrospective, bibliografiile de bibliografii, repertoriile periodice. Bibliografiile speciale sunt acelea care înregistrează materiile referitoare la un singur domeniu, la o singură categorie și includ bibliografiile internaționale curente și ghidurile de documentare.

B. 1. Bibliografiile universale înregistrează producția de tipar din toate limbile (așa cum o face *Bibliotheca universală*, Conrad Gesner). După 1880, repertoriile universale devin din ce în ce mai rare, producția editorială mondială crescând într-un mod exponențial, ceea ce scade drastic, până la totalitate, posibilitatea de a o înregistra. Bibliografiile universale sunt înlocuite de cele internaționale, care includ titlurile dintr-un anumit domeniu.

■ Produse informaționale și de documentare oferite de Biblioteca Națională a României ■

B. 2. Cataloge tipărite de biblioteci și cataloge colective. Exemplu: *Catalogul Colectiv. Cărți și periodice*.

B. 3. Bibliografiile naționale curente înregistrează ansamblul publicațiilor imprimate într-o singură țară, sau ansamblul publicațiilor imprimate în orice limbă pe teritoriul unei singure națiuni. Sunt bibliografii vii, în permanentă mișcare, funcționând pe baza Legii Depozitului Legal.

B.4. Bibliografiile naționale retrospective. Exemple: *Bibliografia românească veche: 1508-1830; Bibliografia românească modernă: 1831-1918*.

B. 5. Bibliografii naționale pe domenii. Exemple: *Bibliografia juridică românească; Bibliografia geologică și geografică a României; Bibliografia generală a etnografiei și folclorului românesc; Bibliografia heraldicii românești; Bibliografia istorică a României* (11 vol. - 1970-2007).

B. 6. Bibliografii de bibliografii. Sunt fie sume bibliografice, lucrări în care se înregistrează totalitatea bibliografiilor existente, fie ghiduri bibliografice, care includ materiale selecționate, clasate și puse în evidență prin valoarea lor practică. Exemplu: *Repertoriul bibliografiilor nepublicate*.

B. 7. Repertoriile de periodice, care pot fi: internaționale; naționale (*Publicațiile periodice românești, Dicționarul presei literare românești,*

Dicționarul presei românești); analitice (generale - *Bibliografia analitică a periodicelor românești* și speciale - pe titluri: *Ramuri, Luceafărul, Viața Românească, Convorbiri literare, Steaua, Familia*).

B. 8. Ghiduri de documentare în diferite științe. Cuprind toate sursele principale și secundare din care se pot extrage informații într-un anumit domeniu. Pot fi: ghiduri generale de documentare (*Introducere în documentarea științifică*); ghiduri de documentare în diferite științe și discipline (*Istoria României. Ghid bibliografic*); buletine de informare într-un domeniu (*Buletin de informare în bibliografie*).

Tipurile de bibliografii, generale și speciale, elaborate pe baza consultării acestor surse (și nu numai) se pot clasifica în următoarele categorii: bibliografii exhaustive (cele unde se renunță la orice eliminare); bibliografii selective (rețin doar textele selecționate după valoare, nivel, calitate); bibliografii retrospective (includ lucrări dintr-o perioadă trecută); bibliografii curente sau periodice (relevă texte pe măsură ce ele apar); bibliografii primare (acelea ale căror semnalări se fac la prima mână după lucrările originale); bibliografii secundare (semnalările se extrag din bibliografiile primare); bibliografii signaletice (semnalările sunt efectuate în conformitate cu regulile de catalogare); bibliografii analitice sau adnotate (semnalările sunt însoțite de

analize sau rezumate); bibliografii critice (cele a căror adnotare este însoțită de comentarii și permit judecăți de valoare); bibliografii descriptive (sunt însoțite de descrieri complete ale exemplarului inclus: hârtia folosită, tipografia, ilustrația, legătura).

Bibliografia reprezintă unul dintre cele mai importante instrumente ale activității de informare și este, poate, cel mai complex. Teoreticienii informării în bibliotecă delimitează două tipuri fundamentale de informare la cerere, și anume cea directă și cea înclinată, care au drept criteriu de evaluare adâncimea la care merge investigația bibliotecarului de referințe. Informația directă pleacă de la forme simple, ca informarea pur orientativă, urmată de informarea dinainte existentă, care presupune un răspuns obținut pe loc, cu ajutorul unui dicționar sau enciclopedii, până la forme mai complexe, precum cercetarea bibliografică la cerere, aceasta presupunând consultarea mai multor surse specializate.

În ceea ce privește informarea indirectă, aceasta nu constituie o simplă elaborare de bibliografii, ci o nouă treaptă în cercetarea bibliografică la cerere, și anume selecționarea și organizarea materialelor, valorificarea fondurilor, schimburi și împrumuturi interbibliotecare. Se impune selecționarea surselor de referințe, pe criteriile actualității și pertinentei sursei.

Cristina Popescu

Autoarea

Lector univ. dr. Cristina Popescu este cadru didactic la Universitatea din București, Facultatea de Litere, Secția de Biblioteconomie și Știința Informării
E-mail: cristinapopescu07@yahoo.fr

Omenirea se confruntă în zilele noastre cu o veritabilă revoluție informațională în plină desfășurare. Acest fenomen se datorează creșterii fără precedent a fluxului de informații științifice și tehnice, în urma amplificării și diversificării surselor și mijloacelor de comunicare în masă.

La toate acestea se mai poate adăuga dezvoltarea intensă a tehnicilor informaționale, dintre care, fără îndoială, calculatorul deține supremația, datorită capacității lui extraordinare de a prelua, cu mare eficiență, volume impresionante de date și informații.

Deoarece specialiștii, studenții și publicul larg au nevoie în toate domeniile și disciplinele de studiu de un instrument ce le-ar putea facilita accesul la conținutul operelor publicate de-a lungul timpului, se impune realizarea unor lucrări bibliografice care să le ofere informațiile de care au nevoie.

Necesitatea de bibliografie sporește continuu și direct proporțional cu amplificarea producției de documente, dar și cu creșterea gradului de complexitate și de diversitate a intereselor de cunoaștere ale omului și ale societății.

În ultimul secol, cunoașterea a progresat foarte mult, iar informația a urmat, pe cât se pare, aceeași dezvoltare, având aceeași arie de răspândire publică.

Efectele fenomenului informațional se resimt foarte puternic în domeniul bibliologic, în general, și în cel bibliografic, în special. Explozia informațională din prima jumătate a

secolului al XX-lea a atras după sine dezvoltarea bibliografiilor, pentru a ajuta cercetătorul în munca de colectare, selecție și analiză a documentelor. Acestea sunt consultate de către utilizatorii bibliotecilor, pentru a fi la curent cu ceea ce se publică nou, pentru a căuta documentație pe o anumită temă sau pentru a completa referințe documentare incomplete.

Bibliografiile identifică, regăsesc, comunică și valorifică informațiile specifice anumitor domenii ale cunoașterii umane. Acestea susțin documentar și informațional cercetarea științifică în diferite sfere de interes și au capacitatea de a reflecta, atât diacronic cât și sincron, stadiul atins de cercetarea în domeniul bibliografiat.

În prezent, utilizatorul este obligat să facă față la o producție de informație în continuă creștere, ba chiar la o „supraîncărcare” și, de multe ori, aceasta conduce la incapacitatea ofertei informaționale de a răspunde, pe măsură, cererii. Așa se explică faptul că utilizatorul trebuie să fie capabil să filtreze, din volumul imens de informație transmisă, pe cea utilă.

Acum, mai mult ca niciodată, sunt imperios necesare instrumente bibliografice cu care utilizatorul să poată ajunge mai lesne la ceea ce caută, dar și la un conținut ideatic pertinent, de autoritate.

Căutarea unei referințe anume este o activitate laborioasă, care consumă timp și presupune răbdare. Ca atare, un astfel de „sprijin”- bibliografia, conținând în afară de referința bibliografică și o adnotare, care

să faciliteze un prim contact, intermediat, cu documentul - este o cerință stringentă a societății actuale.

Profesorul Mircea Regneală propune în *Vocabular de biblioteconomie și știința informării* o definiție pentru a justifica ierarhizarea pe tipuri de documente a diferitelor surse de informare, menționând că: „opera literară sau științifică este principala sursă de referințe. O taxonomie corectă a surselor ne indică:

a. documente primare: cărți, publicații seriale, articole din periodice, manuscrise software, documente electronice; documente cartografice, discuri, documente audio, documente audio-vizuale;

b. documente și publicații secundare: cataloage de biblioteci, de edituri, de anticariate, repertorii bibliografice; indici bibliografici, bibliografii de bibliografii; lucrări de referință (dicționare, enciclopedii)” (1).

Documentele și publicațiile secundare repertoriază sau analizează documentele primare și sunt produse de profesioniști ai informației: bibliotecari, bibliografi, documentariști și librari.

Însă, pentru o analiză pertinentă a documentelor primare ca surse ale bibliografiei trebuie stabilite și câteva atribute ale acestora, impuse lor pentru a deveni informații la care se pot face referiri.

Așadar, creionând o definiție a documentului, se pot menționa următoarele caracteristici ale acestuia: este, în fapt, ansamblul format dintr-un suport și o informație, în general înregistrată într-o formă

permanentă și care poate fi citită de om sau mașină. Se cunosc mai multe modalități de fixare a informației în funcție de suport și acestea sunt: mecanic (pentru imprimate), chimic (pentru fotografii), electronic (pentru baze de date). Informația, de obicei fixată pe un anumit suport, poate fi regăsită, localizată și reprodusă, caracteristici predefinite pentru a o face utilă.

Un aspect esențial rezidă în faptul că, în prezent, cel mai important factor al societății umane, instrumentul universal, omniprezent este informația. Acest lucru este evident. Civilizația secolului al XX-lea s-a bazat mai mult decât oricare alta dinaintea ei pe informație, învățământ, cultură, știință, într-un cuvânt: pe cunoaștere. Iar accesul mai facil la cunoaștere se realizează prin intermediul bibliografiei.

Bibliografia presupune o activitate de selecționare, analiză și sistematizare a informației; exercită funcția de intermediere intelectuală și dinamică dintre carte și cititor. Menirea sa este de a informa rapid și eficient beneficiarii în funcție de cererea de informare a acestora, reală sau potențială.

Punerea în aplicare a metodelor de cercetare și de elaborare poate fi facilitată prin organizarea domeniului de activitate bibliografică. Este, fără îndoială, foarte important ca o bibliografie să fie elaborată de instituția care deține cea mai mare parte a materialului destinat bibliografiei.

Un mod de a asigura aplicarea riguros științifică a metodelor în cazul bibliografiilor de specialitate este alcătuirea lor

de către institutele cu profil adecvat domeniului abordat de bibliografie. O bibliografie de acest tip, întocmită într-o bibliotecă sau într-un centru de documentare cu profil mai larg, va fi lucrată de bibliografi specializați, bine orientați în domeniul respectiv. În acest fel, munca lor nu numai că are o eficiență incomparabil mai mare, dar este și mai exactă, mai protejată împotriva greșelilor. Se aplică, uneori, un sistem de colaborare între bibliografi și un coordonator științific sau un consultant în specialitatea respectivă.

Condițiile în care se desfășoară practica bibliografică sunt influențate, de asemenea, de felul în care se prezintă sursele, de absența unor elemente bibliografice esențiale sau de apariția acestora în forme diferite de cele cunoscute. Sursele ridică astăzi o serie întreagă de dificultăți, de la lipsa de răspundere a caselor de editură și presă în ceea ce privește obligația lor de a consemna integral și corect elementele de identificare a produselor de tipar și până la apariția documentului electronic sau a bazelor de date virtuale.

Venind în sprijinul beneficiarilor, aplicarea tehnologiilor electronice în lucrările de bibliotecă a început la mijlocul anilor '70, când cel mai important eveniment a fost apariția fișierului electronic, ce a marcat începutul trecerii de la biblioteca tradițională la cea informatizată. Astfel, se poate constata faptul că: „deși mai există încă mulți oameni care nu utilizează nemijlocit serviciile bibliografice, în fapt

toată informația care este vehiculată în lume este determinată, în chiar geneza constituirii ei, de aportul unor investigații bibliografice întreprinse în stadii anterioare de prelucrare. Auxiliar de neînlocuit pentru individul uman, pentru orice colectivitate științifică ori profesională, dar și pentru societate în ansamblul ei, bibliografia este indispensabilă deopotrivă erudiților solitari și piloților supercalificați ai „navigației” prin oceanul informațional deschis de Internet” (2).

Funcțiile activității bibliografice sunt indubitabil îndeplinite dacă se are în vedere, în permanență, realitatea incontestabilă că biblioteca este un „organism sau parte a unui organism a cărui principală menire este de a conserva o colecție și de a facilita, grație serviciilor oferite de personal, folosirea documentelor, răspunzând nevoilor de informare, de cercetare, de educație sau de loisir ale utilizatorilor” (3). De asemenea, este important de menționat că această instituție „asigură servicii de informare bibliografică și documentară la nivel local, central, național și internațional, elaborând lucrări bibliografice și documentare pentru valorificarea colecțiilor bibliografice și documentare cu caracter cultural-științific” (4) (conform Ordinului Ministerului Culturii nr.452/6 iulie 1992).

Așadar, biblioteca are, în mod concret, funcția de centru de informare bibliografică și documentară, ce se exercită prin două tipuri de servicii:

- redactarea, organizarea și publicarea materialelor biblio-

grafice;

- informarea beneficiarilor în scris sau oral.

Există o varietate de bibliografii, având în vedere conținutul lor, destinația sau timpul de editare. Dintre acestea, cel mai adesea uzitate sunt:

- indexurile bibliografice, care sunt liste de referințe din literatura de specialitate, concepute după un plan și prezentate sub formă de manuscris. Ele facilitează orientarea în literatura de specialitate și se pot realiza pe subiecte sau pe nume de autori;

- cataloagele bibliografice sunt concretizate sub forma unor liste de nume, de concepte sau de obiecte înregistrate pe diferiți purtători de informații. În ordonarea lor s-au urmărit anumite scheme de clasificare, iar scopul lor este acela de informare. Ele reprezintă categoria cea mai veche de documente secundare;

- sintezele documentare sunt lucrări destinate documentării, în care se prezintă stadiul unor probleme, pe baza prelucrării publicațiilor de specialitate apărute;

- documentele terțiare provin din prelucrarea documentelor secundare și pot fi regăsite sub formă de bibliografii de bibliografii, culegeri de traduceri și sinteze referative.

Am menționat deja faptul că bibliografia este o ramură a științei cărții, care se ocupă de problemele legate de tipărirea, studierea, înregistrarea, descrierea și clasificarea produselor de tipar și ale publicațiilor în general, în vederea constituirii unor instrumente de muncă intelectuală.

Tot bibliografie se numește, însă, și rezultatul redactării unor instrumente destinate muncii intelectuale, cum sunt nu numai indexurile bibliografice, ci și listele bibliografice, repertoriile bibliografice etc.

După cum se poate constata, termenul de bibliografie este atribuit pentru două aspecte ale unei activități sistematice, acestea fiind:

a) munca organizată și metodică de cercetare a publicațiilor și

b) rezultatul acestei cercetări, prezentat sub forma unor lucrări cu caracter special care vor îndruma pe cititori spre materialul de care au nevoie.

Astfel, bibliografia intermediază accesul la documente prin prezentarea informațiilor asupra lucrărilor stocate pe diverse suporturi (de la cele tradiționale până la cele ultramoderne), informații complete care sunt în așa fel întocmite încât permit identificarea acestor lucrări. Uneori, aceste informații sunt mai detaliate decât cele oferite de cataloagele tradiționale sau informatizate ale bibliotecilor. Prin instrumentele sale caracteristice de lucru, bibliografia îndeplinește și o funcție de orientare și consiliere a cititorului prin faptul că nu se limitează la prezentarea - oricât de sistematică - a descrierii lucrărilor semnalate, ci le însoțește de caracterizări destinate să le ofere celor interesați repere de bază pentru diverse domenii ale cunoașterii.

Altfel spus, bibliografia este un auxiliar al cercetărilor științifice și tehnice, ordonate și complete, la toate nivelurile.

Desfășurarea muncii sale, având drept rezultat prezentarea sistematică a tot ceea ce s-a publicat în toate domeniile, pune în valoare, pentru fiecare dintre acestea, tot ce este nou, permite cunoașterea stadiului actual al cercetărilor, caracterul lor și a tendințelor determinate de progresele realizate.

Acest aspect este cu atât mai important cu cât, în lumea vastă și diversă a cărților, bibliografia este precum „busola exploratorului sau rigla de calcul a inginerului, căci le deschide calea descoperirilor, care le sunt proprii activității” (5).

În concluzie, informația solicitată astăzi în bibliotecă presupune, în general, orientare sau asistență bibliografică/documentară, realizarea de sinteze informaționale sau documentare, dar și interogare de baze de date etc. Prestarea acestor servicii asigură o creștere a valorii informației, întrucât produsul trebuie transformat, stăpânit, analizat, girat și transferat cu mare rapiditate de la un punct la altul, ceea ce implică, desigur, o serie de competențe sporite din partea bibliotecarului.

Așadar, în mod firesc, „în judecata valențelor perene ale demersului bibliografic trebuie pornit de la considerentul că utilitatea lui decurge, pe de o parte, din necesitatea de a suplini anumite limitări inerente condiției umane, iar, pe de altă parte, din imperativul accelerării procesului de regăsire rapidă a informației, proces ce reprezintă, la rândul său, premisa indispensabilă a dezvoltării societății” (6).

Prin urmare, vechea ierarhie a bibliotecilor se va modifica, dezvoltându-se în special bibliotecile care vor oferi cel mai facil acces la informație, indiferent de tipul documentului care o conține, de locul și momentul solicitării și nu bibliotecile cu cele mai complete fonduri. Din acest punct de vedere, reala noutate, uneori percepută ca fiind bulversantă pentru bibliotecă, o reprezintă difuzarea descrierilor bibliografice și structurarea lor în sisteme locale, care să le facă ușor accesibile la scară cât mai mare.

Solicitarea sau absența solicitării de informație reprezintă un barometru pentru dinamica vieții economice, sociale și culturale. În cazul de față, în România, cercetarea bibliografică prezintă o diminuare acută a activității, din diverse cauze: fie economice - prin retragerea resurselor cu care se sprijinea această activitate, fie prin reducerea drastică a utilizatorilor acestor surse de informare. Din aceste cauze, poate mai mult decât oricând, societatea are nevoie de o reanalizare a exigențelor momentului. Țara noastră are nevoie de un învățământ performant și de comunicarea adecvată între diferitele segmente constitutive. Profesorii, cercetătorii, studenții, bibliotecarii pot contribui acum la refacerea unui nou echilibru cu mediul științific (7).

Informația există din abundență, în special în țările avansate, definite drept „societăți informaționale”. „Ea este tiranul și slujitorul epocii moderne, o marfă dotată cu propria ei piață

de desfacere” (8).

Această piață este una concentrată și aflată într-o rapidă creștere (informația disponibilă dublându-se la fiecare trei ani), neomogenă (în paralel cu piața informației înalt specializate coexistând o piață a „informației spectacol” sau a „informației vide”, învecinată cu dezinformarea, difuzată unui public foarte larg), o piață care beneficiază de progrese tehnice constante - pe de-o parte, posibilitatea de tratare se mărește continuu, într-un ritm vertiginos, iar pe de altă parte, viteza de circulație a informației creează crește fără încetare datorită progreselor tehnice care influențează telecomunicațiile.

În ceea ce privește consumatorul de informație, s-a observat apariția unui important segment de populație mai bine format față de generațiile anterioare și mai implicat - datorită școlarizării masive și relativ îndelungate - să exploateze informația.

Aluna Bejan, în articolul său „*O problemă a bibliografiei: modernizarea*” (9), menționa că unele anchete sociologice demonstrează, din păcate, o toleranță deosebită pentru carențele informaționale, în special în mediile obișnuite. Acest fapt poate fi justificat prin imposibilitatea onora de a se orienta, selectându-și sursele de informare necesare, necunoașterea ofertei sau a tehnicilor informaționale. Din aceste cauze, mulți cititori - consumatori nu reușesc să ajungă la informația pe care o doresc, piața informației creând o imagine răsturnată a realei sale utilități.

Dificultățile care apar în prezent în calea cititorului, și pe care le poate rezolva bibliografia, nu sunt nici pe departe minore. Și este firesc, pentru că acum, când numărul celor care scriu devine atât de greu de estimat, a cunoaște „cine”, „unde”, „când” și „cât” a scris despre un subiect anume este aproape imposibil de cunoscut de către o persoană căreia nu-i stau la îndemână metoda și posibilitățile de acces la sursele investigației bibliografice.

Aceste surse sunt într-o continuă și efervescentă evoluție, atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ, dictată direct de dezvoltarea tehnologiilor informaționale și rețelelor de telecomunicații de tip Internet. În prezent, în rețea, pot fi produse și accesate documente de o diversitate impresionantă, cu valoare reală sau îndoielnică, fără a fi impuse limite de volum ori constrângeri tehnice sau financiare insuportabile.

Faptul în sine presupune anumite riscuri iminente: saturația pieței informaționale având drept efect secundar dezinformarea utilizatorilor - prin comunicarea informațiilor valoroase alături de cele mediocre sau indezirabile - iar poluarea informațională împiedicând accesul rapid la cunoștințele de valoare.

Bibliotecile se vor afla în situația de a iniția programe de mare anvergură în vederea filtrării și valorizării resurselor informaționale de pe Internet.

Cumpărarea documentelor multimedia de către biblioteci favorizează realizarea și, respectiv, producția acestora.

Așadar, proiectele pe termen lung ale bibliotecilor ar trebui să ia în considerare, nu doar necesitatea unei dezvoltări comune cu Internetul, ci și evoluția clară spre documentația de tip numeric.

Indiferent de suportul informațional, „... informarea este baza progresului societății. Mai multă informație înseamnă mai multă cunoaștere, mai multă participare, iar mai multă participare înseamnă mai multă putere și capacitate de prospecție”, după cum afirma sociologul american Daniel Bell (10).

În mod ideal, bibliograful ar trebui să citească toate lucrările pe care le înregistrează în bibliografie și tot ceea ce se scrie despre aceste lucrări. Dar, cel puțin atunci când este vorba de bibliografii de mari proporții, această obligație pune la încercare onestitatea bibliografului. Mașinile electronice vor rezolva, într-un viitor nu prea îndepărtat, această problemă. Deocamdată, trebuie să recunoaștem că munca bibliografului poate fi răsplătită prin rezultate de un nivel calitativ superior, în cazul în care, venind în sprijinul activității intelectuale a acestuia, autorii adaugă, la sfârșitul lucrărilor lor, prezentări succinte, dar relevante, ale conținutului acestora. Adăugarea unor rezumate redactate de autori îmbină, în fapt, interesul acestora pentru o bună informare a cititorilor asupra operelor lor cu exigențele muncii bibliografice.

Efervescenta informațională din toate domeniile de activitate implică și necesitatea

constituirii și dezvoltării unui sistem informațional complex.

Iată câteva cifre care demonstrează procesul creșterii impetuoase a producției tiparului în lume.

Dan Simonescu (11) constata faptul că, în timpul lui Ludovic al XIV-lea, se publicau cam 70 de cărți anual în Franța. În 1959, în aceeași țară, au apărut circa 12.000 de cărți (exclusiv reeditările). În 1974, în S.U.A. au fost editate 500.000 volume.

Redacția publicației *Bulletin de documentation bibliographique* din Paris primea anual, la nivelul anilor 1975 - 1976, cam 3.000 bibliografii de bibliografii.

Anuarul statistic UNESCO tipărit în 1973 indica numărul de 7900 publicații periodice cotidiene apărute pe plan mondial în 1971, și 561.000 de cărți imprimate în anul 1972.

Bibliografia și documentarea aflate în corelație cu noile tehnologii alcătuiesc sistemul informațional modern. Centrele de informare și bibliotecile, mai ales cele specializate, sunt organismele care culeg informațiile, le prelucrează, le sistematizează și apoi le difuzează.

Unul dintre cele mai vechi și cunoscute centre este *Chemical Abstracts Services* (CAS), fondat în 1907, în Statele Unite ale Americii. El publică zeci de volume *Chemical Abstracts*, adică rezumate ale articolelor din periodicele de specialitate. Anual, CAS despoaie (acesta este termenul tehnico-științific) 12.000 de reviste și prelucrează 250.000 de articole din domeniul chimiei și biochimiei.

În condițiile în care societatea trăiește prin informație, se pune problema dacă nu ar trebui urmărit un acces mai larg la ea și nu o creștere a productivității și a eficacității gestiunii. Din această perspectivă, biblioteca - una dintre principalele instituții furnizoare de informație - trebuie să-și adapteze existența la noile cerințe care-i sunt adresate. Ea poate asigura dezvoltarea accesului la informație, vorbind azi nu despre vechea bibliotecă - depozit, ci despre o nouă bibliotecă, producătoare de bunuri și servicii, în care bibliotecarii au devenit „agenți ai unei informații telecomandate”, după unii, sau „information brokers”, după alții. „Ei ar trebui considerați parteneri într-un spațiu economic, întrucât vând informații, în calitate de furnizori” (12).

Se apreciază că, în mod firesc, în curând, informația va înceta să mai fie un produs gratuit; ea derivă din cercetarea originală, ea însăși presupunând costuri din ce în ce mai ridicate, așa încât filozofia informației gratuite nu mai are șanse de supraviețuire, altfel va fi periclitată, pentru început, calitatea, apoi difuzarea și chiar producerea informației.

În opinia bibliografului american Samuel Shannon (13), esențial este ca numărul de lucrări cu privire la domeniul pe care bibliografia îl acoperă să fie cât mai mare ca feedback al relațiilor de calitate între informație și beneficiar. Shannon vede în bibliografie un instrument de cercetare obiectivă a posibilităților de investigare, determinând, dacă este la

obiect, „productivitatea intelectuală a cunoașterii”. Din păcate, adaugă tot el, se cultivă indicii de titlu și de nume, se întocmesc liste pasive de surse, extrem de puțin întâlnim altceva decât „...categoriile restrictive ale cercetării de bibliotecă. Referatele și sintezele, adevărate modele de creativitate bibliografică, lipsesc”. Mesajul constă în necesitatea informării prin dublarea ei cu date, poziții și idei de real interes științific.

Însă, „datorită faptului că după 1998 societatea, dar mai ales învățământul românesc a evoluat dinspre acumularea de date spre prelucrarea acestora, și societatea infodocumentară a evoluat în același sens. Specialistul a trebuit să se adapteze noilor cerințe astfel încât profesiile infodocumentare au fost nevoite să evolueze din profesii informative pasive în unele analitice, și în loc de coordonatele moștenite să folosească analize multifacetate, organizate din unghiuri diverse, a tuturor realităților informaționale, fără a nega însă total vechile instrumente. Totodată nici specialistul nu se mai mulțumește cu informația brută pe care o găsește într-un document, aceasta trebuind verificată și reanalizată” (14).

În societatea contemporană, specialistul în informație, bibliograful sau bibliotecarul de referințe trebuie să-și demonstreze atât capacitatea de analiză, cât și buna cunoaștere a unor sisteme dintre cele mai diverse de regăsire a informației și, în mod evident, a regulilor de catalogare. O informație prelucrată incorect nu va putea fi regăsită decât întâmplător, iar

ignoranța în privința modalităților de investigare pentru depistarea surselor face imposibilă orientarea în sistemul informațional modern.

Lipsa de resurse (15) din învățământ, cercetare științifică și cultură a generat o gravă criză de identitate și activitate în sectorul bibliografic, infodocumentar din învățământul românesc. Un exemplu în această privință îl constituie chiar hiatul de mai bine de un deceniu în ceea ce privește indexarea publicațiilor seriale și care provoacă, inevitabil, neputința regăsirii, în timp util, a numeroase informații.

Studenți și specialiști, indiferent de domeniile sau disciplinele supuse studiului, au nevoie de instrumente bibliografice elaborate care le pot asigura accesul rapid la multitudinea de lucrări de interes publicate.

În situația de față se impune preocuparea pentru un program bibliografic național. Acesta ar trebui precedat însă de punctarea câtorva aspecte:

- în plan subiectiv, uman, se remarcă o criză de percepție și de comprehensiune a fenomenului bibliografic ca atare; lipsește o politică a informației care să identifice și să instruiască potențialii utilizatori încă din faza studiilor școlare-universitare, de aceea, cu excepția câtorva utilizatori pasionați de Internet și cărora li se mai poate întâmpla să navigheze și prin câte o bază de date bibliografice, aproape nimeni nu se arată doritor să aibă de-a face cu aceasta fază, în același timp premergătoare și indispensabilă unei cercetări științifice pro-

priu-zise și care este investiția bibliografică;

- un alt obstacol îl constituie absența, din literatura noastră de specialitate, a unor abordări analitice, de detaliu, fie cu privire la implicațiile negative ale fenomenelor mai sus menționate, fie referitor la potențialele soluții corecte.

Un aspect ce nu poate fi însă neglijat este acela că, în pofida importanței de netăgăduit a informațiilor prelucrate și difuzate prin intermediul bibliografiilor, acestea sunt percepute ca neprofitabile - din punct de vedere financiar, situație reală, de altfel - chiar dacă, în fapt, ele reprezintă stâlpii de susținere ai vieții științifice și universitare actuale.

Problema cea mai actuală, însă, este cea a numărului exagerat de mare de producții bibliografice, deseori concurente, chiar paralele, cu adevărat derutante, nu doar pentru utilizatorii obișnuiți, ci și pentru specialiștii ce navighează frecvent și în mod avizat prin oceanul informațional.

Bazele de date conțin informații caracterizate prin relații logice și supuse unor anumite tehnici de prelucrare. Ca urmare a unei analize de ansamblu, sunt eliminate, pe cât este posibil, informațiile redundante iar structurarea celor rămase permite accesul simultan la aceleași date al oricăror categorii de utilizatori și oferă răspunsuri unei diversități cât mai mari de cerințe. Și toate acestea în condiții de redundanță controlabilă.

Astfel, bibliografiile online facilitează accesul la un volum impresionant de înregistrări

bibliografice de documente structurate în așa fel încât să permită regăsirea și identificarea informațiilor de interes. În acest scop sunt realizate anumite tezaure de termeni cu relații ierarhice și de sinonimie, care asigură accesul direct la înregistrările bazelor de date, tratând subiectul specific exprimat în cerere, dar și un acces indirect, prin intermediul termenilor generici. Nu trebuie neglijat nici aspectul realizării unor interfețe cât mai prietenoase, fapt care are o importantă contribuție la buna recepție și la creșterea calității bazelor de date on-line.

Pe de altă parte, „Cum bazele de date bibliografice reprezintă compilații computerizate de referințe ale lucrărilor originale, utilizatorul, cu ajutorul unei varietăți de programe de computer, va putea obține informații despre un anumit subiect sau o anumită lucrare printr-o varietate de mijloace. Aceasta înseamnă că rezultatele afișate și posibilitățile de căutare variază, deși informațiile de bază sunt mereu aceleași” (16).

Site-urile Web, în general cele ale bibliotecilor universitare, oferă în mod obișnuit acces la baze de date de cercetare și publicații electronice sau în versiune electronică în text integral. Sunt avute în vedere în special jurnalele electronice, dar și alte tipuri de texte electronice.

Dacă în urmă cu 10 ani, paginile Web, fiind statice, erau mai ușor de actualizat, în prezent problemele manageriale cu privire la cantitatea uriașă de surse de cercetare on-line, mai

dificil de actualizat, au condus la preferințe ale bibliotecilor universitare în spectrul bazelor de date de resurse on-line (17). Acestea din urmă oferă acces direct la toate sursele posibile de informare: texte electronice, publicații on-line, baze de date bibliografice, factice sau cu text integral.

În ceea ce privește utilizatorii celor din urmă - studenți, cercetători, profesori, ingineri - aceștia au, în aparență, conform unui studiu american relativ recent, trei lucruri în comun (18):

- 1) accesează în mod frecvent resursele on-line;
- 2) sunt concentrați pe un anumit subiect;
- 3) procesul de căutare este de obicei euristic, de tipul încercare-și-eroare.

Spre deosebire de bibliotecari, utilizatorii, în marea lor majoritate, apelează, cel mai adesea, la o sintaxă de căutare cât mai simplă fiind siguri de propriile capacități de regăsire a informației. Acest fapt stă, de altfel la baza a numeroase insuccese în regăsire. Din acest motiv, producătorii acestui tip de baze de date este firesc să aibă în vedere, în primul rând, creșterea satisfacției utilizatorului și a performanței în regăsire, construind platforme intuitive și familiare.

Utilizarea calculatorului pe scară din ce în ce mai largă a permis gestionarea în mod unitar, într-o singură colecție, a unei însemnate cantități de referințe bibliografice, astfel încât să faciliteze accesul la informație.

Pe de altă parte, dezvoltarea foarte rapidă a tehnologiei

informației a contribuit la transferul supremației de la bazele de date bibliografice la bazele de date factice sau cu text integral, cele dintâi continuând să existe, în plan subsidiar.

De altfel, „Ceea ce se înțelege astăzi prin COMUNICARE, peste cel mult 20 de ani va deveni doar o încercare de a ne exercisa capacitățile cortexului. Dar pentru ca această modificare a noțiunii de COMUNICARE și acest proces să aibă loc este nevoie de noi mentalități, dar mai ales de oameni care vor să-și schimbe modul de a acționa și de a gândi” (19).

Așadar, în mod inevitabil, procesul comunicării este într-o permanentă evoluție, fapt ce influențează major atât intermedierea, cât și tehnicile aplicate de intermediari, iar acestea sunt, indubitabil, impuse treptat dar firesc societății informaționale.

NOTE

1. REGNEALĂ, Mircea. *Vocabular de biblioteconomie și știința informării.* Vol. 2. București: Asociația Bibliotecarilor din Învățământ - România, 1996, p. 257.

2. ȘUBĂ, Șerban. Valorile perene ale bibliografiei și cerințele societății informaționale. În: *Buletin ABIR*, București, vol. 10, nr. 4, 1999, p. 14.

3. REGNEALĂ, Mircea. *Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării.* Vol. 1.: A - L. Ed. a 2-a, rev. și adăugită. București: FABR, 2001, p. 70.

4. CIORCAN, Marcel. *Informare bibliografică și documentară în bibliotecile publice.* București: Centrul de pregătire și formare a personalului din instituțiile de cultură, 1997, p.9

5. MALCLÈS, Louise-Noëlle. *Manuel de bibliographie.* 2 éd. Paris: Presse Universitaire de France, 1969, p.30.

6. ȘUBĂ, Șerban. *Op. cit.*, p.13.

7. STOICA, Dan. *Curs de metode bibliografice de cercetare.* Iași: Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2000, p. 73.

8. BEJAN, Aluna. O problemă a bibliografiei: modernizarea. În: *Biblioteca: revistă de bibliologie și știința informării.* București, 6, 1995, nr.9, p.273.

9. Ibidem. p.273.

10. Apud TÂRZIU, Elena-Maria. *Tehnica informatizării documentare.* Brașov: Univers, 1998, p. 63.

11. SIMONESCU, Dan. *Curs de teorie a bibliografiei.* București: [s. n.], 1976, p. 12 -13.

12. BEJAN, Aluna. *Op. cit.*, p. 273.

13. Apud ZALIS, Henri. Funcții ale sintezei bibliografice. În: *Biblioteca: revistă de bibliologie și știința informării*, 1991, nr. 4-6, p. 36.

14. STOICA, Ion. *Criza în structurile infodocumentare.* Constanța: Ex Ponto, 2001. p. 156.

15. ȘUBĂ, Șerban. *Op. cit.*, p 14.

16. Beginner's Guide to Bibliographic Databases: [online]. [Citat: 14 martie 2004].

<http://www.bodley.ox.ac.uk/users/gac/guide/beginner.htm>

17. COHEN, Laura B.; CASALDA, Matthew M. Web Accesible Databases for Electronic Resource Collections: a Case Study and its Implications. În: *Electronic Library*, vol. 21, nr. 1, 2003, p. 33.

18. Usability Drives Value of Bibliographic Databases: [online]. July 2003, p. 5. [Citat: 17 iulie 2003]. Accesibil pe Internet la: http://info.sciencedirect.com/content/databases/sd_whitepaper.pdf

19. STOICA, Ion. *Op. cit.*, p. 157.

Angela Repanovici

Autoarea

Prof.univ.dr. Angela Repanovici este directorul bibliotecii Universității „Transilvania” din Brașov și președintele Comisiei Naționale a Bibliotecilor

E-mail: repa@unitbv.ro

În societatea informațională, accesul la informație și documentarea permanentă reprezintă un factor de progres.

Resursele de informare prezintă:

- resurse informaționale tipărite sau electronice care pot fi accesate la cerere;

- totalitatea surselor virtuale pentru o temă de cercetare.

Impactul noilor tehnologii informaționale asupra activității de informare-documentare pentru cercetarea științifică se manifestă prin:

- timpul redus de căutare a informației;

- programe cu strategii de căutare care pot circumscrie nevoile de informare ale utilizatorului;

- interacțiunea cu altă bază de date, de la un terminal, se poate realiza în câteva minute;

- posibilitatea cercetării întregului conținut al unei baze de date, cu milioane de înregistrări;

- posibilitatea salvării strategiei de căutare și folosirea ei ulterioară în alte baze de date ale aceluiași sistem;

- posibilitate de căutare a unor teme multidisciplinare;

- posibilitatea căutărilor multiconceptuale;

- existența mai multor puncte de acces pentru fiecare înregistrare;

- posibilitatea căutării în mai multe baze de date;

- căutarea on-line oferă pe lângă elementele bibliografice obișnuite de regăsire, un șir de descriptori sau alte elemente din text (rezumate, adnotări etc.);

- metabazele de date oferă acces simultan la mai multe

baze de date;

- industria regăsirii informațiilor realizează din ce în ce mai multe baze de date, disponibile numai on-line, fără să existe o versiune tipărită;

- accesul on-line asigură integritatea fișierului fără a suferi pierderi de înregistrări, lipsa unor câmpuri dintr-o înregistrare sau neprimirea rezultatelor unei căutări;

- rezultatele căutării on-line sunt prezentate într-un format standardizat, iar detaliile pot fi predefinite de utilizator;

- eliminarea barierelor geografice din calea transferului de informații;

- simplificarea tehnicii de regăsire a informației;

- eliminarea dezavantajelor prelucrării tradiționale (cantitatea de muncă pentru prelucrarea informațiilor și conservarea documentelor).

Servicii oferite prin consultarea bazelor de date stocate în sistemul propriu al bibliotecii (accesul on-line al publicului la cataloagele electronice - OPAC)

OPAC (*Open Public Access Catalog*) este o bază de date bibliografică gestionată de un soft care asigură îndeplinirea tuturor funcțiilor pe care le realizează sistemul tradițional de catalogare al bibliotecii. Acesta este rezultatul muncii colective din bibliotecă (achiziție, catalogare, indexare, clasificare, stocare), oferind utilizatorului informațiile dorite.

Catalogul conține fișierele bibliotecii pe care utilizatorii le pot consulta rapid, având posibilitatea combinării mai multor criterii de căutare (titlu, autor, date de publicare, limba de

redactare a materialului, cuvânt din titlu etc.). Reflectând colecțiile unei biblioteci, include informații asupra unei varietăți de discipline și subiecte. Înregistrările din catalog conțin în general numai informații bibliografice, mai rar sunt însoțite de abstracte.

OPAC-ul permite accesul on-line al publicului la baza de date a catalogului, în scopul verificării anumitor aspecte legate de un document: dacă în fondul bibliotecii există o anumită lucrare și în aceste condiții să obțină toate informațiile privitoare la aceasta (repartiție, date de publicare, dacă este sau nu disponibilă pentru împrumut, în cazul în care softul de bibliotecă include și modulul de circulație).

Resurse informaționale electronice

Bazele de date sunt pachete de informații, instrumente și servicii ce oferă noile descoperiri din toate domeniile de specialitate. Bazele de date se prezintă în format electronic, fiind stocate pe un suport electronic (CD-ROM) sau accesibile prin intermediul Internetului. Ele oferă reviste, ziare, chiar și cărți din numeroase domenii de specialitate.

Bazele de date cuprind:

- sute de jurnale și reviste prestigioase de specialitate, inclusiv o arhivă cu numerele respectivelor periodice din anii anteriori;

- mii de articole complete, originale și/sau revizuite, rezumate, recenzii, grafice, imagini, hărți, figuri, descrierea revistelor, date bibliografice, conexiuni către alte articole sau baze

de date corelate etc.;

- posibilitatea de căutare mult mai facilă a informației, prin diverse chei de căutare (după titlu, domeniu, cuvinte, an de publicație, autor etc.);

- domenii de specialitate vaste, cu multiple subdomenii și ramuri;

- posibilitatea de a descărca, stoca și imprima informația sau de a o vizualiza pe CD-uri;

- interogări diverse pentru noutățile publicate dintr-un anumit domeniu (se poate chiar programa ca automat utilizatorul să primească e-mailuri când apare un articol dintr-un anumit domeniu ales de el).

Utilizarea bazelor de date se efectuează de către:

- orice persoană aflată în instituția respectivă (bibliotecă, universitate, organizație), în fața calculatoarelor disponibile pentru accesare, se conectează la baza de date printr-o parolă;

- nicio persoană din afara instituției nu se va putea conecta la această bază de date, chiar dacă a accesat în interiorul instituției baza de date, sau dacă cunoaște parola.

Evaluarea bazelor de date

Bazele de date sunt produse sofisticate care ajută, însă, procesul academic, dar și biblioteconomic, asigurând calitatea cercetărilor și rapiditatea în ajungerea informației la utilizatorul final.

Evaluarea bazelor de date cuprinde următoarele analize:

- analiza facilităților oferite de interfața grafică;

- analiza conținutului;

- analiza potențialului de utilizare;

- analiza conținutului de ad-

ministrare;

- analiza tehnică a propriilor resurse;

- analiza factorului local.

Analiza facilităților oferite de interfața grafică:

- interfață intuitivă și prietenoasă cu utilizatorul;

- posibilități de căutare simple;

- căutare avansată, cu interrelaționarea surselor în care se produce căutarea;

- facilități oferite în crearea bibliografiilor;

- utilizatorii pot forma cu ajutorul acestei baze de date o comunitate de studiu/cercetare;

- pagina de rezultate oferă destule informații pentru a decide care articole sunt interesante de deschis;

- rafinarea/selecția rezultatelor;

- oferirea de sugestii de căutare;

- modalități de vizualizare a articolelor disponibile;

- modalitatea în care este făcută indexarea;

- posibilitatea traducerii interfeței și în alte limbi;

- posibilitatea utilizatorului de a merge în interiorul subiectelor îndeajuns de mult la investigarea bazei de date, prin liberă navigare.

Analiza conținutului:

- media indicelui de impact a revistelor conținute în baza de date;

- acoperirea domeniilor;

- publicațiile conținute în baza de date sunt periodice și non-periodice;

- media numărului de cuvinte din rezumatele articolelor;

- dublarea conținutului bazei de date online prin livrarea acestuia pe CD-ROM;

- producătorul a păstrat standarde cunoscute (ex. Ulrich) privind jurnalele academice și jurnalele non-academice (ex. *magazine/trade publications*);

- dublarea categoriilor de articole non-periodice prin citarea unor surse asemănătoare;

- acoperirea arhivei revistelor cuprinse;

- numărul publicațiilor cuprinse cu text integral;

- numărul publicațiilor conținând text integral „activ”;

- numărul publicațiilor cu text integral supuse vreunei forme de embargo;

- perioadele de embargo.

Analiza potențialului de utilizare:

- aria de acoperire a bazelor de date;

- numărul de utilizatori acceptați concomitent;

- posibilitatea transmiterii multiple a articolelor cu text integral, pe e-mail;

- asigurarea accesului pe bază de parolă pentru utilizatorii pe care un abonat îi împuternicește cu un astfel de acces;

- posibilitățile de promovare a bazei de date în rândul potențialilor utilizatori.

Analiza contului de administrare:

- facilitățile de particularizare;

- modul de generare a statisticii de utilizare;

- statisticile de utilizare să ofere date privind diferite categorii de utilizatori;

- gradul de securizare al contului de administrare.

Bazele de date:

- nu pot îndeplini în totalitate cerințele utilizatorilor;

- producătorii/editorii subliniază întotdeauna aspectele care îi avantajează;

- numai analizele amănunțite reliefează unele dezavantaje ale bazelor de date;

- beneficiarul trebuie să aibă libertatea de a efectua propria analiză privind oportunitatea abonării la o anumită bază de date care să răspundă cerințelor sale de informare.

În cazul resurselor informaționale accesibile în mod gratuit pe Internet, criteriile de evaluare a calității informației sunt esențiale în selectarea informației credibile, emisa de o sursă competentă, în vederea eliminării informației cu caracter dubios și de calitate îndoielnică. Pagina de Web a oricărei biblioteci trebuie să conțină criteriile de evaluare a resurselor informaționale de pe Internet pentru a veni în ajutorul celor ce folosesc pagina respectivă drept portal de acces la Internet. În acest fel, navigatorii pe Web pot deveni auto-didacți și pot dobândi deprinderea de a face ei înșiși distincția între surse cu autoritate și de bună calitate și surse obscure, ce trebuie evitate.

Criterii de evaluare a paginilor Web

1. Identitatea & autoritatea creatorului informației

Considerente:

- Cine a creat/generat informația?

- Este creatorul o autoritate în domeniu?

- Ce tip de instituție este în spatele paginii?

- Care este afilierea instituțională a autorului?

- Este informația credibilă?

2. Scopul în care a fost creată informația

Considerente:

- În ce scop a fost creată informația?

- Cine este interesat să difuzeze informația?

- Cine sponsorizează pagina?

3. Acuratețea și exactitatea informației

Considerente:

- Este informația corectă?

- Este informația legitimă?

- Este informația relevantă?

- Este precizată sursa de documentare?

- Este precizată proveniența informației?

4. Obiectivitatea informației

Considerente:

- Este informația prezentată în mod obiectiv?

- Sunt toate punctele de vedere abordate?

5. Amploarea informației

Considerente:

- Câtă informație oferă site-ul?

- Sunt toate aspectele unei probleme abordate în mod egal?

- Sunt unele aspecte tratate în mod preferențial?

- Sunt toate punctele de vedere expuse?

- Ne trimit hiperlegăturile la informație complementară?

6. Actualitatea informației

Considerente:

- Când a fost creată informația?

- Există un indiciu de copyright?

- Când a fost site-ul actualizat?

- Sunt hiperlegăturile funcționale?

- Ne trimit hiperlegăturile la informație recentă?

7. *Densitatea informației*

Considerente:

- Câtă informație concretă conține site-ul?

- Este informația dispusă echilibrat în pagina primară și în paginile secundare?

- Are pagina un design plăcut?

- Conține pagina text și imagini?

- Dacă pagina conține animație, este aceasta necesară?

8. *Reclamele publicitare*

Considerente:

- Conține pagina reclame publicitare?

- Ce conținut au reclamele publicitare?

- Au reclamele caracter ofensiv?

- Cine sponsorizează reclamele ce apar pe o pagină?

9. *Interactivitatea și rapiditatea site-ului*

Considerente:

- Se încarcă pagina rapid?

- Sunt hiperlegăturile active și rapide?

- Sunt imaginile sau animația în exces?

- Este nevoie de software special pentru vizualizarea paginii?

- Este nevoie de software special pentru traducerea paginii?

- Există hiperlegături care să trimită la site-uri unde se poate descărca software-ul necesar?

10. *Accesibilitatea*

Considerente:

- Există o persoană de contact menționată pe pagină?

- Este asigurată integritatea informației?

- Poate fi informația modi-

ficată de oricine?

- Este site-ul securizat?

- Menționează site-ul o politică de confidențialitate?

- Este accesul la informație protejat de o parolă?

BIBLIOGRAFIE

1. **ANGHELESCU, Hermina G.B.** *Criterii de evaluare a calității resurselor informative cu acces liber prezente pe Internet.* http://www.ici.ro/ici/revista/ria2004_1/art09.htm (accesat în 10 octombrie 2007)

2. **CURTU, Ioan; REPANOVICI, Angela.** Managementul informației în cercetarea științifică. În: *BIBLIO-BRAȘOV 2007. Conferință Internațională de Biblioteconomie și Știința Informării.* Brașov: Editura Universității „Transilvania” din Brașov, 2007, p. 139-142.

3. **LAWRENCE, S. et. al.** *Persistence of Web references in scientific research.* NEC Res. Inst., vol. 34, nr. 2, 2001, p. 26-31.

4. **REPANOVICI, Angela; LANDOY, Ane.** Information Literacy Applied on Electronic Resources - Practices from Brasov and Bergen. În: *World Library and Information Congress: 73rd IFLA General Conference and Council „Libraries for the future: Progress, Development and Partnerships”,* 19-23 August 2007, Durban, South Africa. http://www.ifla.org/IV/ifla73/papers/158-Repanovici_Landoy-en.pdf

5. **SHAVELSON, Richard J.; TOWNE, Lisa** (eds.). *Scientific Research in education.* National Academy Press, 2002, 204 p.

Rolul bibliotecilor în organizarea sistemului informațional al universității

Rodica Maria
Volovici

Autoarea

Rodica Maria Volovici este
directorul bibliotecii Universității
„Lucian Blaga” din Sibiu
E-mail:
rodica.volovici@ulbsibiu.ro

În cadrul relației bibliotecă-cercetare, legăturile simple până nu demult capătă în noua societate informațională o complexitate și o dinamică neașteptate, care le modifică termenii și desfășurările. Se știe că bibliotecile au fost și sunt principala bază de referință a tuturor dezbaterilor, conjuncturilor și risipelor gândului. Aceasta motivează cu o temeinicie greu de contestat validitatea relației bibliotecă-cercetare. Și totuși, pentru ca bibliotecă să devină cu adevărat o componentă *sine qua non* a cercetării de calitate în condițiile exploziei de cunoaștere determinate strâns de dezvoltarea tehnicii informației, se impune o reorganizare a lucrului cu documentele și a gestiunii bibliotecilor.

Cu ajutorul noilor tehnici ale prelucrării informaționale, activitatea de informare-documentare poate fi adusă mai aproape și mai repede către beneficiarii bibliotecilor, apropiind fazele finale ale muncii creatoare. Calitatea informării documentare realizată de o bibliotecă poate să crească substanțial prin îmbunătățirea unor indicatori de referință, între care figurează cu necesitate:

- numărul de direcții și teme prioritare acoperite cu informații;
- cantitatea de informație relevantă oferită beneficiarilor;
- distanța în timp între apariția documentelor și furnizarea informației.

Abordarea problemelor referitoare la eficientizarea activității bibliotecilor impune oricărui analist o relație strânsă cu teoria biblioteconomică și cu

știința informării. Biblioteca poate fi privită ca un ansamblu cu funcții și activități dependente de structuri, relații, dotări, metode, de organizarea și calitatea acestor componente și, nu în ultimul rând, de competență. Găsim aici o colecție de entități care sunt în relație unele cu altele și cu mediul, astfel încât ele formează un întreg, un sistem complex.

Un concept-cheie care rezultă din definiția sistemului este că elementele componente ale acestuia, luate fiecare separat, nu prezintă și nu reprezintă esența sistemului. Este necesar să considerăm sistemul ca întreg pentru a-l înțelege. Deci întregul este mai mare decât suma părților sale; această proprietate este cunoscută sub numele de sinergie. Aceasta este o proprietate evidentă a sistemelor organizaționale în general, și în particular a sistemelor informaționale.

O primă schiță a sistemului informațional universitar nu trebuie să prezinte toate conexiunile în complexitatea lor, ci numai elementele constitutive cele mai importante și cum interacționează aceste elemente. De asemenea, trebuie avut în vedere și cum interacționează sistemul cu alte sisteme („furnizorii” și „clienții”).

Opțiunea pentru modernizare, pentru introducerea celor mai noi tehnici de achiziție, prelucrare, stocare și dimensionare a documentelor și informațiilor este și aici, ca în orice domeniu de activitate, o condiție hotărâtoare a creșterii eficienței. Transferul de informație trebuie să se realizeze în condiții și cu mijloace compe-

■ Rolul bibliotecilor în organizarea sistemului informațional al universității ■

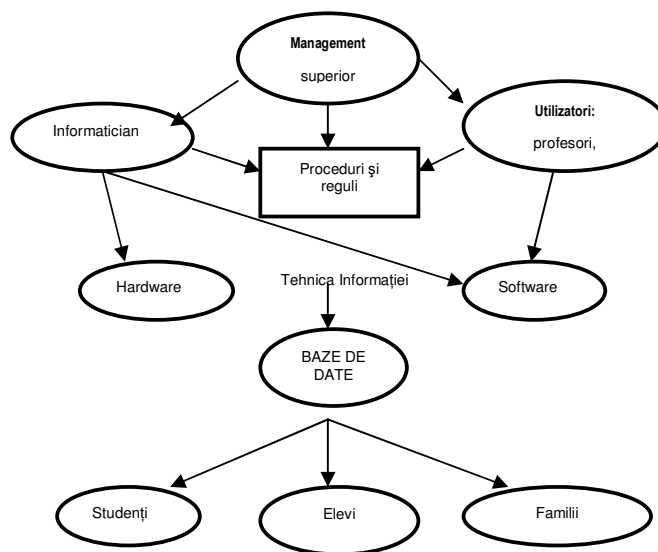
titive cu cele ale structurilor care beneficiază de acest proces, dacă nu chiar în situații privilegiate, dat fiind rolul propulsiv al informației științifice în toate sferile de cunoaștere și acțiune umană. Dacă unul din factorii de bază ai eficienței este viteza de regăsire a informațiilor, nici un sistem tradițional nu poate oferi adrese și combinații într-un timp mai scurt. Dar impactul informatizării bibliotecilor asupra vieții economice și sociale este mult mai puternic și mai adânc.

Oricare ar fi determinările materiale ale eficienței în activitatea bibliotecilor, principala condiție a unor rezultate remarcabile o constituie calitatea spe-

cialiștilor antrenați. Însușirea obiectivelor economico-sociale, prin traducerea cerințelor în limbajul și tehnicile informării documentare, organizarea achiziției, prelucrării, stocării și diseminării informației și documentelor, susținerea unui dialog fertil cu beneficiarii, nu pot fi decât rodul unei participări profesionale, politice și cetățenești, marcate de competență și clarviziune.

A vedea este aproape similar cu a citi. Este, atunci, firesc primul pas făcut de programatori în direcția aceasta, și anume, să învețe calculatorul să recunoască literele. Tentativa este cunoscută sub numele de OCR, acronim pentru Optical Charac-

ter Recognition, adică recunoașterea optică a caracterelor. Avantajul unui astfel de soft este evident atunci când se dorește stocarea documentelor într-o formă electronică (text ASCII). Marea majoritate a sistemelor OCR încep cu o imagine bit-map culeasă via scanner sau fax-modem și primul pas constă în identificarea pe pagină a blocurilor de text, pe baza unor caracteristici tipografice, cum ar fi alinierea la stânga sau la dreapta. Apoi aceste blocuri sunt descompuse în semne individuale, care deseori corespund literelor.

Algoritmul de recunoaștere încearcă în următoarea etapă să „ghicească” cât mai bine semnificația fiecărui semn, după care este construită întreaga pagină cu formatul corespunzător. Cel mai bun sistem OCR

poate realiza achiziții cu o acuratețe de peste 99% pentru paginile tipărite și scrise cu fonturi obișnuite. Cu toate că acest procent pare aproape perfect, nivelul de eroare este destul de ridicat dacă ne gândim că pe o

pagină standard sunt aproape 1500 de caractere. În acest caz, chiar și un procent de corectitudine de 99,9% generează una sau două erori pe pagină necesitând intervenția omului pentru corectare și asigurarea

■ Rolul bibliotecilor în organizarea sistemului informațional al universității ■

fidelității la citire.

În viața de zi cu zi ne întâlnim rareori cu situații ideale: text „curat”, font standard, litere tipărite complet, astfel ca un „o” să nu semene cu un „c”. Imaginile murdare sunt o problemă, deoarece chiar și o pată mică poate acoperi o parte importantă din literă, făcând un „m” să semene cu un „n”. Dacă documentul este neclar, dacă contururile literelor sunt mărite sau lipite unele de altele, pot să apară erori de identificare a caracterelor, deoarece sistemele OCR consideră orice semn continuu ca un singur caracter. Probleme pot să apară chiar și dacă paginile sunt „curate”. Dezvoltarea algoritmilor care pot recunoaște caracterele, în ciuda acestor probleme, trebuie să asigure un echilibru între flexibilitate și acuratețe. Dacă softul nu este destul de flexibil, va da eroare dacă întâlnește cea mai mică diferență între corpurile de litere și, pe de altă parte, o mare flexibilitate poate conduce la confundarea a două caractere asemănătoare cum ar fi „b” și „h”.

Rezolvările tehnice găsite în ultima vreme sunt foarte bune dacă textul este „curat” și forma literelor identică în întregul text.

Softurile OCR lucrează, de regulă, pornind de la imaginea unei pagini „furnizate” de un scanner sau care este preluată de la un fax-modem, deci ele pot conversa direct cu scannerele, iar unele se pot atașa aplicațiilor astfel încât se poate translata o pagină de text direct în editorul de texte.

Primul pas al procesului OCR este „spargerea” imaginii

paginii în blocuri de text, grafice, imagini, tabele. Există algoritmi specifici pentru identificarea naturii fiecărui bloc. În general rândurile sunt grupate în paragrafe utilizând criteriile cum ar fi: alinierea, lungimea, corpul de literă, spațierea. Pentru a se face distincția între grafică și text, de regulă, se utilizează algoritmi bazați pe analiza diferențelor statistice între text și grafică, precum: ritm regulat la text față de lipsa unei periodicități la grafică.

După reconstruirea paginii, semnele individuale sunt translatare în text ASCII. Există mai multe modalități de a face acest lucru, dar în mare există două categorii: metode bazate pe șabloane (*template-based*) și metode bazate pe trăsături caracteristice (*feature-based*). Dintre sistemele OCR bazate pe șabloane existente acum pe piață amintim sistemul Expert Vision, care recunoaște pata de cerneală comparând-o cu șablonul cu care se aseamănă cel mai mult. Un exemplu elocvent de soft care utilizează cealaltă metodă de recunoaștere, cea bazată pe trăsături specifice, este OmniPageProfessional (Caere) care prezintă avantajul că nu trebuie „reglat” pentru anumite corpuri de literă. Softul conține aproximativ 100 de „sisteme expert”, în esență 100 de algoritmi, pentru identificarea unor caractere de la „A” la „Z” și apoi de la „a” la „z”, la care se adaugă numerele și semnele de punctuație. Acest tip de soft încearcă să surprindă esența fiecărei litere într-un algoritm.

Unele dintre produsele software specializate în recu-

noașterea caracterelor sunt orientate pe context, ele conțin o serie informații cu privire la regulile de scriere existente și la formulările cele mai uzuale dintr-o limbă sau un grup de limbi. Și asta, deoarece majoritatea softurilor OCR sunt dedicate lingvistic. Indiferent de tehnologia de recunoaștere utilizată, semnele diacritice, sau în alte cazuri, chiar forma diferită a caracterelor pot fi motive de reducere drastică a procentului de recunoaștere. Este un lucru obișnuit ca același soft OCR să fie utilizat pentru o singură limbă sau pentru un grup de limbi. De pildă Recognita (Recognita Corporation) este implementat în mai multe versiuni: numai pentru engleză, pentru limbi vorbite pe continentele americane (engleză, franceză, spaniolă, portugheză) și o versiune internațională care oferă posibilitatea de a alege din 22 de limbi, una dintre ele fiind și româna.

Tehnologiile de ultima oră, cum sunt de pildă cele bazate pe modelul rețelelor neuronale, oferă și posibilitatea autoinstruirii. Un exemplu este produsul Five-Star-Read (Epson). Softul posedă funcții speciale pentru a învăța cum anume trebuie interpretat un anumit semn, dezvoltate din cercetările privind recunoașterea scrisului de mână. Dacă textul care trebuie recunoscut este degradat și algoritmul de recunoaștere dă în primă instanță greș, majoritatea softurilor încearcă un proces de îmbunătățire a imaginii caracterelor, de pildă adăugând un pixel lipsă când este posibilă refacerea unei linii mai lungi. Dar, foarte frecvent și aceste

■ Rolul bibliotecilor în organizarea sistemului informațional al universității ■

procedee dau greș. Și atunci, cel mai bun OCR rămâne în continuare omul. Verificarea corectitudinii se dovedește a fi cel mai mare consumator de timp în întregul proces OCR.

Echipa noastră și-a propus să studieze acuratețea cu care sistemele OCR existente acum pe piață sunt capabile să recunoască caracterele de pe vechile fișe de carte. Se vor analiza comparativ performanțele obținute în recunoașterea fiecărui caracter și se vor identifica situațiile în care sistemele existente sunt suficient de performante pentru a putea fi folosite pentru ducerea la bun sfâr-

șit a obiectivului propus, și se vor identifica și situațiile în care performanțele sunt sub un nivel minim acceptabil. Pentru aceste ultime situații, se vor dezvolta noi sisteme OCR implementate fie prin metode clasice, fie folosind rețele neuronale, astfel încât în final să se obțină un sistem OCR deosebit de performant.

În concluzie, se va implementa un sistem OCR dedicat, deosebit de performant, care să poată fi folosit pentru conversia fișelor vechi de carte, existente în format dactilografiat, în fișe electronice de carte care să poată fi încorporate în baza de

date a Bibliotecii Universitare Sibiu.

BIBLIOGRAFIE

1. THOMPSON, Ronald; CATSBARIL, William. *Information Technology and Management*. 2nd edition. Boston: McGraw-Hill, 2003.

2. VOLOVICI, R.M. *Cercetări asupra creșterii fiabilității sistemului informatic și al informației* [referat de doctorat]. Sibiu: Universitatea „Lucian Blaga”, 2003.

The screenshot shows a library catalog window titled "Detaliu resursa: Interogare: Alice". The interface is divided into several sections:

- Titlu:** Dicționar de biblioteconomie și știința informării : Englez - Roman / Cuvant de intampinare de Ion Stoica
- Autori/Nume:** REGNEALA, Mircea
- Ediție:** (empty)
- Editura:** Bucuresti : A.B.I.R., 1999
- Serial:** Vademecum
- Descriere fizica:** 332 p.; 20 cm
- Note:** (empty)
- Domenii de interes:** (empty)
- Recomandabil pt.:** (empty)

Additional information and controls:

- Disponibil:** BPB 44.445
- Tara de:** Romana
- ISBN:** 9739910263
- Nr. control:** (empty)
- Departament:** (empty)
- Achizitie:** Nici unul
- Exemplare:** (empty)
- Descriptori CZU:** (empty)

The interface includes a toolbar with various icons for navigation and actions, such as home, search, and print.

Importanța resurselor umane în realizarea unei eficiente activități de informare și documentare în biblioteci

Victor Petrescu

Autorul

Conf.univ.dr. Victor Petrescu este cadru didactic la Universitatea „Valahia” din Târgoviște, Facultatea de Științe Umaniste și directorul Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu”

E-mail:

victor_petrescu2003@yahoo.com

Prin vechimea și specificitatea lor, bibliotecile sunt printre instituțiile socio-culturale cu o largă arie de cuprindere. Ele au fost create și acționează și în zilele noastre, ca modalități de conservare în timp, prin documente grafice și nu numai, a tot ceea ce a creat omenirea mai valoros. Totodată, prin punerea la dispoziția membrilor societății a informațiilor cuprinse în acest inestimabil tezaur, se constituie într-un real și inepuizabil factor de progres. Facilitând și coordonând accesul la informație, ele își accentuează și mai mult rolul social, fiind capabile să furnizeze servicii eficiente și de calitate superioară în concordanță cu progresul tehnologic și cerințele mediilor sociale ale societății contemporane.

În prezent, lumea se schimbă din ce în ce mai mult și rapid, din păcate și cu implicații nefaste asupra mediului și existenței umane, ceea ce face ca nevoia de informații să devină și mai acută. Analizând fenomenul, Burt Nanus, profesor și director al Centrului pentru Cercetarea Viitorului de la Universitatea Carolina de Sud afirmă că, de-a lungul civilizației umane, au existat cinci „revoluții informaționale: 1) invenția scrisului; 2) invenția tiparului; 3) introducerea mijloacelor de comunicare în masă; 4) inventarea computerului; 5) fuziunea dintre computer și telecomunicații. Pe baza celei de-a cincea revoluții, milioane de oameni au sau vor avea acces la o multitudine de servicii informaționale rapide, relativ ieftine și în contexte variate” (1). Se prognozează

viitorul în domeniul informației: „Prin ambițioasele sale proiecte, revoluția în domeniul informației trimite la perspectivă pe termen lung care va avea, cu siguranță, asupra mediului natural și a celui umanizat, efecte dintre cele mai imprevizibile. Semnalele emise de mașinile informaționale de mâine - computere, aparatură pentru facsimile, camere TV, video, reproducătoare cu disc, cer canale speciale (broad-band-width channels) pentru comunicarea lor eficientă; pentru a se bucura de avantajele acestor canale, asigurate prin sateliți, fibre optice, cablu coaxial, majoritatea țărilor sunt angajate în direcția unor adaptări majore ale propriilor sisteme de comunicare” (2).

Tendința este una clară: indiferent de relația care va exista între industria procesării datelor și industria comunicațiilor, tehnologia ne va furniza noi și extinse capacități pentru mișcarea și distribuirea informației electronice în toate formele dintr-un loc în altul. Specialiștii văd în biblioteca viitorului o bază de date în care informațiile ocupă un spațiu foarte restrâns, sunt excelent indexate și accesibile la comanda oricărei persoane conectate la rețea. Sigur, la început, noile tehnologii vor fi folosite alături de metodele tradiționale de transmitere și asimilare a informațiilor. Esențială în această perioadă este problema schimbării unor mentalități tradiționaliste care suferă de un anumit imobilism.

S-a simțit nevoia pe plan mondial a unui sistem național de informare (National Information System - NATIS) care să

■ Importanța resurselor umane în realizarea unei eficiente activități de informare și documentare în biblioteci ■

cuprindă servicii specializate pentru toate sectoarele comunității și categoriile de utilizatori. Acesta înglobează sistemul național al bibliotecilor (cu conexiuni între sistemele din diferite țări), cel al arhivelor și al serviciilor de documentare generale sau specializate. Pentru ca el să devină performant sunt necesare câteva condiții: rețelele specializate să aibă un înalt grad de automatizare și posibilitatea de conexiune între ele, interdependență între produsele de informare și consumatorii lor, cunoașterea cerințelor la un moment dat; resursele financiare și tehnice necesare; coordonarea la nivel înalt a unui asemenea sistem și, în opinia noastră, în mod deosebit formarea unui personal specializat (profesioniști în științele informării și documentării). Având ca prioritate ridicarea nivelului de cunoaștere, ca factor determinant al progresului, bibliotecile sunt percepute din ce în ce mai mult ca centre de informare, de formare, dar și drept centre culturale cu implicații majore de ordin social.

Care este rolul instituției bibliotecare într-o rețea documentară? În primul rând contribuie la formarea inițială (oferind un mediu ambiant plăcut, resursele pentru documentare, personal care să sprijine utilizatorii în folosirea acestora); este implicată major în formarea continuă, autoperfecționarea și reconversia profesională; asigură la parametri superiori informarea și documentarea, dezvoltarea cercetării (atât cea instituțională proprie, cât și cea a utilizatorilor, fie ei persoane fi-

zice sau grupuri sociale, instituții, organizații nonguvernamentale etc.).

Totodată, realizează permanent dezvoltarea gustului pentru lectură, ca și conservarea și punerea în valoare a patrimoniului național și local. Aceste obiective nu sunt posibile fără formarea și folosirea eficientă a personalului, statuirea deplină a profesiei de specialist în Științele Informării și Documentării, procesul formării, auto-formării unui astfel de personal în biblioteci fiind determinant pentru transformările majore la care este supusă azi bibliotecă.

Pentru îndeplinirea acestui deziderat, programarea resurselor umane trebuie să țină cont de realizarea unor competențe fundamentale, concretizate în nivelul de cultură, cunoașterea unor limbi străine, a legislației în domeniu, a domeniului bibliologic, a suporturilor informaționale. Este necesară încheierea unei viziuni manageriale proprii locului de muncă, dar și a uneia la nivel instituțional, cu toate consecințele ce decurg din aceasta; sunt necesare și abilități de adaptare permanentă la situațiile nou create. Aici intervine rolul managerului în selectarea, formarea și evaluarea sistematică atât a performanțelor, cât și a neajunsurilor.

De aceea, considerăm necesară abordarea, din multitudinea aspectelor, a problematicii legate de necesitatea evaluării permanente a resurselor umane de care dispunem la un moment dat. Evaluarea presupune o procedură de cotare a parametrilor performanți ai instituției biblio-

tecare la anumite intervale de timp. Resursele includ bunuri, servicii, capitaluri, de care putem dispune în același interval. În noțiunea de capital îl distingem, printre altele, pe cel generic numit *uman*, care de fapt este factorul determinant și dinamizator al activității.

Legea 154/16.07.1998, precum și HG 775/6.11.1998, care aprobă Metodologia de aplicare a criteriilor de stabilire a salariilor de bază între limite și a *normelor de evaluare* a performanțelor profesionale individuale pentru personalul angajat în structurile administrative locale și în serviciile publice din subordinea acestora, face și mai actuală această problematică pentru bibliotecile publice.

De asemenea, Ordinul nr. 2069/1.10.1998 al Ministrului Culturii, prin care se aprobă „Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor publice”, dimensionează activitatea în funcție de mărimea colectivității (biblioteci comunale, orașenești, municipale și județene). Totodată, se fac precizări asupra categoriilor de personal, corelate cu parametrii performanți ai fiecărui tip de bibliotecă.

Normele de muncă indispensabile, în opinia noastră, au ca suport logistic o componentă calitativă, cât și una cantitativă, reliefată în fișa postului, dând astfel posibilitatea cuantificării rezultatelor obținute, a stabilirii unor concluzii privind stilul de muncă, capacitatea de a colabora, de a acționa în echipă, de a se adapta la corecții impuse programului sau la programe noi.

■ Importanța resurselor umane în realizarea unei eficiente activități de informare și documentare în biblioteci ■

Organigrama instituției stabilește postul, funcția, ponderea ierarhică, compartimentul, relațiile de activitate. În cadrul acesteia se disting funcții de execuție și funcții manageriale, structurate pe diferite niveluri decizionale. Relațiile organizaționale într-o bibliotecă sunt: *relațiile de autoritate, de cooperare și de control*. Între acestea trebuie să existe un echilibru stabil, care să concure la deplina funcționalitate instituțională.

În realizarea evaluării se va ține seama de:

- *volumul de cunoștințe teoretice și practice* (cantitatea și actualitatea cunoștințelor, dorința de autoperfecționare, capacitatea de valorificare a experienței dobândite);

- *gradul de aplicativitate a cunoștințelor profesionale;*

- *eficacitatea profesională* (prin planificarea succesivă a diferitelor activități, respectarea termenelor, găsirea soluției optime și capacitatea de aplicare la timp a acesteia);

- *receptivitatea față de solicitările profesionale* (capacitatea de efort, promptitudine, seriozitate în rezolvarea situațiilor);

- *capacitatea de conducere* (repartizarea sarcinilor, cunoașterea posibilităților și problemelor personalului din subordine, relațiile de colaborare și exercitarea controlului);

- *capacitatea de integrare în colectiv* (gradul de socialitate, puterea de a se face înțeles și respectat, flexibilitate și adaptabilitate la situații neprevăzute);

- *capacitatea de instruire* (tactul și răbdarea de a trans-

mite cunoștințe, precum și modul în care poate să ajungă la nivelul celui instruit);

- *respectarea disciplinei muncii* (programul de lucru, relațiile pe cale ierarhică, fișa de post, respectarea altor norme specifice - protecția muncii, PSI etc.).

Toate acestea sunt punctate corespunzător gradului postului dintr-o activitate, rezultând, de fapt, în gruparea personalului în următoarele categorii: *cu performanțe la cote superioare de calitate și volum; cu rezultate medii, de nivel obișnuit, fără o detașare în execuție; cu performanțe la limita postului; sub limita acestui post*.

Metodologia reglementează și măsurile organizatorice ce se iau în urma acestei evaluări. Biblioteca devine, ca structură organizațională, din ce în ce mai complexă, cu funcții noi ce necesită o mai mare diviziune socio-profesională. Analizând fenomenul, Agnes Erich sesiza faptul că, pe lângă achizitori, catalogatori, indexatori, informaticieni, apar în sfera documentării specializări noi: expert în supravegherea tehnologică, informațională, inginerie documentară, specialist în bibliometrie sau scientometrie, creatori de sisteme de informație și produse multimedia sau hipermedia, gestionari ai unor documentări structurate, tehnoredactori, specialiști în arhivare electronică (3).

Pentru a ne apropia de aceste cerințe ale unei biblioteci concepute ca o structură infodocumentară și comunicațională suplă, modernă, care să răspundă cerințelor din ce în ce mai mari ale comunității și

membrilor săi, ar trebui să se înlăture unele situații perturbatoare, care, în opinia noastră, se rezumă astfel:

- la nivelul bibliotecilor românești nu există încă o comunicare eficientă cu sistemul de învățământ biblioteconomie, situația devenind uneori paradoxală: bibliotecile angajează în continuare personal specializat în alte domenii, în timp ce școlile de profil se plâng că absolvenții lor nu-și găsesc locuri de muncă în domeniul în care s-au pregătit;

- scăderea nivelului de trai în România s-a reflectat și în nivelul cheltuielilor pentru personalul bibliotecilor publice, efectele manifestându-se prin lipsa motivației în activitate și prin faptul că profesia de bibliotecar este din ce în ce mai puțin atractivă; mai mult decât atât, se manifestă un „exod” al personalului de valoare către alte domenii mai bine plătite, constatare valabilă și pentru alte sectoare de activitate;

- introducerea unor sisteme informaționale performante a dus la schimbări majore în structura de personal: funcții și posturi noi, un alt context al managementului; în general, sistemul de biblioteci nu a fost pregătit pentru o asemenea schimbare care vizează atât conducerea, cât și personalul, acestea trebuind asimilate „din mers”, ducând la o nouă imagine a bibliotecarului, aceea de „creator de informație”;

- există numeroase biblioteci în care selectarea, angajarea și conducerea personalului nu se realizează de către specialiști nu se folosesc metode și tehnici științifice;

■ Importanța resurselor umane în realizarea unei eficiente activități de informare și documentare în biblioteci ■

- numai bibliotecile publice importante au depășit etapa unei organigrame rigide și puțin eficiente în relația bibliotecă-utilizator, realizând structuri flexibile, adaptate la noile relații bibliotecă - comunitate, ce impun funcții noi: marketing, relații cu publicul, psihosociologie, publicitate etc.

În cadrul bibliotecilor noastre, cea mai puțin dezvoltată acum rămâne componenta energetică, deoarece se ține puțin cont de latura motivațională a activității personalului, de necesitățile lui de recunoaștere socială și profesională, de competențele pe care ar trebui să le aibă în domeniul relațiilor psiho-sociale, comunicaționale. Tocmai aici credem că se ascunde secretul bibliotecii performante de mâine.

NOTE

1. Cf. **NANUS, Bart.** Information Science and the Future. În: *Bulletin of the American Society for Information Science*, vol. II, March, 1976.

2. **BÂRLIBA, Maria Cornelia.** *Paradigmele comunicării.* București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1987, p. 174.

3. Cf. **ERICH, Agnes.** Evoluția profesiei de bibliotecar-documentarist în contextul societății informaționale. În: *Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării*, an 2, nr. 4, 2006, p. 51-54.

Ileana Bălan

Autoarea

Ileana Bălan este directorul Bibliotecii Universității din Pitești

În încercarea de a întări o relație deja știută, Cervantes nu ezita să afirme că *un om informat valorează cât doi*. Se pune întrebarea: există oare cineva care ar putea cuprinde toate sferile cunoașterii? Nici cea mai sofisticată tehnologie n-ar reuși să cunoască direct toate lucrările - s-a calculat, chiar, că în timpul necesar pentru a parcurge un singur articol, în lume apar alte 5!

Setea de cunoaștere a adus cu sine informații, așadar, de necontrolat, pe care numai calitatea tinde să le elucideze. Astăzi, omul, depozitar suprasaturat, obiect al informării, transformat în filtru critic, subiect activ, riscă să devină culegător de adevăruri care-i blochează creația. Soluția de evitare: activitatea de informare superior organizată, ceea ce înseamnă concepție unitară și elastică în același timp, în cadrul căreia un loc special îl ocupă elaborarea instrumentelor de informare, aceste unelte de un tip deosebit, cu ajutorul cărora informațiile sunt filtrate, alăturate, ierarhizate, puse în interacțiune, stocate și în final, diseminate. Categoriile acestea de memorii, de la bibliografii la sinteze documentare, de la cataloage la băncile de date stimulează mai departe cercetarea.

Controlul bibliografic al producției literaturii științifice din diversele domenii de specialitate îl deține documentarea.

Predecesoarea și totodată beneficiara acesteia este biblioteca. În activitatea documentaristică, problema principală a bibliotecii este aceea de a face ordine în masivele de cărți și alte documente colecționate în

sprijinul cunoașterii științifice, scopul ei fiind acela de a facilita munca intelectuală prin mijloace speciale de căutare și regăsire a cunoștințelor și rezultatelor deja obținute, cuprinse în publicații, pentru a putea fi folosite în studiu și cercetare. Această ultimă formă de mobilizare a resurselor și capacităților, cercetarea, și cu precădere cea contemporană, este alcătuită dintr-un *du-te-vino* între concepție și aplicație, între teorie și practică. De aceea se admit următoarele subdiviziuni:

a) *cercetarea fundamentală sau de bază*, care urmărește descoperirea teoriilor și legilor ce guvernează fenomenele naturii sau sociale, și care se realizează cu prioritate în cercetarea academică și din învățământul superior;

b) *cercetarea aplicativă sau de investigare*, care urmărește elaborarea unor tehnici sau tehnologii noi și care se realizează în institutele și laboratoarele de cercetări; ea are un scop practic, în care eficiența economică joacă un rol preponderent;

c) *cercetarea de dezvoltare sau industrială*, care se realizează cu prioritate în institutele și laboratoarele de cercetări departamentale și din întreprinderi, nu fără ca învățământul superior să aducă și în acest domeniu o contribuție de seamă, care urmărește dezvoltarea și perfecționarea producției, creșterea eficienței economice.

Aceste subdiviziuni nu pot fi luate în considerare strict separate, între ele neexistând granițe.

Concreta selecționare a unui anume obiectiv, din

oricare subdiviziune, se face după anumite criterii, deoarece nu toate obiectivele au aceeași importanță. Sunt obiective majore și obiective minore, de mai mare sau mai mică actualitate, orientate în direcții mai mult sau mai puțin fertile. Pentru orice țară, de exemplu, direcțiile principale în care trebuie să-și concentreze eforturile cercetarea științifică sunt cuprinse în programe-cadru. Se iau în calcul toate informațiile necesare a fi identificate și selecționate, cele referitoare la: nivelul cercetărilor în curs de efectuare pe plan mondial pentru problema și domeniul luat în studiu; soluții analoge realizate pe plan mondial; rezultatele obținute în cercetările teoretice, liniile de cercetare, tendințele în dezvoltare; situația soluțiilor brevetate, a acelor propuse dar neacceptate, a brevetelor anulate, decăzute sau reactualizate; licențele pentru soluțiile tehnice ale problemei, costurile acestora; mijloacele materiale și capacitățile folosite de organizații de cercetare similare pentru rezolvarea problemelor analoge, ca: personal, utilaje și metode de cercetare, timp necesar și altele.

Informațiile acestea se obțin, în special, prin documentare tehnico-științifică, adică prin studiul literaturii de specialitate (cărți, articole, brevete de invenție, documentații de firmă). Documentarea orientată către o problemă concretă trebuie să fie, pe cât posibil, exhaustivă, cuprinzând toate lucrările referitoare la subiect. Aceasta nu înseamnă, însă, că trebuie studiate toate la fel de amănunțit mai ales dacă este o

bibliografie foarte vastă, dar toate trebuie, în principiu, luate în evidență, iar cercetătorul selecționează, pentru studiu amănunțit, acele lucrări care, după indicațiile rezumatelor, trimiterilor sau răsfoire prealabilă, relevă un conținut interesant. Este important ca cercetătorul să se adreseze, în această fază de studiu aprofundat, documentelor primare, lucrărilor în versiune completă și nu compilațiilor, prescurtărilor, rezumatelor sau recenziilor.

Locul ideal al unui atare studiu nu este altul decât biblioteca universitară. În lucrarea *Probleme și perspective ale bibliotecilor universitare*, aceasta e definită ca o „instituție creată pentru a asigura profesorilor și instituțiilor de învățământ <<subsidiile>> bibliografice necesare cercetării și studiilor”, având ca sarcini:

- să ofere studenților și profesorilor documentația necesară desfășurării studiilor universitare;

- să pună la dispoziția profesorilor instrumentele de cercetare proprii disciplinelor științifice respective și sursele de informare generală;

- să-și ofere serviciile la maxima potențialitate în folosul utilizatorilor;

- să promoveze colaborarea cu celelalte biblioteci, în special pentru realizarea de cataloage colective.

Ca o concluzie, rezultă că prima obligație a bibliotecilor universitare este să pună cadrele de învățământ superior și studenții în situația de a cunoaște cât mai repede ceea ce este nou în știința, tehnica și

cultura mondială.

Destinată a sprijini și spori productivitatea muncii intelectuale, biblioteca, prin sistemul său de informare, urmărește optimizarea transferului de informații, reducerea timpului afectat de specialist informării și scăderea pierderilor produse de necunoașterea sau cunoașterea cu întârziere a unor informații. Pentru aceasta, biblioteca și sistemul ei de informare trebuie să fie „acceptate” de beneficiari, respectiv să-și dovedească utilitatea în satisfacerea cerințelor de informare ale acestora. Trebuie remarcat însă că învățământul superior constituie unul din sectoarele cele mai eterogene în ceea ce privește cerințele de informare. Din punct de vedere al domeniilor pentru care sunt necesare informații și al naturii acestora - teoretice, aplicative, practice -, nu există nici un fel de delimitare. În ceea ce privește beneficiarii, avem de a face cu întreaga gamă de categorii posibile (de la începători în munca științifică și practică - studenți în primii ani - până la specialiști de cea mai înaltă calificare).

Activitățile pe care aceștia le desfășoară, ca și scopurile pentru care au nevoie de informații - factori hotărâtori ai cerințelor de informare - prezintă, de asemenea, o mare diversitate: pregătirea pentru cursuri, lucrări de seminar, examene, lucrări de diplomă și teze de doctorat: efectuarea de lucrări de cercetare și dezvoltare; elaborarea de studii, de conferințe, de publicații; perfecționarea nivelului profesional în specialitate, în domenii

conexe, pe plan didactic; ține-rea la zi cu realizările pe plan mondial etc..

Față de această diversitate, putem considera învățământul superior ca fiind unul din beneficiarii cei mai importanți ai tuturor sistemelor de informare, generale și specializate, ca și a tuturor formelor de materiale de informare. În plus, el are nevoie de informații din domeniul specific educației și învățământului, adică de serviciile unui sistem profilat pe aceste probleme.

Drept principale surse de informații se indică, așa cum am amintit și mai sus, publicațiile primare, în special periodicele și cărțile. Informațiile obținute din cărți sunt de tipul: informații generale, date, informații teoretice, practice, informații asupra realizărilor noi, informații bibliografice; se apreciază că informațiile obținute din articole se referă mai ales la metode și procedee și că 1/3 din articolele citite sunt legate direct de activitatea concretă a beneficiarului, restul dând informații fundamentale. Nivelul de folosire al celorlalte forme de materiale documentare primare - brevete, standarde, rapoarte de cercetare, lucrări de proiectare, teze de doctorat se situează sub volumul și valoarea lor informațională.

Publicațiile periodice secundare - revistele de referate sau de semnalare, cu o diversificare de mari proporții - ajung să acopere, după unele aprecieri, 90% din lucrările primare reprezentative. Deși ele constituie sursa principală de identificare a informațiilor, sunt puțin folosite de beneficiari.

Literatura de sinteză câștigă în importanță datorită formei concise și ușor accesibile în care prezintă realizările semnificative oglindite în lucrările primare.

Creșterea exigenței beneficiarilor pentru o documentare cât mai cuprinzătoare și, în consecință, eficiența sporită a activității bibliotecii sunt urmări firești ale dezvoltării învățământului, cercetării științifice și întregului proces instructiv-educativ.

În pandant cu biblioteca universitară, un rol important revine și bibliotecii publice, precum și celorlalte tipuri de biblioteci, și împreună răspund de obicei numai la întrebări din documentarea generală, căci cea specializată depășește momentan domeniul biblioteconomiei.

Deși tinde să-și lărgescă sfera de cunoștințe, existând legislație în acest sens și școli specializate, formația profesională a bibliotecarului nu e încă practic suficientă, omul de știință fiind deocamdată cel abilitat.

Încă din 1999, reprezentanți ai politicilor culturale din numeroase țări europene s-au întrunit la Copenhaga pentru a circumscrie și promova rolul cheie al bibliotecilor publice în contextul societății informaționale. S-a subliniat acolo că biblioteca e furnizoare de servicii și că utilizatorul nu e încă conștient de existența acestor servicii. În noul context, biblioteca n-ar trebui să fie adiacentă, de unde începe și unde se termină munca de documentare și cercetare, creatoare de noi documente. Ea trebuie să aibă

mai mult decât o legătură istorică cu cercetarea și documentarea, să fie ea însăși un loc al documentării și cercetării.

Concluzionând, urmărim un feed-back eficient între informare, documentare și cercetare care se contopesc pentru un scop final - cunoașterea: „*knowledge is power*” (Francis Bacon).

Strategii de stimulare a lecturii prin Centrele de Documentare și Informare

Claudia Pop

Autoarea

Lector univ. Claudia Pop este cadru didactic la Universitatea din Oradea, Facultatea de Litere, Catedra de Bibliologie și Biblioteconomie și directorul bibliotecii Universității

E-mail:

doroftai_claudia@yahoo.com

Elevii zilelor noastre au nevoie de o educație multilaterală, care se realizează doar perce-pând această nevoie ca venind atât extra, cât și intra-conștiinței lor. Studiarea manualelor didactice nu înseamnă cultură. Astfel, a apărut necesitatea implicării elevilor în activitățile desfășurate în Centre de Documentare și Informare (CDI) sub atenta îndrumare și supraveghere a consilierilor pedagogici din cadrul proiectului româno-francez „Educația pentru informație în mediul rural defavorizat”.

Parcurgând faze superioare de învățare, printr-o predare modernă, promovând o atitudine de cooperare, obiectivul activității consilierilor pedagogici în Centrele de Documentare și Informare nu este promovarea limbii franceze, ci a pedagogiei, care este indivizibilă, raportată la ariile geografice. De ce a apărut necesitatea unor consilieri pedagogici implicați în acest proiect? Este important ca ei să ajute profesorii de limba franceză, precum și profesorii necalificați cuprinși în programul DALF, prin învățământ la distanță.

Abordând o strategie sociocentrică, consilierii pedagogici trebuie să sprijine colegii din toate ariile curriculare în scopul modernizării demersului pedagogic, pentru schimbarea mentalității din viața comunității. Elevul, ca beneficiar final al actului învățării, trebuie dirijat spre performanță și autonomia învățării, spre inserția profesională. La activitatea din CDI profesorul poate să-și dovedească inițiativa și inventivitatea în a-i dirija pe elevi spre alte

forme de documentare, informare, comunicare.

Obiectivul urmărit cu prioritate de consilierii pedagogici este dezvoltarea practicilor de lucru cu informația pe care cursantul o găsește într-o carte oarecare aflată în CDI, pe Internet, sau alte surse, și mai ales de a ajuta să se răsfrângă asupra tuturor „cuvântul de valoare” al CĂRȚII.

Preferințele și necesitățile spirituale ale elevilor vor face alegerea lecturii, pe care este bine să o lase liberă, dar supravegheată. Lectura, organizată și îndrumată cu pricepere și perseverență, creează elevilor interesul, obișnuința și pasiunea pentru lectură.

Prin practici de lectură activă în CDI, se urmărește crearea unei situații de comunicare adevărată, mai ales că activitatea presupune citirea de întrebări și răspunsuri argumentate, de fiecare dată, cu citate din text. Este o muncă de construcție socială, unde elevii învață și ascultă, își argumentează părerile, fapt ce va duce la formarea unor buni indivizi, din punct de vedere social. Trebuie avută în vedere, însă, necesitatea nu atât cantitativă a lecturii, cât calitatea receptării, câștigul în ceea ce privește simțul și gustul estetic, precum și al universului intelectual. Textul permite elevilor o deschidere culturală și socială, urmărindu-se, prin lectură și dezbateră generală, sublinierea ideii de bază a textului. Profesorul are rol nu de a da răspunsurile bune, ci de a favoriza schimburile verbale constructive, în sensul de a realiza - verbal - înțelegerea textului citit.

■ Strategii de stimulare a lecturii prin Centrele de Documentare și Informare ■

Studiul textului literar (și nu numai) prin metode de stimulare a muncii independente este forma de bază a organizării procesului de receptare a literaturii în școală, căci receptarea înseamnă nu numai sensibilizare față de universul operei, ci și conștientizarea emoțiilor, a impresiilor produse de ea, înseamnă interpretarea și motivarea lor. Valorificarea cercetării operei literare se face, cum este firesc, în primul rând în cadrul lecțiilor de predare-învățare, de recapitulare, în lecțiile de compunere, precum și în cadrul activităților complementare desfășurate în afara clasei.

Una din formele cele mai importante ale activităților literare desfășurate în CDI este *cercul de lectură*. Scopul său este atât cultivarea aptitudinilor literare ale elevilor, cât și formarea unui cititor avizat, receptiv la marile valori ale literaturii. Prin participarea la manifestările literare organizate în cadrul cercului de literatură, elevul își dovedește atât posibilitățile sale de înțelegere și prețuire a literaturii, cât și pasiunea sa pentru studiul aprofundat al textului literar.

Ședințele de lucru ale cercului literar cuprind, pe lângă lectura creațiilor originale, debateri referitoare la genuri și specii literare, recenzii și cronici literare, astfel ca elevii să fie puși în situația de a-și valorifica lectura în afara clasei, de a-și motiva părerile cu argumente descoperite prin studiul textului literar. Dezbaterile se referă mai ales la aspecte ale formei literare, la specii și texte literare adecvate, cu valoare de model. Textul literar devine

astfel obiectul cercetării prin analiza faptelor semnificative și prin sistematizarea lor în direcția exemplificării tezei propuse. Asemenea cercului literar este și *șezătoarea literară*.

Revista școlii este de asemenea o tribună de lansare a talentelor literar-artistice, un cadru de afirmare a capacităților de interpretare a operei literare, deci un câmp larg de confruntare a opiniilor izvorâte în procesul de receptare a literaturii. Aici se publică note de lectură pe marginea unor opere citite, precum și comunicări cu caracter științific, în care se valorifică cercetarea documentelor literare sau se exprimă păreri noi despre o temă dată, ori despre o operă literară. Ilustrațiile la textul literar, publicate în revistă, sunt expresia unor reflecții profunde asupra semnificațiilor codului lingvistic și dezvoltă adâncimea interpretării operei literare și nivelul de înțelegere la care se ridică receptorul.

Excursia tematică are avantajul că transferă elevul în ambianța persoanei și a operei sale, determinând stări de trăire intensă care vor dăinui cu mai multă trăinicie în memoria elevilor, oferind noi căi de receptare a operei literare. Ea trebuie pregătită încă de la începutul anului școlar, prin indicarea bibliografiei pe care trebuie să o citească elevii pentru rezolvarea obiectivelor propuse. Activitatea desfășurată de grupele de elevi în etapa premergătoare excursiei se referă la studierea operei literare și a bibliografiei critice. Elevii formulează întrebări pe marginea textului literar, pe

care le vor urmări, de pildă, în timpul efectuării excursiei la casa memorială a scriitorului respectiv. Cercetarea operei scriitorului înainte de efectuarea excursiei literare deschide orizonturi noi pentru înțelegerea semnificației mediului ambiant în care s-a format scriitorul.

Lectura preliminară a textului stimulează interesul elevului în descoperirea unor cunoștințe noi, legate de fenomenul literar studiat, anticipând informațiile dobândite prin cercetarea operei literare și îl ajută să-și argumenteze ipotezele. Atunci când este bine organizată, excursia literară îndeplinește funcțiile unei lecții de fixare a cunoștințelor, lecție structurată pe o nouă modalitate, în care informațiile sunt verificate prin contactul direct cu universul inspirației artistului.

Când excursia literară precede studierea operei scriitorului și se organizează în cadrul lecțiilor de predare și învățare, ea are ca scop deschiderea porților de pătrundere în lumea atât de bogată în semnificații a operei scriitorului. Vizitând casa memorială „Liviu Rebreanu” și satul lui Ion Pop al Glanetașului, spre exemplu, elevii vor înțelege mai bine raportul dintre opera literară și realitatea obiectivă, ca punct de plecare pentru exprimarea concepției scriitorului, fiind stimulați, totodată, să urmărească mai atent întreaga viață a romanului „Ion”. Textul literar pe care îl vor cerceta după dezbaterile problemelor ridicate în cadrul excursiei va fi supus unor investigații mai profunde

■ Strategii de stimulare a lecturii prin Centrele de Documentare și Informare ■

și va oferi bucuria descoperirii unor relații mai adânci între opera literară și realitatea obiectivă.

Activitatea de cercetare efectuată cu ocazia excursiei tematice poate fi valorificată, în cadrul cercurilor literare, prin comunicări cu caracter științific sau în evocări literare.

Jocurile de rol ce se pot iniția în CDI sunt, pentru elevi, un miraj cu o mare forță de atracție, dacă ținem seama și de imaginația bogată a acestora, de entuziasmul și dorința de afirmare în fața celor din jur.

Prin complexul de activități desfășurate în CDI se urmărește o cunoaștere cât mai temeinică a elevului, astfel încât să-l poată îndruma și educa pentru folosirea utilă și plăcută a timpului liber, atragerea spre cercetarea și studierea fenomenului literar, al artei în general, spre dezvoltarea priceperilor și deprinderilor de elaborare a lucrărilor științifice, a creațiilor originale, spre inițiativă și independență în acțiune, se descoperă și stimulează talentele și aptitudinile elevilor, se educă și dezvoltă interesul pentru lectură și gustul estetic. „Eroarea ca instrument de învățare” prezintă modalitatea prin care, printr-o situație-problemă propusă elevilor, profesorul (consilierul pedagogic) urmărește atingerea unui obiectiv-obstacol. O situație-problemă este organizată în scopul depășirii de către clasă a unui obstacol, bine identificat în prealabil. Studiul se organizează în jurul unei situații cu caracter concret, care permite efectiv elevului să formuleze ipoteze. Nu este vorba de un exemplu cu caracter ilustrativ,

sau un exemplu ad-hoc, cum se întâlnesc în situațiile clasice de predare cu caracter practic. Din punct de vedere sociologic, eroarea are o conotație afectivă mărită. Societatea ne-a obișnuit să vedem în eroare o sursă de neplăcere, dar aceasta reprezintă un proces normal, ce trebuie de-dramatizat.

Elevii trebuie să înțeleagă situația propusă ca o veritabilă enigmă de rezolvat, în care ei sunt în măsură să se implice. Din perspectiva pedagogiei diferențiate, se remarcă faptul că aceleași demersuri pot fi transferabile și pentru alte domenii (de exemplu matematica), lăsând deschisă calea spre creativitate și incitare la muncă atât pentru profesori, cât și pentru elevi, printr-o nouă abordare a sarcinilor de lucru.

Prin cercetarea textului literar în cadrul activităților desfășurate în Centrul de Documentare și Informare se formează deprinderea de a selecționa informațiile, de a hotărî ierarhia unor probleme, de a stabili un plan ce trebuie să fie rezolvat de la ipoteză până la concluzie. În acest fel, activitatea independentă de studiere a operei literare conduce la realizarea procesului de autoeducare și autoformare, la pregătirea elevilor ca editori pasionați, înlesnind integrarea lor socială potrivit cerințelor unei epoci care se dezvoltă într-un ritm extrem de galopant.

CDI-ul este un loc privilegiat, care suscită și dezvoltă practici de lectură diversificate: este un spațiu de lectură la îndemână, cu acces gratuit și unde: documentele sunt destul de variate pentru a răspunde

obiectivelor multiple ale lecturii - pentru a se informa, pentru a comunica, pentru a înțelege, pentru a se destinde - și așteptărilor diverse ale tinerilor; documentaristul pune la dispoziția elevilor competențele sale, mai ales în domeniul literaturii pentru tineret și amenajează convenabil spațiul de lectură.

Secvențele de învățare se pot continua prin activități de lectură și se pot desfășura în CDI. Ele utilizează metode tradiționale (manuale, fișiere) și programe de calculator specializate pentru ameliorarea lecturii silențioase, pentru dezvoltarea unor comportamente de lectori. Este sarcina documentaristului și a echipei educative angajate în practicile de lectură de a găsi și a imagina, în funcție de context și de proiectele pedagogice, formele de incitare la lectură cele mai convenabile. Sporirea eficacității CDI-ului și (re)descoperirea gustului pentru lectură se pot realiza prin implicarea elevilor în: gestionarea împrumuturilor; gestionarea și completarea fondului documentar; cercetarea cataloagelor editorilor, a presei, anchete privind librăriile, bibliotecile etc.

Organizarea de *activități culturale* implică: expunerea noilor apariții, a premiilor literare; prezentarea unei colecții, alegerea unor cărți după o temă în raport cu actualitatea sau cu un proiect în lucru; participarea la campanii naționale sau regionale, la acțiuni locale privind favorizarea lecturii; propunerea de vizite, saloane și manifestări consacrate cărții; cunoașterea modului de realizare a unei cărți etc.

Este necesară dezvoltarea

■ Strategii de stimulare a lecturii prin Centrele de Documentare și Informare ■

---

parteneriatelor cu bibliotecile municipale, bibliotecile centrale (județene), cu asociațiile culturale, cu librăriile, cu alte unități școlare. De asemenea, sunt necesare descoperirea altor locuri pentru lectură decât CDI-ul (biblioteci diverse, mici librării de cartier), inițierea și promovarea unor activități pedagogice și culturale precum *Clubul de lectură* - acesta funcționează cu elevi voluntari, în afara orelor de curs (poate fi animat de elevi sau de adulți care prezintă diferite publicații în maniera emisiunilor literare ale televiziunii sau adoptă forma unor dezbateri asupra unei cărți sau teme).

În esență, lectura și orice informație preluată din afara clasei ocupă un loc foarte important în atingerea cu succes a obiectivelor ce țin de o dezvoltare fluentă a personalității elevului.

BIBLIOGRAFIE

1. **CIUBĂNCAN, Lucia.** Bibliotecarul școlar merge mai departe. În: *Biblioteca: revistă de bibliologie și știința informării*, nr. 8-9, 2001, p. 231-232.

2. **ENACHE, George;**
COLĂTĂU, Maria. Biblioteca școlară - o șansă pentru fiecare elev. În: *Biblioteca: revistă de bibliologie și știința informării*, nr. 7, 2001, p. 196-197.

3. **FONDANECHE, Daniel.** Profesori documentariști: aceeași meserie. În: *Studii de biblioteconomie și informare documentară*, nr. 2, 1996, p. 74-77.

Veghea documentară și instrumente de veghe pe Internet în sprijinul activității de cercetare

*Octavia-Luciana
Porumbeanu*

Autoarea

Lector univ. dr. Octavia-Luciana Porumbeanu este cadru didactic la Universitatea din București, Facultatea de Litere, Secția de Biblioteconomie și Știința Informării
E-mail:
octavialuciana@yahoo.com

Introducere

Unul dintre cele mai apreciate și necesare servicii de informare în domenii precum afacerile, cercetarea, dar și altele, este veghea documentară. Conceptul de veghe reprezintă un program/proces de colectare, analiză și diseminare a informațiilor externe care pot afecta planurile, deciziile și operațiile unei organizații/instituții, informații obținute din „surse deschise” și utilizând metode etice. Veghea este atât un proces, cât și un produs, adică un set de informații pe baza cărora se iau decizii.

În condițiile actuale ale unui mediu tot mai concurențial în toate domeniile de activitate, dispozitivele de veghe documentară își dovedesc importanța, deoarece permit informarea permanentă și complexă a managerilor privind actorii de pe piața pe care evoluează, limitează supraîncărcarea cu informații, sunt bine adaptate dezvoltării economiei globale, contribuie la mărirea cotei de piață a organizației în detrimentul competitorilor, ajută organizația să implementeze rapid deciziile politice luate sub presiunea opiniei publice și ajută organizația să facă față unor schimbări tehnologice rapide (1).

Tipuri și grade de veghe documentară

Gama activităților de veghe variază de la cele situate la nivelul cel mai de jos care se referă la activitățile de documentare ad-hoc reactive, ale căror eforturi se rezumă la citirea presei (generale și de specialitate) și la căutări on-line, până

la cele de la nivelul superior unde este vorba de activități de veghe instituționalizate în companii, care au personal propriu și bugete substanțiale.

În funcție de diferitele fațete ale mediului care trebuie supravegheat, se pot distinge: veghea concurențială, juridică, tehnologică, științifică, comercială, societală. Unii specialiști (2) vorbesc de mai multe faze ale acestei activități: veghea documentară, veghea specializată, veghea strategică, alții (3) se referă la aceleași noțiuni, dar în loc de termenul de faze îl folosesc pe cel de grade și vorbesc de o tipologie în funcție de gradul de profunzime al analizei colectării informației, adică după nivelul de valoare adăugată informației brute strânse, care ar cuprinde: un prim grad reprezentat de veghea documentară, limitată la urmărirea actualității surselor identificate și la difuzarea semnalării lor, apoi la un grad mai ridicat s-ar situa veghea științifică, implicând o analiză a conținutului, cu o selectare și o punere în perspectivă a documentelor, și veghea tehnologică, corespunzând supravegherii tehnologiilor care ar putea modifica evoluția unui sector, și la un grad și mai ridicat ar fi veghea strategică, adică producerea indicatorilor cantitativi și calitativi cu o dimensiune comparativă.

Sistemele de veghe au rolul atât de a reduce incertitudinile, cât și de a crește oportunitățile. Informațiile și competențele stau la baza deciziilor, iar natura informației permite distincția dintre informarea documentară și veghea documenta-

■ Veghea documentară și instrumente de veghe pe Internet în sprijinul activității de cercetare ■

ră. Dacă în cazul informării documentare avem de-a face cu informație albă, formală și utilă, în cazul activității de veghe documentară este vorba de informație gri, informală și critică, informația neagră ținând de spionaj (4).

Punctul de plecare în cazul activității de veghe este reprezentat de identificarea nevoilor, iar punctul final oferirea unor informații validate care să permită clienților să decidă și să acționeze.

Cornec et al. (5) prezintă modul de funcționare al activității de veghe, care implică un lanț de prelucrare a informației. Este vorba de o selecție de surse pertinente și de utilizarea instrumentelor cu scopul de a automatiza anumite sarcini. Prelucrarea are în vedere colectarea (exploatarea pe rând a surselor științifice - baze de date bibliografice, factuale, multidisciplinare sau tematice, a surselor brevete și a site-urilor Web, a forumurilor de discuții, a listelor de difuzare și a altor surse accesibile pe Internet, aceasta în urma unei selectări a instrumentelor - motoare de căutare, metamotoare generale sau specializate, instrumente de supraveghere automatizate, profiluri etc.), analiza (care necesită instrumente de prelucrare care să permită analiza textuală, statistică și cartografică, categorizarea etc.) și difuzarea informației (cu ajutorul instrumentelor de tip push, a intranetului, a redactării buletinelor de informare, a sintezelor, a analizelor bibliometrice în conformitate cu așteptările utilizatorilor).

Veghea documentară la nivelul activității de cercetare

Un articol recent din revista *Documentaliste. Science de l'information* (6), care semnalează - în contextul transformărilor privind organizarea cercetării și a mijloacelor sale în Franța - apariția așa-numitelor unități mixte de cercetare compuse dintr-un ansamblu de persoane provenind din organisme de cercetare și de învățământ distincte, dar care lucrează asupra aceleiași tematici, subliniază impactul activității de veghe asupra activității de cercetare. Una dintre resursele puse în comun între diferiții parteneri ai unei asemenea unități mixte de cercetare este centrul de documentare al cărui rol principal trebuie să fie organizarea unui serviciu de veghe colectivă care să asocieze documentariști și cercetători.

Noile misiuni ale documentării în condițiile reorganizării cercetării se referă la „participarea în dinamica echipelor științifice favorizând interactivitatea documentare/cercetare/învățământ superior, la transformarea centrului de documentare într-un loc de animație și de schimburi științifice, la satisfacerea nevoilor de informare la nivelul unităților de cercetare și, evident, la propunerea unor servicii reînnoite și cu valoare adăugată, în special un serviciu de veghe” (7).

Organizarea unui dispozitiv de veghe este considerată absolut necesară la nivelul mediului de cercetare tot mai concurențial, cu exigențe mari privind rezultatele și cu o nevoie vitală de a accede la

informații pertinente și recente.

Instrumente avansate de veghe pe Internet

În ceea ce privește instrumentele de veghe actuale, se pot distinge diferite tipuri, de la cele mai simple la cele mai sofisticate și de la cele gratuite la cele foarte scumpe, iar criteriile în funcție de care acestea pot fi caracterizate se referă la capacitatea lor de analiză, la ergonomia lor, la capacitatea de reactivitate și la capacitatea de interfață cu sistemul de informare al organizației/instituției. Estimările arată că în prezent piața instrumentelor de veghe în Europa se ridică la 800 de milioane de euro.

În cadrul unei zile de studiu organizate de Asociația Franceză pentru Promovarea Inteligenței Economice, au fost prezentate o serie de instrumente avansate de veghe pe Internet, instrumente cu funcționalități variate și complementare.

V. Mesguich analizează oferta actuală de instrumente, iar noi amintim în continuare câteva dintre acestea și caracteristicile lor:

- KB Crawl (BEA Conseil) - instrument pentru supraveghere automată în cazul căruia este de remarcat posibilitatea de supraveghere a site-urilor clasice sau dinamice, a blogurilor, a fișierelor RSS etc.. Acest program poate fi cuplat cu alte instrumente de gestiune documentară sau de text mining;

- Digimind Finder (Digimind) - metamotor de cercetare pe Web-ul vizibil și invizibil, în cazul său accesul

■ Veghea documentară și instrumente de veghe pe Internet în sprijinul activității de cercetare ■

la Web-ul invizibil fiind posibil prin memorizarea și reproducerea automată a interogării unei baze de date;

- PODoo (Pertinence Mining) - versiunea on-line a metamotorului multilingv Pertinence MetaSearch, care permite analizarea și rezumarea automată a documentelor găsite de metamotor conform unui grad predefinit de condensare a textului;

- Temis (Temis) - instrument de text mining. Aspectul multilingv este caracteristica principală a acestui program care prelucrează 20 de limbi, printre care limbile asiatice și araba. Se bazează pe „cartușe de cunoștințe” adaptate la fiecare din problematicile întâlnite;

- Select.INT (Alogic) - platforme integrate de colectare și analiză. Sunt posibile, cu ajutorul lor, achiziția, filtrarea și exploatarea informației prin intermediul unui tezaur specializat în funcție de nevoi, ca și funcția push pentru difuzare personalizată;

- eGems (Alogic) - program de captare și gestiune a informațiilor;

- AMI Enterprise Intelligence (Go Albert) - platformă caracterizată prin modularitate și compusă din cinci module: colectare, cercetare, publicare, partajare și analiză. Este dotată cu funcția de analiză cartografică și funcția clustering;

- Arisem/Thalès (Arisem) - gamă de instrumente de analiză semantică cu funcționalități de analiză semantică, cartografică și tematică asociate unor capacități de prelucrare documen-

tară automatizată și extragerii automate. Unul dintre instrumentele din această gamă permite, între altele, ierarhizarea evenimentelor după indicii de gravitate, ca și reprezentarea lor cartografică în timp (8).

Concluzii

Rolul activității de veghe în a anticipa și limita riscurile, în a progresa și inova este incontestabil în prezent. Însă, așa cum arată Cornec et al. (9), pentru aceasta, activitatea de veghe trebuie să permită detectarea schimbărilor, a pericolelor și a noilor idei care apar în mediul supravegheat.

Dincolo de aspectele comune ale acestei activități, fiecare organizație/instituție trebuie să își stabilească clar acțiunile pe care le va întreprinde în funcție de specificul său, astfel încât să poată oferi produse de informare adaptate utilizatorilor proprii.

NOTE

1. MANDEAL, Rodica; PORUMBEANU, Octavia-Luciana. (coord.) *Produse și servicii de informare avansată*. București: Editura Universității din București, 2005, p. 9-10.

2. CORNEC, Nathalie; MARTIN, Armelle; MASSE, Claudine; VAILLANT, Hélène. *La veille en santé*. În: *Documentaliste - Sciences de l'information*, 2006, vol. 43, no. 1, p. 44.

3. CHAZELAS, Martine; COURTIAL, Francine; DASSA, Michèle; JANIK, Joanna... *Les archives ouvertes et la veille scientifique, deux axes de réflexion*. În: *Documentaliste - Sciences de l'information*, 2006, vol. 43, no. 3-4, p. 237.

4. CORNEC, Nathalie; MARTIN, Armelle; MASSE, Claudine; VAILLANT, Hélène. *Op. cit.*, p. 43.

5. *Ibidem*, p. 44.

6. BODART, Marie-Gabrielle; FALIZE, Caroline. *Mise en place d'un service de veille collective pour la recherche: déroulement du projet, évaluation et perspectives*. În: *Documentaliste - Sciences de l'information*, 2006, vol. 43, no. 2, p. 108-120.

7. *Ibidem*, p. 108-110.

8. MESGUICH, Véronique. *Les outils avancés de veille sur Internet*. În: *Documentaliste - Sciences de l'information*, 2006, vol. 43, no. 3-4, p. 216-218.

9. CORNEC, Nathalie; MARTIN, Armelle; MASSE, Claudine; VAILLANT, Hélène. *Op. cit.*, p. 43.

■ Veghea documentară și instrumente de veghe pe Internet în sprijinul activității de cercetare ■

BIBLIOGRAFIE

1. BATTISTI, Michèle.

L'intelligence économique en France et en Suède. În: *Documentaliste - Sciences de l'information*, 2006, vol. 43, no. 2, p. 155-157.

2. BODART, Marie-Gabrielle;

FALIZE, Caroline. Mise en place d'un service de veille collective pour la recherche: déroulement du projet, évaluation et perspectives. În: *Documentaliste - Sciences de l'information*, 2006, vol. 43, no. 2, p. 108-120.

3. CHAZELAS, Martine;

COURTIAL, Francine; DASSA, Michèle; JANIK, Joanna... Les archives ouvertes et la veille scientifique, deux axes de réflexion. În: *Documentaliste - Sciences de l'information*, 2006, vol. 43, no. 3-4, p. 232-241.

4. CORNEC, Nathalie;

MARTIN, Armelle; MASSE, Claudine; VAILLANT, Hélène. La veille en santé. În: *Documentaliste - Sciences de l'information*, 2006, vol. 43, no. 1, p. 43-47.

5. MANDEAL, Rodica. Un nou serviciu de informare cu valoare adăugată: Business Intelligence sau veghea strategică. În: *Studia Bibliologica Valahia*, an IV-V (2003-2004). Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2004, p. 27-30.

6. MANDEAL, Rodica;

PORUMBEANU, Octavia-Luciana (coord.). *Produse și servicii de informare avansată*. București: Editura Universității din București, 2005, p. 9-10.

7. MANDEAL, Rodica;

PORUMBEANU, Octavia-Luciana. Veghea documentară - un produs de informare cu valoare adăugată. În: *Studii de Bibliologie și Știința Informării*, nr. 8/2004.

București: Editura Universității din București, 2005, p. 50-55.

8. MESGUICH, Véronique. Les outils avancés de veille sur Internet. În: *Documentaliste - Sciences de l'information*, 2006, vol. 43, no. 3-4, p. 216-218.

9. PORUMBEANU, Octavia-

Luciana. Un concept actual în activitatea de informare: veghea informațională. În: *Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării*, an I, nr. 2, 2005, p. 29-33.

Adela Sala

Autoarea

Lector univ. dr. Adela Sala este cadru didactic la Universitatea de Vest din Timișoara
E-mail: adelahorvath@yahoo.de

Primele biblioteci de medicină s-au dezvoltat în jurul unor colecții private de cărți de specialitate aparținând medicilor. Primii bibliotecari care s-au ocupat de aceste colecții au fost secretarele, tehnicienii sau chiar medicii însăși. Abia în anul 1762 și-a deschis porțile prima bibliotecă de medicină, la Spitalul Pennsylvania. Ceea ce a dus la crearea acestei biblioteci a fost nevoia medicilor de a avea acces permanent la literatura de specialitate și dezvoltarea permanentă a colecției de la Surgeons General's Office, sub conducerea lui John Shaw Billings, care ulterior a devenit centrul Bibliotecii Naționale de Medicină a Statelor Unite ale Americii (1).

Bazele biblioteconomiei medicale moderne s-au pus între anii 1875 și 1900, tot atunci apărând și primele școli de biblioteconomie. La începutul secolului XX existau deja 174 de biblioteci medicale pe teritoriul Statelor Unite ale Americii. Profesia de bibliotecar medical ia naștere 22 de ani mai târziu.

1948 este anul în care se formează baza de date a Bibliotecii Naționale de Medicină (NLM) și sistemul MEDLARS (Medical Literature Analysis and Retrieval System). Medical Subject Headings (MeSH), create la începutul anilor 70, devin vedetele de subiect oficiale folosite pentru a cataloga toate intrările bibliografice.

Gertrude Lamb recunoaște în 1971 necesitatea unor specialiști în științele informării în mijlocul echipei medicale. Ea transferă bibliotecari medicali într-un mediu spitalicesc familiarizându-i cu noțiuni de clini-

că medicală. În foarte scurt timp ei se dovedesc a fi piloni importanți în echipa medicală. Primul program de pregătire a bibliotecarilor medicali pentru activitatea din spitale ia naștere la Universitatea de Medicină din Kansas City, urmat de un altul la spitalul din Hartford, Connecticut (2).

Activitatea bibliotecarului documentarist medical s-a schimbat de-a lungul „evoluției” sale. În trecut găsim bibliotecarul medical în spatele unui birou oferind servicii de referințe, contribuind la dezvoltarea colecțiilor sau informând personalul medical asupra resurselor și serviciilor oferite de bibliotecă. Astăzi ne întâlnim cu un bibliotecar medical având cunoștințe atât de medicină cât și de biblioteconomie, capabil să sustragă, să analizeze și să distribuie informația necesară echipei medicale în cel mai scurt timp. În prezent bibliotecarul medical, este supus unui continuu program de perfecționare și reactualizare a cunoștințelor datorită dezvoltării permanente a tehnologiei și actualizării bazelor de date (3).

Astăzi întâlnim bibliotecarii medicali în multiple locații cum ar fi biblioteci universitare medicale, medii sanitare, de cercetare și instituții de sănătate publică. Voi enumera câteva instituții în care aceștia joacă un rol important.

1. Biblioteci universitare medicale

Încă din timpul facultății, studentul la medicină trebuie să fie în permanență informat despre noile dezvoltări în medicină și cercetare. Pentru a facilita

acest lucru, universitățile de medicină din Statele Unite ale Americii oferă surse de informație necesare dezvoltării profesionale a studenților, medicilor și restului personalului sanitar. Bibliotecile universităților de medicină oferă posibilitatea alegerii unui bibliotecar personal, care va însoți studentul de-a lungul anilor de studiu, ajutându-l pe acesta în accesarea diferitelor baze de date (CINHAL, images.MD, InfoPOEMS, MEDLINE, Scopus, Web of Science etc.), în căutarea informațiilor de calitate sau întocmirea unor bibliografii. Datorită acestei legături permanente între student și bibliotecarul său, acesta din urmă reprezintă o verigă importantă în viața unui viitor medic.

Cu bibliotecarul documentarist medical se poate lua legătura în permanență prin e-mail. Utilizatorul care are nevoie de ajutor pentru o bibliografie pe o anumită temă sau în găsirea unor informații se poate adresa bibliotecarului medical printr-un email, iar acesta din urmă, în cel mai scurt timp posibil, va îndruma studentul spre informația căutată.

Din spatele biroului, bibliotecarul oferă asistență tehnică cu privire la resursele online sau la tehnologia oferită de bibliotecă, îndrumă studentul spre cel mai apropiat birou, persoană sau bibliotecă capabilă să răspundă necesităților acestuia. Pentru a facilita interacțiunea cu studenții, biblioteca pune la dispoziția lor seminarii de orientare în bibliotecă, sesiuni de training și demonstrații ținute de bibliotecarii medicali.

Ei informează utilizatorii despre cum să folosească eficient biblioteca, serviciile oferite și resursele electronice accesibile. De exemplu, Harvey Cushing/John Hay Whitney Medical Library a Universității de Medicină Yale prezintă de mai multe ori pe semestru cursuri despre EndNote, RefWorks, PubMed, Ovid, PowerPoint etc.

Bibliotecarul documentarist este, de asemenea, un „facilitator al tehnologiei cu scopul de a îmbunătăți accesul la informația de calitate” (4). El modelează resursele și bazele de date existente, astfel încât acestea să fie compatibile cu noile aparate, și informează utilizatorul asupra noii tehnologii. PDA-ul (agenda personală electronică) este un asemenea exemplu.

PDA-ul (*Personal Digital Assistant*) a devenit indispensabil în practica medicală de zi cu zi. El permite studenților, medicilor, cercetătorilor, asistentelor etc. să obțină un răspuns imediat la problema lor clinică sau de cercetare. Tipurile de resurse electronice utile pentru a fi încărcate pe PDA sunt agendele medicale electronice, cărți de referință medicale, dicționare. Din această cauză, bibliotecarul și-a asumat răspunderea găsirii și distribuirii informației despre resursele utile pentru PDA. De asemenea, el este implicat în determinarea calității acestor resurse, astfel încât utilizatorul să le poată folosi cu încredere (5). Prin intermediul PDA, utilizatorul este capabil să transmită și să primească informații precum: fișa medicală electro-

nică a pacientului, rezultatele de laborator, rețetele medicale sau să acceseze baze de date online direct de la patul bolnavului. Bibliotecarul sprijină personalul medical în achiziționarea tipului de PDA care corespunde cel mai mult nevoilor fiecăruia și atrage atenția asupra celor mai potrivite baze de date precum: InfoPoems, Micromedex, Mobile MDConsult etc. (6).

2. Medii sanitare

La începutul anilor 1970, bibliotecarului medical i s-a oferit o alternativă la mediul academic, și anume aceea de a-și desfășura activitatea în mediul spitalicesc. Aici, rolul bibliotecarului este complex. El ia parte la raportul de gardă și vizita medicilor în saloane, căutând răspunsurile în timp real (cu ajutorul unei legături Internet, a unui laptop și a unui retroproiector), sau în mai puțin de 24 de ore, la întrebările care iau naștere în timpul acestora. Toate întrebările, împreună cu o sinteză a răspunsurilor, se regăsesc pe o pagină Web specială, un fel de „jurnal” al raportului de gardă (7, 8). De asemenea, bibliotecarul medical oferă cursuri despre resursele informaționale cele mai importante în diverse specialități medicale și informează personalul medical asupra „artei” de a căuta, găsi și selecta informații de calitate. Un studiu recent a subliniat importanța bibliotecarilor medicali pregătiți în informatică medicală, biostatistică și epidemiologie clinică, cu cunoștințe medicale, capabili să găsească, să extragă, să sintetizeze și să prezinte problema medicală (9).

Chiar și pacienții se pot adresa bibliotecarilor pentru mai multe informații legate de sănătatea lor. Bibliotecarul îi va îndruma spre resursele informaționale de calitate și va ajuta pacienții în legătură cu terminologia medicală.

Dezvoltarea medicinei bazate pe dovezi reprezintă o nouă și continuă provocare pentru bibliotecarul medical. Ce este de fapt medicina bazată pe dovezi și cum poate bibliotecarul medical contribui la practicarea ei?

Medicina bazată pe dovezi reprezintă „utilizarea explicită, judicioasă, atentă, a celor mai bune dovezi curente în luarea deciziei privind îngrijirea pacientului individual” (10). Practica medicinei bazate pe dovezi presupune integrarea experienței individuale a clinicianului cu cele mai bune dovezi clinice externe rezultate din cercetarea sistematică. Pentru practicarea medicinei bazate pe dovezi sunt esențiale cinci etape. Acestea sunt (11):

1. formularea unei întrebări clare referitoare la o problemă a pacientului;
2. căutarea în literatură pentru articole relevante;
3. evaluarea critică a dovezilor găsite, din punct de vedere al validității și utilității;
4. implementarea în practica clinică a aspectelor utile;
5. evaluarea rezultatelor obținute în urma implementării în practica clinică.

Bibliotecarul medical poate interveni în primele trei etape. În decursul carierei de medic, aceștia se lovesc constant de probleme privind îngrijirea corectă a pacienților lor. Într-un

studiu efectuat pe un lot de 129 de medici de familie, s-a arătat că, la fiecare 10 pacienți, medicii se confruntă cu 3,2 întrebări, 64% din acestea rămânând fără răspuns datorită timpului limitat al medicului sau dificultăților întâmpinate de aceștia în cursul căutării (12). Aceste statistici demonstrează importanța bibliotecarului în îmbunătățirea îngrijirii medicale. Studii similare au sugerat dificultăți întâmpinate de medici în structurarea unei întrebări clinice complexe (13). Întrebarea trebuie să fie clară, specifică pentru o anumită problemă sau persoană și răspunsul să fie de găsit în urma căutării în literatura de specialitate. Din acest motiv, Sackett *et al.* au propus un schelet pe care se poate construi o întrebare clinică complexă. Ea trebuie să înceapă prin prezentarea pacientului sau problemei acestuia (P = problem, pacient), urmată de intervenția (I = intervention) necesară pentru rezolvarea ei. Intervenția poate fi sau nu comparată (C = compared) cu o intervenție anterioară pentru a obține rezultatul dorit (O = outcome) (14).

Să luăm un exemplu: un sugar în vârstă de 3 luni este internat la pediatrie cu bronșiolită. Simptomatologia sugarului se acutizează, iar medicul se gândește dacă o terapie cu corticoizi ar îmbunătăți sau nu starea sugarului și i-ar scurta perioada de spitalizare. Folosind PICO întrebarea clinică este:

La un sugar de 3 luni cu bronșiolită (pacient), administrarea de corticoizi (inter-

vention) comparată cu neadministrarea acestora (comparison) poate îmbunătăți starea sugarului și scurta perioada de spitalizare (outcome)? (15)

Odată ce întrebarea a fost formulată, medicul sau bibliotecarul medical poate continua cu găsirea dovezilor relevante. Pentru acest lucru se accesează resurse specializate în medicina bazată pe dovezi, precum: *Cochrane Database of Systematic Reviews* (<http://www.cochrane.org/reviews/en>), *Clinical Evidence* (<http://www.clinicalevidence.com>), *American College of Physicians Journal Club* (<http://www.acpj.org>), *Bandolier* (<http://www.rj2.ox.ac.uk/bandolier>), *FIRST Consult* (<http://www.firstconsult.com>), *InfoPOEM's* (<http://www.infopoems.com>).

Următorul pas constă în a selecta baza de date corespunzătoare de exemplu MEDLINE, EMBASE; Cochrane Library Database etc. Se introduce în câmpul de căutare a bazei de date selectate fiecare cuvânt cheie din întrebare. După obținerea rezultatelor căutării, se utilizează operatorii booleani „AND”/”OR” pentru a limita rezultatele. În cazul în care numărul de articole este în continuare prea mare, căutarea poate fi limitată la tip de publicație, anul publicației, tipul studiului, populația studiată etc.

Articolele obținute trebuie apoi evaluate din punct de vedere statistic. Din aceasta cauză, un bibliotecar medical cu cunoștințe de biostatistică poate interpreta rezultatele obținute, ușurându-le astfel munca medicilor. Ultimele două etape,

cea de implementare în practica clinică a aspectelor utile și evaluarea rezultatelor obținute în urma implementării în practica clinică, aparțin în exclusivitate medicului.

Bibliotecarii medicali întrețin sisteme de alertă cu privire la ultimele articole, cărți, descoperiri în domeniul medical. De asemenea, ei sunt buni organizatori ai informației, pregătesc sinteze și negociază accesul la resurse sub licență (16).

3. Cercetare

Bibliotecarii medicali au un rol vital în echipa de cercetare, datorită cunoștințelor de strategii de căutare și de managementul informației. Urmatorul caz evidențiază acest lucru: datorită unor căutări incomplet efectuate asupra efectelor adverse ale unui medicament, care nu a fost aprobat de FDA pentru administrare la om, în anul 2001, la Spitalul John Hopkins în Baltimore, Maryland, o voluntară sănătoasă în vârstă de 24 de ani, moare în urma administrării medicamentului respectiv. Efectele adverse ale medicamentului au fost descrise în anul 1966. Echipa de cercetători a omis căutarea literaturii anterior lui 1966, deoarece perioada aceasta nu a putut fi accesată online în baza de date PubMed, omitere care s-a dovedit a fi fatală. Medicii și întreaga echipă de cercetare și-au asumat responsabilitatea și au recunoscut faptul că un bibliotecar ar fi consultat și literatura anterioară acelei perioade, existentă sub forma tipărită, iar tragedia ar fi putut fi evitată (17).

4. Instituții de sănătate publică

Un studiu efectuat în 2003 asupra folosirii online a resurselor legate de sănătate de către publicul larg, a determinat faptul că peste 80% dintre utilizatorii adulți caută pe Internet informații legate de sănătatea lor (18). Din această cauză, National Library of Medicine a dezvoltat o pagină Web – MedlinePlus - unde utilizatorul poate accesa informații actualizate și de calitate. NLM s-a implicat în susținerea unui proiect în care bibliotecile din domeniul sănătății publice, împreună cu grupuri de voluntari, ajută la familiarizarea publicului larg cu noțiuni de bază în utilizarea calculatorului și a utilizării online a bazei de date MedlinePlus (19).

Bibliotecarul medical este o „nestemată ascunsă” (20) în echipa medicală. Datorită cunoștințelor și abilităților lui, el contribuie la dezvoltarea profesională a studenților, medicilor și personalului medical. De asemenea, contribuie pasiv la îngrijirea bolnavului, intervenind atunci când medicul îi cere ajutorul. Profesia de bibliotecar medical este în continuă schimbare, permițând bibliotecarilor modelarea activității lor în funcție de provocările viitoare.

În Statele Unite ale Americii, bibliotecarul documentarist medical este integrat în echipa medicală și ia parte la deciziile legate de pacient. Organizația Mondială a Sănătății a demarat un proiect prin care oferă acces (gratuit sau la un preț modic) la o bază de date cu cele mai importante reviste

de specialitate, de care profită în prezent doar universitățile de medicină din țările în curs de dezvoltare, printre care se numără și România. OMS împreună cu Yale University plănuiesc să lărgescă oferta și pentru spitalele neuniversitare. Acest lucru reprezintă o oportunitate pentru a pune bazele biblioteconomiei medicale românești.

NOTE

1. **BRAUDE, Robert M.** History of Health Sciences Librarianship. În: McClure, Lucretia W. (ed.), *Health sciences environment and librarianship in health sciences libraries*, New York, Forbes Custom Publishing, 1999, p. 139-186 (p. 139), citează Chadwick, JR. “Medical libraries. Their development and use”, *Boston Med Surg J*, 1896, Jan 30, vol. 134, nr. 5, p. 101-104
2. **SCHACHER, Loraine F.** Clinical Librarianship: Its Value in Medical Care. În: *Annals of Internal Medicine*, vol.134, nr. 8, 2001, p. 717-720.
3. **SHIPMAN, Jean P.** Why emerging roles for health sciences librarians? În: *Reference Services Review*, vol. 32, nr.1, 2004, p. 9-12.
4. **RIOS, Gabriel R.** PDA librarian. În: *Reference Services Review*, vol.32, nr.1, 2004, p. 16-20.
5. **PETERSON, M.** Library service delivery via hand-held computers - the right information at the point of care. În: *Health Information and Libraries Journal*, vol. 21, nr.1, 2004, p. 52-56.
6. **SMITH, R.** Brief communications. Adapting a new technology to the academic medical library: personal digital assistants. În: *Journal of Medical Library Association*, vol.90, nr.1,

2002, p. 93-94.

7. **SCHWING, L.G.; COLDSMITH, E.** Librarians as Hidden Gems in a Clinical Team. În: *Medical Reference Services Quarterly*, vol. 24, nr. 1, 2005, p. 29-39.

8. **SCHACHER, Loraine F.**, *op. cit.*

9. **DAVIDOFF, Frank; FLORANCE, Valerie.** The Informationist: A New Health Profession? În: *Annals of Internal Medicine*, vol. 132, nr. 12, 2000, p. 996-998.

10. **SACKETT, D.L.; ROSENBERG, W.M.C.; GRAY, J.A.M.; HAYNES, R.B. et al.** Evidence based medicine: what it is and what it isn't. În: *BMJ*, vol. 312, nr. 7023, 1996, p. 71-72.

11. **MISER, M.F.** An Introduction to Evidence-Based Medicine. În: *Primary Care: Clinics in Office Practice*, vol. 33, nr. 4, 2006, p. 811-829.

12. **ELY, J.W.; OSHERHOFF, J.A.; EBELL, M.H. et al.** Analysis of questions asked by family doctors regarding patient care. În: *BMJ*, vol. 319, 1999, p. 358-361.

13. **AKOBENG, A.K.** Principles of Evidence Based Medicine. În: *Archives of Disease in Childhood*, vol. 90, 2005, p. 837-840.

14. **SACKETT, D.L.; STRAUS, S.E.; RICHARDSON, W.S. et al.** *Evidence-based medicine: how to practice and teach EBM*. London: Elsevier, 2000.

15. **AKOBENG, A.K.**, *op. cit.*

16. **KNIGHT, T.; BRICE, A.** Librarians, Surgeons and Knowledge. În: *Surg Clin N Am*, vol. 86, nr. 1, 2006, p. 71-90.

17. **ZIPPERER, L.** Clinicians, librarians and patient safety: opportunities for partnership. În: *Qual Saf Health Care*, vol. 13, nr. 3, 2004, p. 218-222.

18. **FOX, Susannah; FALLOWS, Deborah.** Internet Health Resources: Health Searches and E-mail Have Become More Commonplace but There Is Room

for Improvement in Searches and Overall Internet Access. 16 July 2003.

<http://www.pewinternet.org/reports/toc.asp?Report=95>

19. **SHIPMAN, Jean P.**, *op. cit.*

20. **SCHWING, L.G.; COLDSMITH, E.**, *op. cit.*

BIBLIOGRAFIE

1. **AKOBENG, A.K.** Principles of Evidence Based Medicine. În: *Archives of Disease in Childhood*, vol. 90, 2005, p. 837-840.

2. **DAVIDOFF, Frank; FLORANCE, Valerie.** The Informationist: A New Health Profession? În: *Annals of Internal Medicine*, vol. 132, nr. 12, 2000, p. 996-998

3. **ELY, J.W.; OSHERHOFF, J.A.; EBELL, M.H. et al.** Analysis of questions asked by family doctors regarding patient care. În: *BMJ*, vol. 319, 1999, p. 358-361.

4. **KNIGHT, T.; BRICE, A.** Librarians, Surgeons and Knowledge. În: *Surg Clin N Am*, vol. 86, nr. 1, 2006, p. 71-90.

5. **LETT, R. K.** Medical Librarian as Expert Witness: The Truth, and Nothing but the Truth. În: *Reference Services Review*, vol. 32, nr. 1, 2004, p. 60-63.

6. **McCLURE, Lucretia W.** (ed.). *Health Sciences Environment and Librarianship in Health Sciences Libraries*. New York: Forbes Custom Publishing, 1999.

7. **MISER, M.F.** An Introduction to Evidence-Based Medicine. În: *Primary Care: Clinics in Office Practice*, vol. 33, nr. 4, 2006, p. 811-829.

8. **PETERSON, M.** Library service delivery via hand-held computers - the right information at the point of care. În: *Health Information and Libraries Journal*, vol. 21, nr.1, 2004, p. 52-56.

9. **SACKETT, D.L.; STRAUS, S.E.; RICHARDSON, W.S.** *Evidence-Based Medicine: How to*

Practice and Teach EBM. London: Elsevier, 2000.

10. **SACKETT, D.L.; STRAUS, S.E.; RICHARDSON, W.S. et al.** *Evidence-based medicine: how to practice and teach EBM*. London: Elsevier, 2000.

11. **SCHACHER, Loraine F.** Clinical Librarianship: Its Value in Medical Care. În: *Annals of Internal Medicine*, vol.134, nr. 8, 2001, p. 717-720.

12. **SCHWING, L.G.; COLDSMITH, E.** Librarians as Hidden Gems in a Clinical Team. În: *Medical Reference Services Quarterly*, vol. 24, nr. 1, 2005, p. 29-39.

13. **SHIPMAN, Jean P.** Why emerging roles for health sciences librarians? În: *Reference Services Review*, vol. 32, nr.1, 2004, p. 9-12.

14. **SMITH, R.** Brief communications. Adapting a new technology to the academic medical library: personal digital assistants. În: *Journal of Medical Library Association*, vol.90, nr.1, 2002, p. 93-94.

15. **ZIPPERER, L.** Clinicians, librarians and patient safety: opportunities for partnership. În: *Qual Saf Health Care*, vol. 13, nr. 3, 2004, p. 218-222.

Marcela Groza

Autoarea

Marcela Groza este bibliotecar la Biblioteca Facultății de Matematică din cadrul Bibliotecii Centrale Universitare „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca

E-mail: *marcelagroza@yahoo.com*

1. Introducere

S-a vorbit întotdeauna despre funcția bibliotecarului de intermediar între informație și beneficiarii acesteia. Această perspectivă ar trebui să îngrijoreze în contextul curent al economiei globale. La nivelul acesteia se constată o creștere a ponderii serviciilor, o consecință constând în dezvoltarea așa-numitei științe a serviciilor. Una din tendințe se reflectă în eliminarea intermediarului (1), fie că e avocat, broker sau bibliotecar. Întrebarea este dacă instrumentația tehnică actuală poate substitui total sau doar complementa rolul bibliotecarului.

Bibliotecarul oferă în primul rând servicii de informare prin crearea de structuri de documente importante pentru cititor. Fluxul mare de documente pe care bibliotecarul trebuie să le gestioneze reprezintă atât o provocare, cât și o oportunitate. Provocarea constă în primul rând în cantitatea de cunoștințe din ce în ce mai specifice necesare în contextul dinamicii documentelor relevante. Oportunitatea se referă la situația în care bibliotecarul poate asigura servicii diferențiat și de acuratețe ridicată. Tehnologia și-a dovedit deja succesul în generarea și prezentarea unor astfel de taxonomii utile utilizatorilor. Succesul bibliotecii va fi dat de modul de coordonare dintre serviciile de informare oferite de bibliotecar pe de o parte și de implementarea adecvată a tehnologiei informației pe de altă parte.

2. Servicii online

Serviciile furnizate în mod

tradițional de bibliotecar sunt acum oferite online. Tendința evidentă este de automatizare a acestor servicii la fiecare nivel: achiziție, prelucrare publicații (inventariere, catalogare și indexare), relații cu publicul (împrumut, informații), documentare, referințe. Cititorul online nu mai are fizionomie, având loc așa numitul proces de virtualizare a utilizatorului (2). În acest context, determinarea caracteristicilor utilizatorilor primește o altă dimensiune. Din punctul de vedere al bibliotecarului, serviciile oferite sunt incluse într-un vector cu următoarele coordonate:

- *optimizarea timpului de acces*: în funcție de locația terminalului de la care se face vizualizarea documentelor digitale, biblioteca poate asigura capacități de transfer ridicate spre locații în care publicațiile sunt accesate des. O tehnică de realizare o reprezintă activarea unor „servere mirror” în care colecțiile accesate curent într-o anumită regiune sunt duplicate pe calculatoarele respective;

- *strategii de marketing al colecțiilor*: pot consta în afișarea tuturor publicațiilor care au fost vizualizate de către cititorii care au accesat publicația curentă. O strategie similară funcționează în cazul librăriei virtuale Amazon, dar și a altor situri de comerț electronic (eBay);

- *strategii de cercetare*: căutarea poate fi ghidată pe criterii științifice. Pe de o parte, pot fi furnizate legături spre publicațiile care au fost citate în lucrarea curentă sau în cele care au referit documentul respectiv. Astfel, cititorul poate urmări

procesul de dezvoltare și materializare a unei idei științifice. Pe de altă parte pot fi oferite publicații care conțin aceleași cuvinte cheie sau aparțin aceleași arii tematice. Ca urmare, posibilitățile de sprijin a utilizatorilor se largesc simțitor. Un astfel de exemplu este colecția digitală CiteSeer (3);

- *formate de prezentare:* utilizatorii accesează biblioteca din locații diferite și cu resurse tehnologice diferite. Este important să se asigure vizualizarea optimă a documentelor și în aceste condiții. Formatul PDF a fost creat cu acest scop, oferind avantajul că documentul nu apare distorsionat, spre deosebire de fișierele Microsoft Word, unde probabilitatea de apariție a unor distorsiuni există. Formatul poate depinde și de sistemul de operare sau de dimensiunile documentelor;

- *noi tipuri de documente:* în mod tradițional, bibliotecile au fost deschise oricărui formă de documente: partituri, hărți, jocuri (4). Biblioteca va continua această tradiție prin indexarea noilor formate de documente care sunt deja căutate de o nișă de utilizatori: cărți audio, documente video.

O serie de biblioteci au implementat deja un serviciu de informare a cititorilor prin e-mail. Aceștia completează online un formular care, pe lângă informațiile de contact, conține date ca: timpul în care se dorește răspunsul, eventual scopul (temă școlară, de exemplu), precum și sursele unde informația a fost căutată anterior.

3. Globalizarea colecțiilor

Are loc un proces de globalizare a colecțiilor și, în acest context, apare un nou tip de căutare. Astfel, clientul nu va interoga dacă o carte există într-o anumită bibliotecă, ci mai degrabă ce biblioteci dețin respectiva carte.

Două proiecte sunt relevante în acest sens: Biblioteca Europeană și Biblioteca Google. Biblioteca Europeană (5) este un portal care oferă acces atât la resurse digitale, cât și nedigitale din 45 de biblioteci naționale, Biblioteca Națională a României fiind membră în acest proiect. Are loc un proces de partajare a cataloagelor între biblioteci pentru oferirea unui fond comun. Ca urmare, utilizatorii sunt ajutați să descopere noi cărți, iar editurile noi cititori.

Proiectul de creare a unei biblioteci digitale susținut de Google (6) a atras în primul rând biblioteci universitare (de exemplu, cele ale universităților Princeton, California, Madrid, Harvard, Michigan, Oxford sau Stadford), dar și naționale (de exemplu, Biblioteca Națională a Spaniei) sau metropolitane (de exemplu, Biblioteca Publică New York). Scopul este de a oferi acces la publicațiile relevante sau la unele cărți care nu se mai tipăresc. În urma căutării, pe lângă informațiile bibliografice ale cărții sunt afișate în anumite cazuri și paragrafe în care termenul căutat este reliefat în contextul paginii respective.

Aceste inițiative continuă linia deschisă de Proiectul Gutenberg (7) de creare a unor cataloage online. Diferența fun-

damentală constă în faptul că în cadrul proiectului Gutenberg sunt oferite cărți ale căror copyright a expirat (8), în timp ce în inițiativele enumerate anterior se dă o atenție importantă respectării dreptului de autor.

4. Instrumentația tehnică

Vom aborda tehnologiile existente din două perspective: cea a științei calculatoarelor și, respectiv, cea a biblioteconomiei. Ipoteza noastră este că instrumentația tehnică în știința calculatoarelor este compatibilă și converge spre noile tendințe din biblioteconomie.

Din perspectiva tehnologiei informației, dezvoltările tehnologice emergente au ca punct central Web-ul semantic. Web-ul semantic este o extensie a WWW în care conținutul digital poate fi înțeles de agenți software. Într-o astfel de colecție digitală bazată pe adnotări semantice, informația poate fi căutată, partajată sau integrată mult mai ușor. Din punctul de vedere al bibliotecarului, această soluție tehnologică rezolvă problema de reprezentare a cunoștințelor legate de o sursă bibliografică, în scopul de a veni în întâmpinarea dorințelor utilizatorilor. Ca urmare, termenul din ce în ce mai consacrat de inginerie a informației este cât se poate de relevant în acest context. Un avantaj al acestei abordări constă în posibilitatea de generare a unor indecși multipli pentru aceeași colecție, fiecare index fiind destinat unei categorii de cititori (9).

Web-ul semantic se dezvoltă prin construirea unor ontologii. Acestea descriu sectoare ale realității prin mode-

larea conceptelor și a relațiilor dintre respectivele concepte. Tehnic, este utilizat așa numitul OWL (*Ontological Web Language*) (10), ontologiile astfel dezvoltate fiind folosite pentru a se raționa pe baza elementelor descrise de acestea. Există deja biblioteci de astfel de ontologii care pot fi accesate de beneficiarii Web-ului semantic.

Un alt instrument tehnic îl reprezintă standardul Dublin Core, definit de către un consorțiu de biblioteci, având ca scop descrierea resurselor digitale și fiind menținut de profesioniști din două domenii: biblioteconomie și știința calculatoarelor. Standardul include două nivele: „nucleu” și respectiv „calificat”, primul folosind 15 elemente pentru descrierea unei resurse bibliografice digitale. Dublin Core reprezintă practic o alternativă simplificată de catalogare, argumentul simplității fiind susținut de succesul căutărilor și indexărilor de pe WWW.

Din perspectivă bibliotecologică, de la formatul UNIMARC, conceput cu scopul principal de a facilita schimbul internațional de date bibliografice, s-a simțit tot mai acut nevoia dezvoltării unui cadru mai larg, compatibil cu dezvoltarea sistemelor informatice. Ca urmare, s-a creat standardul FRBR (*Functional Requirements for Bibliographic Records*), care reprezintă un model menit să ofere în termeni clari un numitor comun a ceea ce trebuie să conțină și respectiv a ceea ce se așteaptă de la o înregistrare bibliografică (11).

Conform definiției tehnice a FRBR, acesta este un model entitate-relație în care sunt definite clase și relațiile dintre ele. Definiția aceasta se mapează perfect peste definiția ontologiilor din știința calculatoarelor. Practic, FRBR reprezintă specificarea unei ontologii de biblioteconomie în care conceptele specifice sunt grupate în trei categorii (12) care descriu lucrarea catalogată, actorii care participă la crearea documentului și respectiv descrierea lucrării. Este aproape uimitoare distanța parcursă de la notița bibliografică dactilografiată la interogări și căutări semantice a publicațiilor existente. Și toate acestea într-un interval de timp nu mai lung de 20 de ani.

5. Concluzii

Una din dilemele obișnuite în practica bibliotecologică a constat fie de a veni în întâmpinarea mării majorității de cititori pe care îi interesează doar titlul și autorii, fie de a satisface o categorie mai puțin numeroasă, dar foarte importantă de utilizatori interesați de notița bibliografică completă. Odată cu ubicuitatea sistemelor informatice, această dilemă este pe cale să primească o altă perspectivă, și anume dacă serviciile bibliografice se adresează cititorilor clasici sau cyber-cititorilor.

Indiferent de forma în care cartea își strivește coroana de minuni în fața cititorului, invitația la lectură nu are cum să rămână neonorată atât de cyber-cetățean, cât și de cititorii tradiționali. O reiterăm și noi prin cuvintele lui Horea Bernea: „Dincolo de ușă începe

timpul. Îndrăzniți”.

NOTE ȘI BIBLIOGRAFIE

1. Tendință reflectată la nivel tehnologic de dezvoltarea accentuată a serviciilor Web.
2. **CORAVU, Robert.** Bibliotecile în ciber spațiu. În: *Biblioteca*, an 10, nr. 8, 1999.
3. <http://citeseer.ist.psu.edu>
4. **BUCKLAND, Michael K.** *Moștenirea Biblioteconomiei Publice*. Seminarul „Public Library Research”, Copenhaga, 2001.
5. <http://libraries.theeuropeanlibrary.org>
6. <http://books.google.com/googleprint/library.html>
7. http://www.gutenberg.org/wiki/Main_Page
8. În februarie 2007 conținea peste 20.000 de cărți indexate.
9. La Berkeley s-au experimentat cu succes căutări pe baza indecșilor multipli - vezi Michael K. Buckland, *op.cit.*
10. Limbaj bazat pe XML.
11. **LE BOEUF, Patrick.** Brave new FRBR world. http://www.d-nb.de/standardisierung/pdf/papers_leboeuf.pdf
12. **FRÂNCU, Victoria.** Cui îi folosesc regulile (noi) de catalogare? În: *Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării*, an 1, nr. 3, 2005.
13. **MATEI, Dan.** Schimbarea paradigmei de catalogare. În: *Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării*, an 1, nr. 3, 2005.
14. **STOICA, Ion.** Biblioteca XXI. În: *Revista Biblioteca*, An XI, nr.1, 2005.

Recenzie

ERICH, Agnes; TÎRZIMAN, Elena. *Informație și document în Societatea Cunoașterii.* Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2007, 172 p.

Generalizarea schimburilor electronice de informații și documente, caracterul universal al acestei noi comunicări globale, rapiditatea și caracterul spectaculos al mutațiilor produse de această „evoluție” reprezintă un moment cheie în istoria umanității.

Noile structuri au fost axate pe principalele probleme generate de societatea cunoașterii, fiind legate de infrastructură, conținut, personal și capacitatea de diseminare a informației. Schimburile de date și comunicarea electronică generalizată între oameni și grupuri, atât la scară planetară cât și la nivel local, constituie un factor de dezvoltare individuală și colectivă.

Prezenta lucrare abordează aspecte legate de documentele electronice - definire, caracte-

ristici și tipologie, pornind de la ciclul de viață al unui document până la contextul actual al editării electronice, un capitol aparte ocupându-se de standarde și norme pentru documentele electronice. Deoarece Internetul a devenit în prezent una din sursele de informare cele mai utilizate, acest fenomen este dezbătut pe larg, în capitolul IV, lămurind majoritatea problemelor cu care se poate confrunta un utilizator de Web. Informarea și documentarea în spațiul Internet presupune cunoașterea unei noi tipologii de documentare, cea a documentelor electronice, a standardelor și normelor specifice de construcție, prelucrare, comunicare, utilizare și arhivare a acestora precum și dobândirea unor cunoștințe teoretice și a unor competențe practice specifice care să permită regăsirea și utilizarea resurselor informaționale și documentare electronice.

Gestiunea Electronică a Documentelor (GED)/Gestiu-

nea Electronică a Informațiilor și Documentelor Existente (GEIDE) reprezintă una dintre cele mai moderne activități din cadrul oricărei instituții, și în acest sens este prezentat în lucrare un model integrat de gestiune electronică a documentelor, model care poate constitui punctul de plecare pentru orice organizație care dorește să aplice noile tehnologii în activitatea pe care o desfășoară.

Tehnologiile Informației și Comunicării, prin noul context informațional și de comunicare pe care îl produc și îl impun, relativizează noțiunile de spațiu și timp, adună indivizi și comunități într-un spațiu unitar global, spațiu în care fiecare dintre noi trebuie să-și dezvolte strategii de adaptare, informare și comunicare prin asimilarea de cunoștințe și competențe specifice.

Conf. dr. Victor Petrescu

Surse de informare privind Asociația Bibliotecarilor din România

Asociația Bibliotecarilor din România pune la dispoziția membrilor și a tuturor celor interesați două importante surse de informare despre activitățile sale:

- *site-ul Web al asociației:* <http://www.abr.org.ro>

- *blogul asociației:* <http://proiectabr.wordpress.com>

Recomandări pentru autori

Copyright

Articolele propuse spre publicare trebuie să fie contribuții originale. Responsabilitatea pentru respectarea copyright-ului aparține integral autorilor articolelor. Toate drepturile privind reproducerea materialelor care vor fi publicate în *Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării* sunt cedate de către autori editorului - Asociația Bibliotecarilor din Învățământ (ABIR).

Articolele trebuie trimise la: **Anca Râpeanu, secretar de redacție - Serviciul de Referințe, Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București, str. Boteanu nr.1, sector 1, cod 010027, e-mail rapeanuanca@gmail.com**

Politica editorială

Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării, continuatoarea publicației *Buletin ABIR* (1997-2004), este o publicație științifică tematică, cu periodicitate trimestrială, dedicată tuturor tipurilor de biblioteci din România, precum și învățământului de specialitate. Revista conține articole elaborate de specialiști ai domeniului din țară și din străinătate, abordând toate aspectele biblioteconomiei și ale științei informării.

Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării publică numai contribuțiile selectate de Colegiul de redacție. Fiecare colaborator va primi câte un exemplar din numărul de revistă în care i-a fost publicat articolul. Responsabilitatea pentru exactitatea datelor și informațiilor din articolele publicate revine autorilor acestora.

Cerințe privind articolele propuse spre publicare

Articolele vor fi transmise prin e-mail, ca fișier atașat, sau pe dischetă/CD-ROM, prin poștă, sub formă de document Word, cu următoarele caracteristici:

- *titlul lucrării*, în limbile română și engleză (caracter Times New Roman, dimensiunea 16, cu aldine, spațiere la un rând, aliniere la centru);
- *date privind autorul/autorii*: numele, prenumele, gradul didactic și titlul științific (dacă este cazul), funcția, departamentul și instituția în care lucrează, adresa de e-mail (caracter Times New Roman, dimensiunea 10, spațiere la un rând, aliniere stânga-dreapta);
- *abstractul articolului*, în limbile română și engleză - text de cel mult 100 de cuvinte, însoțit de cel mult 6 cuvinte-cheie (caracter Times New Roman, dimensiunea 9, spațiere la un rând, aliniere stânga-dreapta);
- *textul articolului* (caracter Times New Roman, dimensiunea 11, „indent” de 0,7 cm pentru prima linie a fiecărui paragraf, spațiere la un rând, aliniere stânga-dreapta);
- *titlurile secțiunilor* (caracter Times New Roman, dimensiunea 11, cu aldine, spațiere la un rând, aliniere la stânga);
- *ilustrațiile* (figuri, grafice, tabele, fotografii) - alb-negru; vor fi transmise într-o formă care să se preteze la reproducere fără a necesita redesenarea sau prelucrarea complexă;
- *notele și/sau bibliografia* - poziționate la sfârșitul articolului (nu se acceptă note incluse în subsolul paginii); vor fi numerotate, iar trimeritele din text la note și/sau bibliografie se vor trece între paranteze rotunde, de ex. (1), (2) etc. (caracter Times New Roman, dimensiunea 10, spațiere la un rând, aliniere stânga-dreapta).

Cerințe privind recenziile propuse spre publicare

Recenziile vor fi transmise prin e-mail, ca fișier atașat, sau pe dischetă/CD-ROM, prin poștă, sub formă de document Word, care va cuprinde: *titlul recenziei, date bibliografice privind lucrarea recenzată, textul recenziei, numele și prenumele autorului recenziei.*

Recenziile vor fi tehnoredactate cu caracter Times New Roman, dimensiunea 10, „indent” de 0,7 cm pentru prima linie a fiecărui paragraf, spațiere la un rând, aliniere stânga-dreapta.

Cerințe privind formatul referințelor bibliografice

Referințele bibliografice incluse la sfârșitul articolelor vor avea următorul format:

a) *pentru monografii:*

- *cu un singur autor*: **NUME, Prenume autor**. *Titlu: informație la titlu*. Loc de publicare: Editură, an.* Nr. pagini
- *cu 2 sau 3 autori*: **NUME, Prenume autor 1; NUME, Prenume autor 2; NUME, Prenume autor 3**. *Titlu: informație la titlu*. Loc de publicare: Editură, an. Nr. pagini
- *cu mai mult de 3 autori*: **NUME, Prenume autor 1; NUME, Prenume autor 2; NUME, Prenume autor 3** [etc.]. *Titlu: informație la titlu*. Loc de publicare: Editură, an. Nr. pagini
- *lucrări în volume*: se aplică aceleași reguli ca mai sus, numai că după titlu se va menționa numărul volumului/volumelor, ex.: **NUME, Prenume autor**. *Titlu: informație la titlu*. Vol. 1. Loc de publicare: Editură, an. Nr. pagini

* Se folosește punctul înainte de pagini atunci când se indică toate paginile/filele unei monografii; dacă se menționează numai o secvență de paginație, se va folosi virgula, urmată de p. sau f. și de suite de pagini/file (ex.: Iași: Polirom, 2006, p.78-85).

b) *pentru capitole din monografii*: **NUME, Prenume autor****. Titlu capitol: informație la titlu capitol. În: *Titlu monografie*/Nume, Prenume autor. Loc: Editură, an, vol. ...., p....

** Când este vorba de mai mulți autori, pentru semnalarea acestora se aplică aceleași reguli ca la punctul a).

c) *pentru articole din publicații seriale*: **Nume, Prenume Autor**. Titlu articol: informație la titlu. În: *Titlu publicație*, an/vol. ...., nr. ...., an calendaristic, p. ...

*** Când este vorba de mai mulți autori, pentru semnalarea acestora se aplică aceleași reguli ca la punctul a).

d) *pentru resurse electronice*: se aplică regulile de la punctele anterioare, menționându-se URL-ul resursei și data accesării acesteia, ex.: <http://www.cbuc.ro> (accesat: 14 iunie 2006)

Recomandările pentru autori sunt disponibile și pe site-ul ABR, la adresa <http://www.abr.org.ro/rrbsi/autori.html>